

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้ันตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา
ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์



ปริญญาโท
ของ
กิจติยา ปู่หลวงพรม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2555

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพืชมงคลสงกรานต์ บ้านน้ำเลา
ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้ันตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา
ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2555

กิจติยา ปู่หลวงพรม. (2555). การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์.

ปริญญาานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุจี ศรีสมบัติ,

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุวานนท์.

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ เพื่อศึกษาดนตรี และบันทึกบทเพลงที่ใช้ในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้ข้อมูลในการลงภาคสนามเป็นหลัก ซึ่งเริ่มพิธีกรรมวันที่ 10-13 เมษายน 2554 และใช้ข้อมูลทางด้านเอกสารประกอบการศึกษา ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. พิธีพื้นตรุษสงกรานต์ของบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน มีอาชญาข้อสรุปได้ว่าเกิดขึ้นเมื่อใด ใครเป็นผู้ให้กำเนิดได้อย่างชัดเจนมีเพียงการสันนิษฐานจากการถ่ายทอดด้วยวาจาและปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเท่านั้น ชาวบ้านเชื่อว่าเมื่อประกอบพิธีกรรมนี้แล้วจะทำให้เกิดความสงบสุข อุดมสมบูรณ์ภายในหมู่บ้าน จึงจัดขึ้นในทุก ๆ ปีช่วงวันสงกรานต์ อีกทั้งยังดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมได้อย่างเหนียวแน่นมาจนถึงปัจจุบัน

2. ชาวบน หรือ ชาวญ้อฮุก มีความหมายว่า คนภูเขา เป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามไหล่เขาหรือเนินเตี้ย ๆ แถบบริเวณด้านในของริมที่ราบสูงโคราช จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ อย่างน้อยสามชั่วอายุคน ไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง มีเพียงภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันในกลุ่ม ซึ่งเป็นภาษาที่คนไทยภาคต่าง ๆ ฟังไม่รู้เรื่อง ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษาตระกูล ลมอญ-เขมร สาขามอญ เป็นกลุ่มชนที่มีความเชื่อในเรื่องของภูตผีวิญญาณ อำนาจลึกลับที่เหนือธรรมชาติอย่างมาก

3. ดนตรีซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อพิธีกรรม เป็นสื่อที่ช่วยสร้างอารมณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้ที่เข้าร่วมประกอบพิธีกรรม อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความขลังและความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น ดังนั้นพิธีพื้นตรุษสงกรานต์จึงประกอบไปด้วยบทเพลงทั้งหมด 5 บทเพลง ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี 4 ชิ้น คือ ปี่ชวา โหม่ง กลองทัด และฉาบ

A STUDY OF MUSIC CULTURE FOR FUN-TRUD SONGKRAN RITUALS
NUMLOA VILLAGE , BANKOK SUB-DISTRICT, MUANG DISTRIC, PHETCHABUN
PROVINCE



Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University
March 2012

Kittiya Puluangprom. (2012). *A study of musical culture of the Fun-Trud Songkran ceremony in Phetchabun province*. Master thesis, M.F.A.(Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School , Srinakharinwirot University. Advisor committee: Assist.Prof. Dr.Rujee Srisombat, Assoc.Prof. Dr.Kanchana Intarasunanont.

This master thesis is a study of musical culture of the Fun-Trud Songkran ceremony in Phetchabun province. The purpose is to study the strength of culture associated with Fun-Trud Songkran ceremony , study music and record the song played in Fun-Trud Songkran ceremony at Ban Namlao , Ban Kok sub-district , Muang district , Phetchabun province. Most of the information are from the field research and some from the books. The summaries of the study are as follows.

1) The Fun-Trud Songkran ceremony of Ban Namlao , Ban Kok sub-district , Muang district ,Phetchabun province is the ceremony that people there abided heritage for several generations which we can't find a conclusion that when and who started it clearly. Just assumed word by word and inheritance only. The objective of this ceremony for a farewell ancestors and they believe that after ceremony will be happy , peace and rich crops in village. This is why they arrange this ceremony during Songkran day and also maintains an identity of local culture consistently until the present time.

2) Choa Bon or Yahkun people are the minorities who live in the brae or hills inside the edge area of Korat Plateau in Nakornratchasima, Chaiyaphum and Phetchabun province in the area that located with Chaiyaphum province. At least three generations , without their own language , just their colloquialism in group but other Thai people don't understand. Its language family of Mon-Khmer , in Mon. These people much believe in ghosts , spirits , magic and the supernatural mysterious.

3) The music is very important to this ceremony , it built emotions of people who come to join the ceremony and also more help for the alchemy and holiness. So there are 5 songs in the Fun-Trud Songkran ceremony which consist of 4 instruments are clarinet , Mong , Glong Thad and cymbal.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือและความกรุณาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุวานนท์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ มานพ วิสุทธิแพทย์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่เมตตาให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและช่วยชี้แนะให้ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย อีกทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของปริญญานิพนธ์ มีความสมบูรณ์ผ่านไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณลุง ป้า และพี่น้องชาวบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์เรื่องข้อมูลในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของบ้านน้ำเลา และอำนวยความสะดวก เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย อีกทั้งให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยเปรียบเสมือนเป็นลูกหลานคนหนึ่ง อาทิ ผู้ใหญ่เลื่อน ช่วยเมือง ลุงบัวตัน เสือเมือง ลุงสมนึก เกิดนาน ลุงและ ช่วยเมือง นายเดชณรงค์ เดชจันทร์ และอาจารย์สุรัตน์ อมราภรพิสุทธิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการบันทึกโน้ต

และเหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา ที่ร่วมเดินทางและคอยช่วยเหลือทุกครั้งที่ยอกภาคสนาม ขอบพระคุณมารดาที่สนับสนุนทุนการศึกษามาโดยตลอด และน้องสาวทั้งสองคนที่คอยเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดที่ผ่านมา

คุณประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา คุณครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณต่อข้าพเจ้าทุกท่าน

กิจติยา ปู่หลวงพรม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	5
ความสำคัญของการศึกษาวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม	8
เอกสารที่เกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	18
ขั้นรวบรวมข้อมูล	18
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	18
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	19
ขั้นสรุป	20
4 การศึกษาข้อมูลพิธีพื้นตรุษสงกรานต์	21
ประวัติความเป็นมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านน้ำเลา และชาวบน	21
ความเป็นมาของพิธีพื้นตรุษสงกรานต์	26
พิธีพื้นตรุษสงกรานต์ในยุคปัจจุบัน	27
พิธีกรรมและความเชื่อ	39
วิถีชีวิตความเป็นอยู่	40
ภาษา	42
การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ดนตรีในพิธีกรรม	51
ลักษณะของเครื่องดนตรีและประวัติความเป็นมา	51
ชีวประวัตินักดนตรี	55
การถ่ายทอดทางดนตรี	57
ขั้นตอนและการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์	58
ระบบเสียง	59
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	133
อภิปรายผล	135
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	136
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก	140
ประวัติย่อผู้วิจัย	148

บทนำ บทที่ 1

ภูมิหลัง

ดนตรีเป็นภาษาสากลของมนุษยชาติ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อม ๆ กับชีวิตมนุษย์ ดนตรีเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นเครื่องกลมเกลอจิตใจของมนุษย์เอง ซึ่งช่วยทำให้มีอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ได้ ดังนั้นดนตรีจึงถูกนำไปใช้และเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันไม่มากนักน้อย บ้างใช้ดนตรีเพื่อความบันเทิง บ้างเพื่อสรรเสริญผู้กล้า บรรพบุรุษ บ้างเพื่อบูชาเทวดา แล้วแต่ความเชื่อของแต่ละสังคมที่ปฏิบัติตามแบบอย่างสืบทอดกันมาและอนาคตย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม

พิธีกรรมต่างๆของมนุษย์มีพื้นฐานมาจากความเชื่อความศรัทธาที่มนุษย์มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นความเชื่อในศาสนาความเชื่อในเรื่องผีหรือเทพเจ้าส่งผลให้มนุษย์ จัดพิธีกรรมต่างๆขึ้นเพื่อเป็นการบวงสรวงเพื่อถวายจนกลายเป็นประเพณีสืบทอดต่อเนื่องกันมาซึ่งนักมานุษยวิทยาถือว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของคนรุ่นก่อนให้แก่รุ่นต่อมา (ประมวล คิดจินสัน . 2521: 137) ในด้านคติชนวิทยาเพลงพื้นบ้านถือเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดปรัชญาความนึกคิดของชาวบ้านหรือกลุ่มชนได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุดเนื่องจากเพลงสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทธรรมเนียมประเพณีความเชื่อของชาวบ้านในถิ่นนั้นๆ เพลงพื้นบ้านมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาในลักษณะปากต่อปากกล่าวคือ คนรุ่นก่อนบอกเล่าหรือแสดงวิธีการร้อง การเล่นคนรุ่นต่อมาฟังจดจำและเลียนแบบมาร้อง มาเล่นไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การถ่ายทอดแบบปากต่อปากนี้เป็นส่วนที่ทำให้เพลงพื้นบ้านไม่มีแบบแผนการร้องที่แน่นอนตายตัว แต่ผันแปรไปตามผู้ร้องโดยมีทำนองเพลงหลักเป็นแนวสำคัญ ผู้ร้องดัดแปลงลีลาเพลงแต่ไม่ทิ้งลักษณะเดิมเพลงพื้นบ้านจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปและยังดำรงลักษณะเฉพาะถิ่นไว้ได้ (จันทนา คชประเสริฐ . 2542: 34) การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น นอกเหนือจากการศึกษาด้านวัฒนธรรมแล้วยังมีวัฒนธรรมด้านอื่นๆที่คล้าย คลึงกันเช่นพิธีกรรมและประเพณีต่างๆในพิธีกรรมและประเพณีนี้ต่างก็ประกอบไปด้วยบทเพลงพิธีการและสิ่งประกอบอื่นๆที่อยู่ในค่านิยมของกลุ่มนั้นๆซึ่งสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์คติชาวบ้านคำประพันธ์ต่างๆ ภาษาถิ่นและเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ (กาญจนา อินทรสุณานนท์ . 2536: 52)

วัฒนธรรมที่แสดงออกทางด้านความคิด อารมณ์และความต้องการของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันนั้นทำให้บทบาทของดนตรีในแต่ละ ชนเผ่าถูกนำมาใช้ในสังคมที่ต่าง ๆ กันเช่นบ้างใช้ดนตรีเพื่อการบันเทิงบ้างก็ใช้ดนตรีในการ รักษาผู้ป่วยทั้งในชุมชนและส่ว วนต่างๆของโลกดังนั้น ดนตรีจึงมีผลในเรื่องของจิตใจโดยตรง ลักษณะของดนตรีที่ถ่ายทอดออกมาจึงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติของแต่ละเขตพื้นที่ที่อุดมไปด้วยวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการ ดนตรีจึงเป็นผลผลิตของ มนุษย์ที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยผ่านการ คิดสรรค์และยึดถือสืบทอดกันมาจนถึง

ปัจจุบันรวมทั้งเป็น สิ่งที่สังคมหมู่คณะสร้างขึ้นเพื่อความดีงามความสามัคคีกลมเกลียวกันในชุมชนสู่ การพัฒนาขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันให้เกิดสุขและเหล่าบรรดานักวัฒนธรรมทั้งหลายมักกล่าวตรงกันว่า “ทุกสิ่ง ทุกอย่างที่มีมนุษย์ในสังคมสร้า งขึ้นเป็นแบบแผนเพื่อการดำรงชีวิตล้วนเป็นวัฒนธรรมของ สังคมทั้งสิ้นเพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์และความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรม อื่นในแ่งมุมของดนตรีไม่ว่าจะเป็นชนชั้นใดหรือชนกลุ่มใดก็ตาม (ศักดิ์ชัยหรือรัฐรักษ์. 2537: 1) ลักษณะของดนตรีชาติเดียวกันที่แตกต่างไปตามสภาพแวดล้อมวัฒนธรรมประเพณีความรู้สึกนึกคิด และวัตถุซึ่งเป็นสื่อแสดงออกซึ่งดนตรีของชุมชนแต่ละท้องถิ่นเรียกว่าดนตรีประจำถิ่นหรือดนตรี พื้นเมืองมีบทเพลงง่าย ๆ ตั้งแต่เพลงกล่อมเด็กไปจนถึงที่ยากขึ้นเครื่องดนตรีวงดนตรีการขับร้อง ตลอดจนการแสดงการเต้นรำต่าง ๆ (ปัญญา รุ่งเรือง. 2533: 1) ดนตรีหรือเพลงพื้นบ้านเหล่านี้นับวัน แต่จะสูญไปเพราะสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและขาดการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเสื่อมความนิยมของดนตรีและเพลงพื้นบ้านก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติ ของมนุษย์ที่พยายามเสาะแสวงหาความบันเทิงใหม่เท่าที่ตนพอใจความบันเทิงอื่น ๆ ได้เข้ามาแทนที่ “เพลงพื้นบ้าน” ซึ่งเป็นความบันเทิงสูงสุดในอดีตโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเรื่องชาติพันธุ์ใน ประเทศไทยนั้นพึงจะได้รับความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ในขณะที่ต่างประเทศให้ความสนใจกับเรื่องนี้มานานแล้วส่วนใหญ่ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องชาติพันธุ์มักจะเป็นนักมานุษยวิทยานักสังคมวิทยา และนักรัฐศาสตร์โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่านักมานุษยวิทยาคณิตวิทยายังให้ความสำคัญกับการศึกษาในแง่ของการศึกษาวิจัยน้อยมากที่ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญเรื่องชาติพันธุ์ศึกษาเพื่อ ความรู้ในเรื่องมนุษยชาติและองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะหลักสำคัญคือองค์ความรู้ด้าน วัฒนธรรมดนตรี (เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม. 2545: 3)

ภาคเหนือเป็นภาคที่มีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดคือ เต็มไปด้วยภูเขามากมาย บริเวณภูเขาทางภาคเหนือของประเทศไทยประกอบด้วยภูเขาสูงสลับกับหุบเขาซึ่งเป็นที่ราบแคบ ภาคเหนือมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 170,106 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 33.36 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ

ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ภาคเหนือมีเขตภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 2 เขต คือ ภาคเหนือ ตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง สำหรับภาคเหนือตอนบนมีเนื้อที่รวม 61,890,000 ไร่ ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง น่าน แพร่ และอุตรดิตถ์ ส่วนภาคเหนือตอนล่างมีเนื้อที่รวม 45,273,725 ไร่ ประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ และอุทัยธานี (พูนพล อาสนจินดา. 2500: 1)

สภาพภูมิประเทศทางภาคเหนือมีอิทธิพลอย่างมากต่อสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตและ ขนบธรรมเนียมประเพณีของประชากรที่อยู่ในภาคนี้ ไม่เฉพาะแต่ประชากรพื้นที่ราบเท่านั้นแต่ยังมี อิทธิพลต่อประชากรซึ่งอาศัยอยู่บน ภูเขา ซึ่งได้แก่ชาวเขาเผ่าต่างๆที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป บนภูเขาสูงและตามที่ราบเชิงเขาอีกด้วย วิถีชีวิตของพวกเขาดังขึ้นอยู่กับธรรมชาติตั้งแต่เกิดจน ตาย จึงกล่าวได้ว่าความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของ สภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ (ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. 2518: 3)

นักวิชาการบางท่านได้จัดจำแนกกลุ่มชาวเขาไว้ตามตระกูลและสาขาภาษาดังนี้

1. ตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ได้แก่
 - 1.1 สาขาทิเบต-พม่า คือ ลีซอ-มูซอ
 - 1.2 สาขาคะเร็น คือ กะเหรี่ยง
 - 1.3 สาขาเย้า-แม้วหรือม้ง คือ เย้า-แม้วหรือม้ง
2. ตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) สาขามอญ-เขมร ได้แก่
 - 2.2 ละว้า
 - 2.2 ขมุ
 - 2.3 ผีตองเหลือง
 - 2.4 ก้อ
 - 2.5 ถิ่น
 - 2.6 ชาวบน
 - 2.7 สัก
 - 2.8 ช่วย
 - 2.9 โช
 - 2.10 กุย
 - 2.11 เขม้งหรือชานอย
 - 2.12 ซาไก
3. ตระกูลมลายู-โพลินีเซียน(Malayo-Polynesian) สาขามาลายู ได้แก่ ชาวน้ำ

จากศาสตราจารย์ G. Diffloth ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษากลุ่มมอญ-เขมร จากมหาวิทยาลัยคองแนล ในขณะที่ท่านกำลังศึกษาเกี่ยวกับภาษาญ้อกร หรือกลุ่มคนที่คนไทยในปัจจุบันเรียกว่า “ชาวบน” นั้นเป็นคนมอญจากอาณาจักรทวารวดีที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันนั่นเอง ปัจจุบันชาวญ้อกรอาศัยอยู่กระจัดกระจายรวมได้ ๒๕ หมู่บ้าน ในจังหวัดนครราชสีมา เพชรบูรณ์ และชัยภูมิ ชาวญ้อกรไม่ค่อยมีการติดต่อกับผู้อื่น ดังนั้นชาวญ้อกรจึงไม่ถูกรวมเข้าในกลุ่มชาวเขมรหรือชาวไทยมาจนกระทั่ง ทุกวันนี้ นี้ บว่าเป็นชนในยุคประวัติศาสตร์ที่ได้สืบเนื่องมาจากชนยุคเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยก็ว่าได้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศและความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอีกไม่ช้าไม่นาน ภาษาญ้อกรอาจสูญหายไปเป็นที่สุด ศาสตราจารย์ G. Diffloth มีความเห็นว่า “ภาษาญ้อกร” ที่ใช้สันทนาอยู่ในปัจจุบัน ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นภาษาที่แตกแขนงมาจาก ภาษามอญโบราณ อันเป็นภาษาพูดของ คนมอญ ในอาณาจักรทวารวดี ในบริเวณภาคกลางของไทยเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 6-7 นั้นเอง ด้วยเหตุนี้จึงพอเชื่อได้ว่า ชาวญ้อกรคือผู้ที่สืบเชื้อสายโดยตรงมาจากชุมชนในสมัยทวารวดี (Nai Pan Hla. 2552: ออนไลน์)

ถ้าหากจะพิจารณาระยะเวลาของการอพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทยแล้วก็อาจแบ่งชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยออกเป็น 2 พวกด้วยกันคือ ชนชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนชาติไทย ซึ่งได้แก่ พวกเอเชียตะวันออกเฉียง และชนชาติที่อพยพมาจากพม่า จีน และลาว เข้ามาอาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยช่วงระยะเวลาหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ซึ่งได้แก่ชาวเขาในตระกูลทิเบต-พม่า และจีนเดิม (ร.ต.อ.มนัส ชันทรทัตบำรุง. 2508: 29)

บนพื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลของอาณาบริเวณที่เรียกว่าประเทศไทยนั้น นอกจากจะอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างหลากหลายมากมายแล้ว ยังเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่ยังคงสืบทอดและดำรงอัตลักษณ์ของตน พร้อมกับการเปิดรับปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกยุคปัจจุบัน หลายมิติของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ได้ขับเคลื่อนเลื่อนไหลวิถีวัฒนธรรมตนจากวิถีธรรมชาติที่มีมาแต่เดิมไปเป็นวิถีทุนนิยม จนเกิดเป็นคำถามเกี่ยวกับความยั่งยืนของวิถีธรรมชาติกับชีวิต

การจะหาความบริสุทธิ์ของการดำรงตนตามวิถีธรรมชาติกับชีวิตในยุคปัจจุบันคงหาได้ไม่มากนัก แต่กระนั้น เรายังสามารถค้นหาและตรวจสอบวิถีธรรมชาติกับชีวิต โดยเข้าไปสัมผัสกับร่องรอยที่ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของกลุ่มชนที่มักถูกมองว่าเป็นชายขอบ

บนเทือกเขาเพชรบูรณ์ บริเวณอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกตัวเองว่า ญัฮกุร(Nyah-Kur) แปลว่า คนภูเขา (hill people) นักวิชาการและคนทั่วไปเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ชาวบน” หรือ “คนดง” การติดต่อสื่อสารใช้ภาษาที่เรียกกันว่า “ภาษาดง” ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลภาษาย่อยมอญ-เขมร สาขามอญ ภาษาดงมีลักษณะสำคัญเพราะนอกจากจะแสดงลักษณะของกลุ่มมอญ-เขมรที่เด่นชัดแล้วยังพบว่าภาษาญัฮกุร ในปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกับภาษามอญโบราณที่ปรากฏในจารึกโบราณสมัยทวารวดีที่ค้นพบในประเทศไทย (ยุทธพงศ์ มาตย์วิเศษ. 2549: 12)

ความสำคัญนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะลงภาคสนามเพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดนตรีของชาวบน บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจากมีจำนวนประชากรของชาวบนที่เหลืออยู่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดชัยภูมิและนครราชสีมา ที่กระจัดกระจายอาศัยอยู่ อีกทั้งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงสืบทอดพิธีกรรมโบราณซึ่งสืบทอดมาเป็นเวลากว่าร้อยปี พิธีกรรมโบราณดังกล่าว มีชื่อว่าพิธีพันธุสงกรานต์ ซึ่งยังไม่ได้การศึกษา ค้นคว้า วิจัยหรือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรฉบับสมบูรณ์ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเพราะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอก โดยเฉพาะเรื่องของดนตรีนั้น ยังไม่ได้รับการสืบทอดและนักดนตรีปัจจุบันซึ่งมีอายุมากแล้ว อีกไม่นานอาจทำให้พิธีกรรมดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงหรืออาจสูญหายไปในอนาคต ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและบันทึกเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษรไว้เป็นมรดกต่ออนุชนคนรุ่นหลังสืบไป

พิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ความสำคัญก็คือชาวบ้านในหมู่บ้านมีความเชื่อว่า เมื่อทำพิธีดังกล่าวแล้วจะทำให้ชาวบ้านอยู่เย็น เป็นสุขไม่มีโรคภัยและทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ในทางตรงกันข้ามหากปีใดไม่มีการจัดทำพิธีพื้ ตฺรุษสงกรานต์ชาวบ้านเชื่อว่าจะทำให้หมู่บ้านเกิดโร คภัยเบียดเบียน ชาวบ้านจะล้มตายเป็น เกิดภัย พิบัติต่างๆทำให้ไม่เกิดความสงบสุขภายในหมู่บ้าน ดังนั้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี ชาวบ้านน้ำเลาก็จะจัดพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์ขึ้นเป็นประจำทุกปี พิธีกรรมนี้จัดขึ้นด้วยกัน 4 วัน 3 คืน มีทั้งพิธีตีกินขนม การก่อพระทราย การรวมเทียนบัญชี พิธีแห่ดอกไม้ พิธีถวายดอกไม้ พิธีรำถวาย ดอกไม้ พิธีรำพื้ตฺรุษ ก่อนใช้มีดดาบฟันลงไปที่ดินตฺรุษ ซึ่งดินตฺรุษนั้นแทนศัตรูและสิ่งชั่วร้าย เมื่อ ฟันดินตฺรุษจนขาดก็เชื่อว่าได้รับชัยชนะและสิ่งชั่วร้ายจะหมดไป เมื่อฟันดินตฺรุษครบ 3 คืนแล้ว เช้า วันรุ่งขึ้นจะมีการการรวมตัวกันอีกครั้งเพื่อทำพิธีส่งผีออกนอกหมู่บ้านเป็นการขับไล่สิ่งที่ไม่ดีออกไป จากหมู่บ้าน

ในการประกอบพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์สิ่งสำคัญซึ่งขาดไม่ได้คือ การบรรเลงดนตรี หมอ- พราหมณ์ผู้นำทำพิธีต่างๆ และหมอรำพื้ตฺรุษ เครื่องดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมนี้ คือ ปี่ชวา กลองทัด โหม่ง และฉาบเล็ก ในอดีตนั้นเคยมีพวกจอบ เสียม และอื่นๆอีกซึ่งนำมาเคาะประกอบ จังหวะ แต่เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปจึงเป็นสาเหตุทำให้วัฒนธรรมบางอย่างถูก กลืนไปเช่นเดียวกับภาษาของชาวนานที่ไม่มีระบบการเขียน จึงเหลือเพียงแต่ผู้เฒ่า ผู้ แก่ ปู่ย่าตายาย ที่ยังคงอนุรักษ์ภาษามอญโบราณ

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์
2. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาดนตรีและบันทึกบทเพลงในพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์

ความสำคัญของการวิจัย

1. การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์ เป็นแนวทางหนึ่งในการพิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. พิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์เป็นพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งปัจจุบันนับวันดนตรีเหล่านี้กำลังจะสูญหายไป เพราะสภาพสังคม เศรษฐกิจ และอิทธิพลจากสื่อต่างๆ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นการบันทึกองค์ความรู้ต่างๆที่ เกี่ยวกับพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์และวัฒนธรรมดนตรีของพิธีพื้ตฺรุษสงกรานต์ ให้คงอยู่และเผยแพร่ให้ เป็นมรดกของชาวไทยสืบต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
2. ศึกษาความเข้มแข็งของวัฒนธรรมและดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
3. บันทึกโน้ตไทยและโน้ตสากลของบทเพลงในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัฒนธรรมดนตรี หมายถึง ดนตรีที่แต่ละสังคมสร้างสรรค์ขึ้นมา แล้วนำมาปฏิบัติและสืบทอดต่อกันมา

ตุง หมายถึง ชื่อต้นไม้จะลักษณะคล้ายต้นข่า ใบมีกลิ่นหอม สูงประมาณ 2-3 เมตร ขึ้นในป่าดิบชื้น ใช้ในการทำพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

พิธีพื้นตรุษสงกรานต์ หมายถึง พิธีกรรมความเชื่อของชาวนน บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จัดขึ้นในทุกๆปีช่วงวันสงกรานต์ เมื่อทำพิธีกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้ชาวบ้านอยู่ร่มเย็นเป็นสุขโดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ภายในหมู่บ้าน โดยใช้ต้นตุงแทนสิ่งชั่วร้าย มีบทเพลงทั้งหมด 5 บทเพลง ประกอบไปด้วย ปี่ชวา กลองทัด โหม่ง และฉาบ

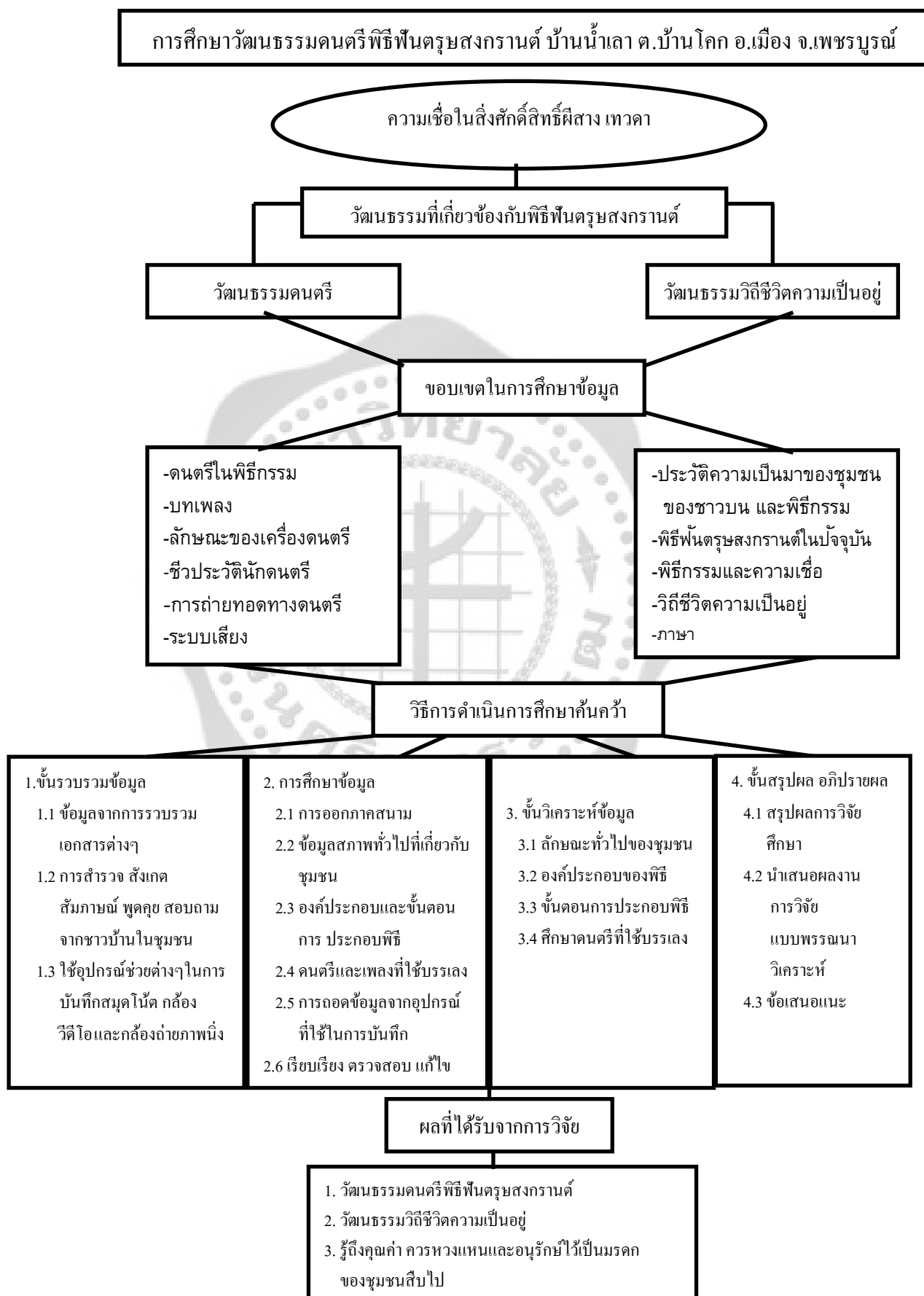
ชาวภูฮัก หมายถึง ชนกลุ่มน้อยที่ชอบอาศัยอยู่บนที่สูงตามไหล่เขา ประกอบอาชีพทำไร่ปลูกข้าว ใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม จัดอยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมร มีความในเรื่องภูตผีวิญญาณเป็นอย่างมาก

ขน้ำ หมายถึง ขนหม

การรวมเทียนบัญชี หมายถึง การที่ชาวบ้านนำเทียนไขตามจำนวนของคนและสัตว์เลี้ยงแต่ละครัวเรือน นำมารวมกันทั้งหมู่บ้าน เป็นวิธีการในอดีตเพื่อต้องการทราบจำนวนสมาชิกของหมู่บ้านในขณะนั้น

กะ หมายถึง ตะกร้าที่ทำมาจากไม้ไผ่ ใ้ใช้สำหรับใส่ดอกไม้

กรอบแนวคิดในการวิจัย



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลและเอกสารต่างๆ ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้า ในการวิจัยเล่มนี้ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ จากหนังสือเอกสารงานวิชาการ ตำรา บทความ ตลอดจนงานวิจัย เอกสารต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาประกอบงานวิจัยแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. เอกสารและตำราทั่วไปที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

1.2 ลักษณะของวัฒนธรรม

1.3 ความสำคัญของวัฒนธรรม

1.4 วัฒนธรรมดนตรี

1.5 ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

เอกสารเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์

1. เอกสารที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชชน (2513: 2) ให้ความหมายของคำว่า "วัฒนธรรม" ในฐานะของนักมานุษยวิทยาว่า "วัฒนธรรม" หมายถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบต่อเนื่อง เป็นความเจริญก้าวหน้าหรืออาจจะกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นคำสมาสคือการรวมคำ 2 คำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ "วัฒน" หมายถึงความเจริญงอกงามรุ่งเรืองและ "ธรรม" หมายถึงกฎระเบียบข้อปฏิบัติเมื่อรวมแล้ววัฒนธรรมจึงหมายถึงความเป็นระเบียบความมีวินัย สุพีตรา สุภาพกล่าววว่าวัฒนธรรม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างกฎเกณฑ์ระเบียบขึ้นในสังคม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525: 746) ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามและเป็นวิถีชีวิตของหมู่คณะ ส่วนในความหมายวัฒนธรรมของ รัชนิกรเศรษโฐ (2532: 119-12) กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า "วัฒนธรรม" หมายถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการและผลงานสร้างสรรค์ต่างที่เป็นมรดกตกทอดกันมาในสังคมไทยทุกเรื่องและไม่จำกัดว่าต้องมีกฎหมายกำหนดไว้หรือเป็นกิจกรรมที่ "เจริญ" ตามเกณฑ์ของชนชั้นปกครองของสังคมเท่านั้นแต่รวมถึงชาวบ้านด้วย "วัฒนธรรม" ในความมุ่งหมายนี้เน้นเรื่อง "อดีต" และ "เอกลักษณ์" ของชาติ อมราพงศาพิชญ์ (2534: 33 – 34) ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมสรุปได้ว่าวัฒนธรรมนั้นมีการถ่ายทอดอยู่ 2 ลักษณะคือการถ่ายทอดแนวตั้งคือการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งในสังคมเดียวกัน เช่นกระบวนกรพ่อแม่อบรมสั่งสอนลูกและอีกลักษณะหนึ่งคือการถ่ายทอด แนวนอนคือการถ่ายทอดข้ามจากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมหนึ่งโดยผ่านรับวัฒนธรรมใหม่จะละทิ้งวัฒนธรรมเดิมบางอย่างไร้ทำให้เกิดการ

ผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดการสูญเสียเอกลักษณ์ทางความคิดความเชื่อเดิม วัฒนธรรมในความหมายทางสังคมวิทยา สุพัตรา สุภาพ (2535) กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องสังคมและวัฒนธรรมไทย คำนิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี ว่ามีความหมายกว้างกว่าความหมายที่ใช้กันอยู่ในการพูดหรือการเขียนโดยทั่วไป กล่าวคือ สังคมวิทยาถือว่า วัฒนธรรมเป็นศัพท์ทางวิชาการ (Technical Vocabulary) ซึ่งในทัศนะของสังคมวิทยาหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตกระสวนแห่งพฤติกรรมและบรรดาผลงานทั้งมวลที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ และความรู้สิ่งต่างๆเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้และสร้างสมของมนุษย์ และสามารถถ่ายทอดกันได้จากสังคมหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นต่อไป สรุปได้ว่าวัฒนธรรมคือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนำเอามาใช้ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม

วัฒนธรรม คือ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน วัฒนธรรมในทางวิชาการหมายถึง ings วิธีการดำเนินชีวิต ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า (the way of life) ซึ่งเป็นพฤติกรรมและสิ่งทีคนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน คำว่า "วัฒนธรรม" มาจากคำสองคำ คำว่า "วัฒน" จากคำศัพท์ วฑฺฒน " ในภาษาบาลี หมายถึงความเจริญ ส่ว คำว่า "ธรรม" มาจากคำศัพท์ "ธรรม" ในภาษาสันสกฤต หมายถึงความดี เมื่อนำสองคำมารวมกันจึงได้คำว่า "วัฒนธรรม" หมายถึง ความดีอันจะก่อให้เกิดความงอกงามที่เป็นระเบียบเรียบร้อย

1.2 ลักษณะของวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2518: 68) ได้กล่าวถึงลักษณะวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกันเช่นการแต่งกาย การละเล่นการขับร้อง
2. เป็นมรดกทางสังคมวัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้จึงสามารถถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งบุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมจากบุคคลในสังคมนั้นเกิดการถ่ายทอดเป็นมรดกทางสังคม
3. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบของการดำรงชีวิตวัฒนธรรมให้สามารถจำแนกความแตกต่างของสังคมแต่ละสังคมได้บุคคลเกิดในสังคมใดก็เรียนรู้วัฒนธรรมจากบุคคลในสังคมนั้น
4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งไม่คงที่มนุษย์มีการคิดค้น สิ่งใหม่ๆรับเอารูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีอยู่เดิมและปรับปรุงของเดิมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังนั้น วัฒนธรรมจึงเปลี่ยนแปลงไปไม่คงที่เช่นค่านิยมทัศนคติความเชื่อ เป็นต้น

ในทำนองเดียวกัน กาญจนานันท์ (2543: 43) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมไว้ในบทความเรื่องอิหร่าน : ภูมิลักษณะประชาชนและวัฒนธรรมว่าการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดถึงตายของมนุษย์ ย่อมอยู่ในกระแสของวัฒนธรรม แต่ละคน แต่ละครอบครัว แต่ละชุมชน มีวัฒนธรรมแตกต่างกันและเหมือนกันขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ค่านิยม จารีต ประเพณี สิ่งแ้ว ดลลุ่มอื่นๆที่

เหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งในชุมชนแต่ละชุมชนจะมีความมั่นคงทางวัฒนธรรมเพียงไรขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของชุมชนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนนั้น มีจุดหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกันซึ่งจะเป็นรากแก้วของชุมชนทำให้เกิดทฤษฎีหนึ่ง คือทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมอุดมการณ์
6. สืบสานวัฒนธรรม
7. จดจำประเพณี
8. ของดีศาสนา

1.3 ความสำคัญของวัฒนธรรม

อมราวงศาพิชัญญ์ (2525: 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมสรุปได้ว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์โดยที่มนุษย์เป็นผู้สร้างเพื่อความเป็นรูปแบบของสังคมที่มีเสถียรภาพอันแสดงถึงความเจริญงอกงามให้กับสังคมและกลุ่มบุคคลในสังคมหากขาดวัฒนธรรมแล้วสังคมก็ย่อมขาดเอกภาพนั้นหมายถึงสังคมจะระมเย็นเป็นสุขไม่ได้วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีลักษณะผสมผสานภายในเนื้อเดียวกันซึ่งทำหน้าที่สร้างสรรค์และกำหนดรูปแบบของสมาชิกในสังคมได้อย่างมีแบบแผนเพราะได้ผู้มีภาวะทางจิตใจของสมาชิกในสังคมส่งผลให้สังคมมีเอกภาพ แต่ความสำคัญในวัฒนธรรม จุมพล หนีมพานิช (2526: 37) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบันเช่น สถาบันครอบครัว วัฒนธรรมทำหน้าที่ควบคุมสังคมให้เกิดความเป็นปึกแผ่น สร้างหรือจัดรูปแบบความประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนา อินทรสุวานนท์ (2536: 45) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ว่าการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดถึงตายแต่ละครอบครัวแต่ละชุมชนแตกต่างกันและเหมือนกันบ้างขึ้นอยู่กับท้องถิ่นค่านิยมจารีตประเพณีสิ่งแวดล้อมอื่นๆที่เหมือนและแปลกแยกกันซึ่งในชุมชนแต่ละชุมชนจะมีความมั่นคงทางวัฒนธรรมเพียงไรขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของชุมชนนั้นๆ

1.4 วัฒนธรรมดนตรี

เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการของ ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ (2552: 225-227) พิธีปัญโญลมะมีวัดเป็นพิธีกรรมที่สืบหาสาเหตุของโรคด้วยการเข้าทรง ในวิถีชีวิตของชาวไทยเขมร เพื่อเป็นการขจัดปัดเป่าสิ่งเลวร้าย แม่หมอจะอัญเชิญดวงวิญญาณประทับร่าง ในขณะที่เดียวกันนักดนตรีก็จะบรรเลงเพลงในจังหวะเร่งเร้าและนางรำก็จะรำรำบูชาครู ส่วนอาวูร์ซึ่งเป็นมีดดาบใช้ในพิธีคืออาวูร์ที่ใช้เพื่อการข่มดวงวิญญาณร้ายที่สิงอยู่ในร่างของผู้ป่วยออกไป และเชื่อกันว่าผู้ที่ร่วมรำรำในพิธีปัญโญลมะมีวัดนี้จะมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีอายุยืนยาว วงมโหรีหรือวงดนตรีพื้นบ้านวงนี้ประกอบด้วย ปี่ใน ซอ 2 คันขึ้นไป กลองโทน และกลองตุ้ม ฉิ่ง ฉาบ ในการบรรเลง ปี่จะเป็นผู้นำวงทำหน้าที่ขึ้นเพลง ดำเนินทำนองนำ ส่วนเครื่องดนตรีอื่นจะบรรเลงตามกัน ประสานเสียงกัน ในส่วนเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการของ อัมรินทร์ แร่งเพชร (2552: 231-232) วงปี่ไม้แมน ดนตรีในพิธีเสนของชาวลาวโซ่ง ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สิ่งหนึ่งที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวลาวโซ่งคือการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคารพและยึดถือในความเชื่อ วัฒนธรรมและประเพณีของตนเองอย่างเหนียวแน่น ซึ่งจะเห็นได้จากในปัจจุบันยังคงมีการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อของตนเองอยู่ตลอดเวลา เช่นการบูชาแถน (เทวดา) การไหว้ผีบรรพบุรุษ พิธีกรรมต่าง ๆ และการใช้ภาษาของตนเอง รวมไปถึงดนตรีที่ใช้เพื่อความบันเทิงและบรรเลงเพื่อประกอบพิธีกรรม ดนตรีถือเป็นสิ่งที่ผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชาวลาวโซ่งมาช้านาน ชาวลาวโซ่งมีความเชื่อว่า เสียงดนตรีสามารถติดต่อสื่อสารและนำพาคำขอร้องและอ้อนวอนของตนไปสู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พวกเขาเคารพบูชาได้ และปี่ไม้แมนซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหลักของพิธีตั้งนั้นจึงถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ด้วย เมื่อเสร็จแล้วต้องเก็บเอาไว้อย่างดี ไม่นำมาเป่าเล่นหรือใช้เพื่อการอย่างอื่น ถ้าไม่จำเป็น

1.5 ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537: 13-22) ได้จัดทำหนังสือ “วัฒนธรรมกับการพัฒนา” ของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวส วะสี (2532) ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ เนื่องในปี่รณรงค์ วัฒนธรรมไทยปี 2538 โดยเนื้อหาได้อธิบายถึงวัฒนธรรมว่าเป็นรากฐานของสังคมแต่ละสังคม สามารถเป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็ง นอกจากนี้ยังได้สรุป คุณลักษณะของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งออกเป็น 8 ประการ คือ

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง

7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม

8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

คุณลักษณะของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งทั้ง 8 ประการ ซึ่งสามารถอธิบายแต่ละข้อได้ดังต่อไปนี้

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่อำนาจรัฐและอำนาจเงินพยายามรวมศูนย์ และทำลายความหลากหลาย วัฒนธรรมจะมีลักษณะหลากหลายไปตามชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ก็เท่ากับเป็นการกระจายอำนาจและส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย เรื่องประชาธิปไตยจะมีแต่การเลือกตั้งเท่านั้นก็หาไม่ ต้องส่งเสริมความหลากหลายและการกระจายอำนาจ ซึ่งสังคมที่เน้นวัฒนธรรมจะมีลักษณะเช่นนั้น การเห็นคุณค่าและส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นการพัฒนาประชาธิปไตย

2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมไทยควรคิดเรื่องเศรษฐกิจกับวัฒนธรรมให้เชื่อมต่อกัน เรื่องกระจายรายได้พูดกันมานานแล้วแต่ไม่มีมาตรการ และถ้าคิดมาจากมุมมองทางเศรษฐกิจในรูปแบบปัจจุบัน มีลักษณะกระจายรายได้สูง วัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการกระจายรายได้เรื่องความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจกับวัฒนธรรมมีดังต่อไปนี้

2.1 อาชีพของชาวบ้าน

สิ่งใดที่ประชาชนอันมากอันมากปฏิบัติอยู่ ถือเป็นวัฒนธรรมอาชีพที่ชาวบ้านปฏิบัติอยู่เป็นวัฒนธรรม ถ้ามีการศึกษาสำรวจให้ทราบว่าชาวบ้านทำอะไรกันอยู่บ้าง ศึกษาวิจัยทำให้สามารถดัดแปลงปรับปรุงให้ดีขึ้นในทางที่ชาวบ้านจะได้ประโยชน์ การอุตสาหกรรมถ้าพัฒนาขึ้นมาจากสิ่งที่ชาวบ้านทำ ประโยชน์ก็จะตกอยู่กับคนจำนวนมาก

2.2 ศิลปวัตถุและศิลปกรรม

ในวัฒนธรรมไทยมีศิลปวัตถุและศิลปกรรมที่สวยงามต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า หัตถกรรม ดนตรี ภาพวาดต่างๆ เหล่านี้ถ้าสังคมไทยเห็นคุณค่า พยายามศึกษาและพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้น ก็จะช่วยสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจอย่างมาก

2.3 อาหาร

อาหารก็เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง อาหารไทยนอกจากจะอร่อย จัดให้สวยงามได้ ยังมีคุณค่าสูงทางสุขภาพ เพราะเป็นอาหารที่ได้ดูแลและส่วนประกอบที่เป็นยา ถ้าศึกษาให้เข้าใจสิ่งเหล่านี้ จะสื่อคุณค่าของอาหารไทยได้ดีขึ้น ถ้าเห็นคุณค่าและพัฒนาอาหารไทยจะก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2.4 สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย

ถ้าส่งเสริมพัฒนาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย นอกจากประหยัดเงินตราเป็นหมื่นล้านบาทต่อปีแล้ว ยังสามารถกระจายรายได้ให้ชาวบ้านที่ปลูกสมุนไพร

2.5 ข้าวของเครื่องใช้แบบชาวบ้าน

ขณะนี้พลาสติกได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันอยู่มากเป็นการกระจายรายได้และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพราะย่อยสลายได้ยาก และอาจเป็นอันตรายเมื่อนำไปใส่อาหาร ถ้าทุกคนหันมาใช้ใบตองกันให้มากขึ้น กลับไปใช้ตะกร้าหวายแบบเดิมของไทยจะช่วยกระจายรายได้ไปสู่ชาวบ้าน ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไปพร้อมกัน

2.6 การท่องเที่ยว

ประเทศไทยเรามีวัฒนธรรมที่ดี นักท่องเที่ยวที่มาประเทศไทยควรจะได้เรียนรู้ วัฒนธรรมที่ดีติดตัวไปด้วย เรามีครอบครัวและชุมชนที่อบอุ่น ซึ่งฝรั่งไม่มีเราควรอนุรักษ์ความอบอุ่นของครอบครัวไว้สอนโลก เรามีวัดวาอารามและวัดถ้ำอันเนื่องด้วยพุทธศาสนา เราควรอนุรักษ์ไว้ให้ดี และฝึกอบรมคนไทยให้เข้าใจความหมายอันลึกซึ้งของพุทธศาสนา สามารถถ่ายทอดอธิบายให้คนอื่นเข้าใจคุณค่าอันสูงส่ง ก็จะเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย เมื่อเข้าใจคุณค่า ก็จะหวงแหนและอนุรักษ์การท่องเที่ยวก็จะมีคุณภาพแห่งการพัฒนามากขึ้น

2.7 ความเป็นชุมชน

ถ้าต้องการรักษาวัฒนธรรมไทยต้องส่งเสริมความเป็นชุมชนด้วย องค์กรชุมชนและการเรียนรู้ของประชาชนคือหัวใจของการพัฒนายั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พร้อมกันไป นิยมไทยเพื่อให้สาธารณะได้รับรู้และเกิดจิตสำนึก

3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมคือภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีรากย่อยไปไกล ถ้าเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นย่อมมีศักดิ์ศรี การที่ผู้คนจะมีความสุข จะขึ้นอยู่กับเงินอย่างเดียวก็น่าไม่ แต่ขึ้นกับศักดิ์ศรีด้วย ถ้าชุมชนในท้องถิ่นมีศักดิ์ศรี คนทั้งประเทศก็มีเกียรติ มีความสุข ลดความเครียดและความขัดแย้งในสังคม

4. มีความบูรณาการ ปัญหาของการพัฒนาเกิดจากความคิดและการกระทำแบบแยกส่วน และนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวในข้อ 2 วัฒนธรรมเป็นเรื่องของความเชื่อมโยงอย่างมีบูรณาการทุกมิติ วัฒนธรรมเป็นเรื่องของคนทั้งหมดในชุมชนหรือสังคม การปฏิบัติเป็นทั้งเรื่องของเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไปหมดเป็นเรื่องเดียวกัน

5. สร้างความประสานสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลที่ยั่งยืน เพราะความเป็นบูรณาการที่มีรากลึกยาวนาน วัฒนธรรมจึงมีลักษณะผสานหรือมีความประสานสอดคล้องระหว่างมนุษย์ทั้งกายและใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งทั้งหลายทั้งปวงตามธรรมชาติ สังคมแต่เดิมซึ่งดำเนินไปตามพื้นฐานวัฒนธรรมจึงมี ความยั่งยืน แต่การพัฒนาในปัจจุบันแบบแยกส่วนได้ก่อให้เกิดความไม่ประสานสอดคล้อง (Harmony) และความไม่ยั่งยืน

6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง การพัฒนาทางวัตถุไม่คำนึงถึงคุณค่าทางจิตใจ และจิตวิญญาณ วัดวาอาราม และสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีความสำคัญเท่า บาร์ อาบอบนวด ศูนย์การค้า คอนโดมิเนียม ฉะนั้นจึงถูกสร้างตึกสูงค่าโบสถ์ค่าพระเจดีย์ บังคับศึนภาพของสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้

7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม ต้นเหตุของความเสื่อมเสียทางศีลธรรม อยู่ที่อำนาจสังคมไม่สมดุล ต้องส่งเสริม ให้สังคมเข้มแข็ง จึงจะถ่วงดุลอำนาจและฟื้นฟูบูรณะศีลธรรมได้ วัฒนธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคมเพราะวัฒนธรรมมีชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมต้องมีความเป็นชุมชน ความเป็นชุมชนต้องมีความเป็นองค์กรชุมชน ทำให้ชุมชนหรือสังคมเข้มแข็ง

8. เป็นการผดุงศีลธรรมของ สังคม เมื่อวัฒนธรรมมีลักษณะทั้ง 7 ประการดังกล่าวข้างต้น คือ เป็นเรื่องของ การส่งเสริมอาชีพได้ เป็นเรื่องของ เศรษฐกิจแบบกระจายรายได้ เป็นเรื่องส่งเสริม ศักดิ์ศรีในชุมชนท้องถิ่น เป็นเรื่องบูรณาการที่ก่อให้เกิดความประสานสอดคล้องและความสมดุล เป็นเรื่องของการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง และเป็นเรื่องของการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม จึงเป็นการผดุงศีลธรรม ศีลธรรมเป็นเรื่องของความถูกต้องทั้งหมดทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม จิตใจและจิตวิญญาณ มิใช่เป็นเพียงเรื่องวิชาการธรรมเท่านั้น วัฒนธรรมเป็นเรื่องของวิถีชีวิตทั้งหมด จึงมีความสำคัญต่อการผดุงศีลธรรมของสังคม

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีนี้เป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ หมู่บ้าน น้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเชื่อว่าคุณสมบัติ 8 ประการนี้สามารถทำให้ วัฒนธรรมเกิดการดำรงอยู่และเป็นมรดกตกทอดสืบไป

เอกสารเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบูรณ์

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีแนวเขตติดต่อระหว่างภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ กับเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 12,668.416 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,917,760 ไร่ ส่วนที่กว้างที่สุดของจังหวัดจากด้าน ตะวันออกถึงตะวันตก กว้าง 55 ก.ม.ส่วนที่ยาวที่สุดวัดจากเหนือสุดถึงใต้สุดยาว 296 ก.ม. สูงจากระดับทะเล ประมาณ 114 เมตร อยู่ห่างกรุงเทพฯ 346 ก.ม.ตามทางหลวงหมายเลข 21

อาณาเขตติดต่อของจังหวัดทั้ง 4 ด้าน

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดเลย
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดลพบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและชัยภูมิ
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดพิษณุโลก นครสวรรค์และพิจิตร

ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศทั่วไปของจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบด้วยภูเขาเพชรบูรณ์เป็นรูปเกือกม้า รอบพื้นที่ด้านเหนือของจังหวัดเป็นแนวขนานกันไปทั้งสองข้าง ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก คัด เป็นเนื้อที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่ราบอยู่ตอนกลางและอำเภอด่าน ใต้ของ จังหวัดเป็นพื้นที่ลาดชันจากเหนือลงใต้ มีพื้นที่ป่าไม้ 3,624,830 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.78 มีแม่น้ำป่าสัก เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของจังหวัดไหลผ่านตอนกลางของจังหวัดจากทิศเหนือไปทิศใต้ยาว

ประมาณ 350 กิโลเมตรต้นน้ำเกิดจากภูเขาผาในจังหวัดเลย มีห้วยลำธารหลายสายเกิดจากภูเขาเพชรบูรณ์แม่น้ำป่าสักไหลผ่านอำเภอหล่มเก่า หล่มสัก เมืองเพชรบูรณ์ หนองไผ่ บึงสามพันชีษัยบุรี และศรีเทพ

ภูมิอากาศ

เนื่องจากพื้นที่จังหวัดมีภูเขาล้อมรอบจึงทำให้อากาศร้อนจัดในฤดูร้อน หนาวจัดในฤดูหนาวโดยเฉพาะพื้นที่อำเภอน้ำหนาว เขาค้อ และหล่มเก่า จะมีอากาศหนาวที่สุดและบนพื้นที่ภูเขาจะมีอากาศเย็นตลอดทั้งปี ฤดูร้อนเริ่มในเดือนมีนาคม- เมษายน ฤดูฝนเริ่มเดือนพฤษภาคม ม-ตุลาคม และฤดูหนาวในเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดเพชรบูรณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายชนิดดังนี้

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วยแม่น้ำป่าสัก ลุ่มน้ำชีญ ลุ่มน้ำเข็กซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำสายต่างๆ
2. ป่าไม้ในจังหวัดเพชรบูรณ์มีเนื้อที่ 2,006.51 ไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 13 แห่ง อุทยานแห่งชาติ 3 แห่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 2 แห่งเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 2 แห่ง สวนรุกขชาติ 3 แห่งวนอุทยาน 1 แห่งสามารถจำแนกตามเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ได้แก่ เขตเพื่อการอนุรักษ์ เขตเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีหลักฐานการปรากฏอยู่ของชุมชนในแถบลุ่มแม่น้ำป่าสักมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย จากนั้นได้รับอารยธรรมจากภายนอกได้แก่วัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมเขมรโบราณ ทำให้ชุมชนเหล่านั้นมีพัฒนาการด้านต่างๆ จนกลายเป็นสังคมเมืองขนาดใหญ่สืบมา เมื่อเข้าสู่ช่วงสมัยสุโขทัย เมืองเพชรบูรณ์มีฐานะเป็นเมืองแคว้นแคว้นของกรุงสุโขทัย และในสมัยกรุงศรีอยุธยาเมืองเพชรบูรณ์และเมืองศรีเทพเป็นเมืองสำคัญและต่อเนื่องจนถึงช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงและแบ่งเขตการปกครองอีกหลายครั้ง จนครั้งหนึ่งเมืองเพชรบูรณ์เกือบมีฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยแทนกรุงเทพฯ ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม และหลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงพัฒนาด้านต่างๆมากมาย จนกระทั่งเป็นเมืองเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน (จังหวัดเพชรบูรณ์. ม.ป.ป.: ออนไลน์)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงแม้จะมีได้เจาะจงในเรื่องของวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นทรุขสงกรานต์โดยตรง เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยข้อมูลมีอยู่ไม่มากนัก แต่ก็ได้กล่าวถึงดนตรีที่ประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสำคัญและบทบาทของดนตรีในพิธีกรรมต่างๆ ของชนเผ่าไว้ดังนี้ว่าที่ร้อยตรี ธนายุทธ มณีช่วง (2537: 276-277) ได้ทำปริญาานิพนธ์เรื่อง "ศึกษาการละเล่นโตะ-ครีม" ในจังหวัดสงขลาผลการศึกษาพบว่าสามารถที่จะช่วยรักษาความเจ็บป่วยได้ตั้งนั้นการเล่นโตะครีมก็เพื่อรักษาความเจ็บไข้แก่นและเพื่อบวงสรวงครุองค์ประกอบของโตะครีมมีดังนี้คณะผู้เล่นการแต่งกายสถานที่โอกาสที่เล่นดนตรีที่ใช้ประกอบอุปกรณ์เครื่องใช้การรับขันหมากและวิธีเล่นที่มีลักษณะเฉพาะพิธีกรรมจัด 4 วันแต่ละวันมีธรรมเนียมเฉพาะนอกจากนี้ความเชื่อเวทมนต์คาถาเครื่องรางของขลังการถือเคล็ดลักษณะบุคคลทิศทางองค์ประกอบต่างๆ และขั้นตอนในการเล่นก็มีความเชื่อในอำนาจลับทั้งสิ้นได้แก่ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องดนตรีและการประกอบทขัตรี องค์การปลูกโรงการรักษาอาการป่วยไข้การแก่นและความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องสังเวทซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับ ประไพศรี สวงวงศ์ (2532: 229) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ดนตรีของชาวเขาเผ่าเข้าได้รับแบบมาจากจีนโดยตรง เพราะมีประวัติการอยู่ ร่วมกันมานาน ทั้งดนตรีและพิธีกรรมตามลัทธิความเชื่อสะท้อนถึงลักษณะความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าเข้าผสมผสานกับลัทธิเต๋า ดนตรีบรรเลงใช้ในวงจำกัดเพื่อประกอบพิธีกรรมเท่านั้น ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมของบุคคลเป็นตัวกำหนดลักษณะของการใช้ดนตรี ดนตรีเป็นสื่อระหว่างเทพเจ้า (หรือผี) กับมนุษย์ ศรีนัย นักรบ (2541: 176-177) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดนตรีชาวเขาเผ่าเข้า กรณีศึกษาหมู่บ้านผาเดื่อ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสรุปไว้ว่า การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีชาวเขาเผ่าเข้า มีการสืบทอดมานานแต่ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเกิดในยุคสมัยใด การถ่ายทอดดนตรีมีลักษณะด้วยวิธีทางปากเปล่า และดนตรีใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมเท่านั้น นอกจากนั้นยังศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนอีกด้วย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบประวัติความเป็นมารวมทั้งในด้านของบทเพลงและดนตรีของกลุ่มชนเผ่าต่างๆ นิตยา บัวทอง (2548: 46) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีแก้มอ ในจังหวัดสุรินทร์ ได้กล่าวว่าจากความเชื่อมาสู่การมีสำนึกในจิตวิญญาณของบรรพบุรุษหมอแค้นทุกคนมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่าการที่เราต้องบูชาครูก่อทำการแสดงหรือประกอบพิธีทุกครั้งจะสามารถทำให้เรามีความเจริญความสงบและจิตก็จะเป็นสมาธิสามารถที่จะถ่ายทอดบทเพลงเพื่อสื่อกับบรรดาผีมอได้เป็นอ อย่างดีและจะส่งผลให้การรักษาผู้ป่วยเป็นไปอย่างรวดเร็วและหลังจากการประกอบพิธีกลับมาแล้วนั้นหมอแค้นทุกคนก็จะนำเงินที่ได้จากการไปประกอบพิธีขึ้นถวายหิ้งครูดอยจุดดอกไม้ธูปเทียนแล้วนำเงินใส่พานเป็นเวลา 3 วันจึงจะนำเงินส่วนนั้นออกมาจ่ายใช้สอยแต่ต้องกันเงินไว้ 1 ส่วนเพื่อทำบุญให้กับครูบาอาจารย์ ในส่วนของชนิษฐา หอมแค้น(2549: 74) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของตำบลตะเคียนทองจังหวัดจันทบุรีประเพณีและความเชื่อที่เป็นลักษณะเด่นของชนเผ่านี้คือชาวชองมีความเชื่อและนับถือ ในเรื่องของผีบรรพบุรุษซึ่งเป็นสิ่งที่

สามารถใช้เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติของคนในกลุ่มชนให้ยึดถือปฏิบัติไปในทางที่ดีได้ เพราะถ้าหากคนใดประพฤติปฏิบัติโดยมิชอบแล้วชาวของเขาก็มักจะถูกละทิ้งหรือถูกขับออกจากเผ่าหรือลงโทษดั่งนั้นในการประกอบพิธีกรรมต่างๆของชนเผ่าชอง จึงต้องมีการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษเสมอ นอกจากนั้นชาวของก็ยังเชื่อในเรื่องของบาปบุญคุณโทษด้วยโดยจะนับถือและยึดมั่นในประเพณีอย่างเคร่งครัดเช่นพิธีทำบุญ วันสงกรานต์ วันตักบาตรเทโววันสาทรวันทำบุญส่งทุ่งวันลงผีหิ้งและผีโรงเป็นต้นซึ่งประเพณีการเล่นผีหิ้งและผีโรงนี้ นับว่าเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่าชองอย่างแท้จริงและเป็นประเพณีของชนเผ่าชองที่สืบทอดกันมาช้านานทั้งสองพิธีนี้จุดประสงค์ของการประกอบพิธีคล้ายคลึงกันคือเป็นการเซ่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีบรรพบุรุษซึ่งมีบทเพลงและดนตรีเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการประกอบพิธีเนื้อร้องจะใช้ภาษาไทยเป็นการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญาณให้ลงมาสิงสู่ร่างทรง

ปราณี วงศ์เทศ (2529: 103) กล่าวว่าดนตรีหลักมีหน้าที่อยู่ 5 ประการ คือ

1. ทำให้เห็นถึงระบบลักษณะทางสังคม เช่น ความเชื่อ
2. กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ ซึ่งจะพบได้ในงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
3. รักษาบรรทัดฐานทางสังคม
4. รักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อ และทำให้การประกอบพิธีกรรม
5. ทำให้สืบเนื่องและเกิดความมั่นคงทางวัฒนธรรม

มีเหตุผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ ในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากการสัมภาษณ์จากผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้านที่มีความรู้ รวมไปถึงชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ทั้งสิ้นเพื่อเป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบความรู้ทางดนตรีวิทยาทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เสนอผลรายงานการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ขั้รวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน ได้แก่ ลักษณะที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา จำนวนพื้นที่ จำนวนประชากร การเมือง การปกครอง การศึกษา ศาสนา ภาษา อาชีพ ดำเนินการศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต สัมภาษณ์ พูดคุย และสอบถามจากชาวบ้านในชุมชนนั้น

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง วิธีการบรรเลง นักดนตรี บทบาทหน้าที่ ตลอดจนการถ่ายทอดดนตรีบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง และบทเพลงที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลได้ดำเนินการโดย บันทึกเสียง บันทึกภาพ โดยใช้อุปกรณ์ช่วย กล้อง V.D.O. และกล้องถ่ายภาพนิ่ง สัมภาษณ์ และสอบถามจากผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน รวมไปถึงบุคคลที่มีความรู้และมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

1.3 ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ บทความ ตำรา หนังสือต่าง ๆ ทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- 1.3.1 ห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดเพชรบูรณ์
- 1.3.2 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์
- 1.3.3 หอสมุดกลางจังหวัดเพชรบูรณ์
- 1.3.4 สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.3.5 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพชรบูรณ์

2. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

2.1 ทำการถอดข้อมูลจากอุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกจาก กล้อง V.D.O. กล้องภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง แล้วทำการเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2 นำข้อมูลจากการภาคสนาม และจากหนังสือ ตำราต่าง ๆ มาประมวลเข้าด้วยกัน แล้วนำมาข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงที่สุด

2.3 นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงและตรวจสอบ ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำข้อมูลที่แก้ไขแล้วนำมาเรียบเรียงให้สมบูรณ์

3. ขั้ววิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการศึกษาจากเอกสารต่างๆ จากบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านพิธีกรรม บทเพลง รวมไปถึงองค์ประกอบ โครงสร้างของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตราบุรุษสงกรานต์
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านน้ำเลาและชาวบน
 - 1.2 ความเป็นมาของพิธีพื้นตราบุรุษสงกรานต์
 - 1.3 พิธีพื้นตราบุรุษสงกรานต์ในยุคปัจจุบัน
 - 1.4 พิธีกรรมและความเชื่อ
 - 1.5 วิถีชีวิตความเป็นอยู่
 - 1.6 ภาษา

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ซึ่งมีคุณลักษณะของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งทั้งหมด 8 ประการ ดังนี้

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย
 2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
 3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
 4. มีความบูรณาการ
 5. สร้างความประสานสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลง่ายๆ
 6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
 7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
 8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม
2. เพื่อศึกษาดนตรีและบันทึกโน้ตเพลงของพิธีพื้นตราบุรุษสงกรานต์
 - 2.1 ดนตรีในพิธีกรรม
 - 2.2 บทเพลงในพิธีพื้นตราบุรุษสงกรานต์
 - 2.3 ลักษณะของเครื่องดนตรีและประวัติความเป็นมา
 - 2.4 ชีวิตประวัตินักดนตรี
 - 2.5 การถ่ายทอดทางดนตรี
 - 2.6 ขั้นตอนและการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงในพิธีพื้นตราบุรุษสงกรานต์
 - 2.7 ระบบเสียง

บันทึกทั้งโน้ตดนตรีไทยและโน้ตดนตรีสากล ประกอบไปด้วย 5 บทเพลง ดังนี้

1. เพลงโหมโรง
2. เพลงแห่ดอกไม้
3. เพลงรำถวายดอกไม้
4. เพลงรำพันตรุษ
5. เพลงพญาแล

4. ชั้นสรุป

- 4.1 สรุปผลการวิจัยการศึกษา
- 4.2 นำเสนอผลงานการวิจัยแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์
- 4.3 ข้อเสนอแนะ



บทที่ 4

พิธีพินทุรุษสงกรานต์

การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพิธีพินทุรุษสงกรานต์ ของชาวบฉนจังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ และการลงภาคสนาม มาเป็นข้อสนับสนุน และนำมาแก้ไข ปรับปรุง เรียบเรียงตามประเด็นรายละเอียดหัวข้อดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีพินทุรุษสงกรานต์

1.1 ประวัติความเป็นมาจังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนบ้านน้ำเลา และชาวน

1.1.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดเพชรบูรณ์มีลักษณะภูมิ ประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขา เนินเขา ซึ่งเหมาะแก่การอยู่อาศัยในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และพื้นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูกมีแม่น้ำป่าสักเป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตตั้งแต่ การตั้งถิ่นฐานในยุคต้น การตั้งถิ่นฐานของผู้คนในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ พบหลักฐานทางโบราณคดี ในหลายอำเภอโดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่ด้านตะวันตกที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดพิจิตรและพิษณุโลก อำเภอที่พบ หลักฐานการตั้งถิ่นฐานมากที่สุดคืออำเภอวังโป่ง เป็นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ตอนกลาง แหล่งโบราณคดีเหล่านี้ กรมศิลปากรได้ดำเนินการสำรวจเมื่อ พ .ศ. 2528 พบว่าเป็น ชุมชนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ช่วงสังคมหาของป่าล่าสัตว์ (Hunting and Gathering Society) ใน ตอนปลายก่อนที่จะเข้าสู่สังคมกสิกรรม (Village Farming Society) โดยเริ่มทำการเพาะปลูกแล้วแต่ ยังอาศัยกันอยู่อย่างกระจัดกระจาย ชุมชนเหล่านี้สามารถกำหนดอายุได้ราว 3,000 – 4,000 ปี (ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ . 2539) ชุมชนเหล่านี้นอกจากพบเครื่องมือหินแล้ว ในบางแหล่ง ยังพบเครื่องมือเครื่องใช้โลหะ เช่น ขวานสำริด และพบเครื่องปั้นดินเผาสมัยต่าง ๆ รวมถึงเครื่องถ้วย สุโขทัย ตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 20

2. กลุ่มพื้นที่ด้านตะวันออกส่วนล่าง พื้นที่ในเขตอำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ โบราณคดีกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในแถบลุ่มน้ำป่า สักซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแหล่งโบราณคดีในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี แหล่งโบราณคดีส่วน ใหญ่เป็นแหล่งฝังศพ (Burial Site) ที่พบเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับฝังร่วมกับโครงกระดูก สามารถกำหนดอายุได้ประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว เมืองศรีเทพซึ่งถือว่าเป็นเมืองโบราณในยุคต้นสมัย ประวัติศาสตร์ที่มีขนาดใหญ่และเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความเจริญทางวัฒนธรรมอย่างสูง มีการก่อสร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุด้วยเทคโนโลยี ได้รับการถ่ายทอดอิทธิพลจากทวารวดี มี จารึกที่ใช้ภาษาสันสกฤต อักษรปัลลวะ ซึ่งเป็นจารึกเกี่ยวกับเรื่องราว ทางศาสนาและกล่าวถึงพระ เจ้าแผ่นดินผู้ปกครองของสังคมเมือง

3. กลุ่มพื้นที่ส่วนบนของจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตอำเภอหล่มสัก อำเภอหล่มเก่า และอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ตามที่ถูกต้องถึงในจารึกสมัยสุโขทัยเมื่อประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 20 เมืองนี้ได้เจริญสืบมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเป็นพื้นที่ตั้งของตัวจังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน และเมืองนครเดิดในเขตอำเภอหล่มเก่า ในปัจจุบันเมืองนครเดิดถูกทำลายลงอย่างมากคงเหลือเพียงกำแพงอิฐในบางส่วนเท่านั้น พัฒนาการลำดับต่อมาได้แก่ชุมชนหรือเมืองเล็กๆ ที่เจริญขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น กลุ่มเมืองนี้เหล่านี้สะท้อนให้เห็นจากโบราณสถานที่ยังคงเหลือให้เห็นในศิลปะลาวซึ่งพบเป็นจำนวนมากในพื้นที่อำเภอหล่มเก่า และหล่มสัก

ประชากรของจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนมากเป็นคนเชื้อชาติไทย นับถือพระพุทธศาสนา อีกส่วนหนึ่งเป็นคนต่างด้าว เช่น คนจีน คนญวน และชาวไทย ภูเขาต่างๆ แต่สามารถแบ่งออกตามลักษณะวัฒนธรรม ได้ดังนี้

กลุ่มหล่มเก่า – หล่มสัก

สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่าเป็นพวกลาวพุงขาว ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากหลวงพระบาง มีภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม เช่น การนับถือผีและประเพณีเกี่ยวกับผีผสมผสานควบคู่ไปกับพุทธศาสนา

กลุ่มเพชรบูรณ์

อยู่ทางใต้ลงมาเป็นคนไทยที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกันกับคนไทยภาคกลาง แถบใกล้เคียง เช่น ชาวพิจิตร ลพบุรี แต่มีสำเนียงภาษาพูดแตกต่างออกไปเล็กน้อย

กลุ่มเพชรบูรณ์ตอนล่าง

บริเวณนี้มีชาวไทยจากภาคอีสาน อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก และได้นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณีอีสานติดมาด้วย เช่น ภาษาพูด อาหาร การแต่งกาย การทอผ้า ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นต้น

กลุ่มชาวบน หรือ ชะบน

เป็นกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐานบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำป่าสักที่บั้งน้ำเลา บ้านห้วยไคร้ บ้านท่าด่าง อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และบางส่วนในอำเภอหนองไผ่ ที่ได้ชื่อว่าชาวบนคงเนื่องมาจากชอบตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่สูง ปลูกข้าวไร่ และหาของเลี้ยงชีพ นับถือผี มีภาษาพูด และขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะกลุ่ม สันนิษฐานว่ามาจากพวกกลัวะ

กลุ่มชาวไทยภูเขา

นอกจากกลุ่มชนดังกล่าวข้างต้นแล้ว จังหวัดเพชรบูรณ์ยังมีประชากรชาวไทยภูเขาอีก 1,481 ครัวเรือนใน 18 หมู่บ้าน กระจายอยู่ตามอำเภอเขาค้อ อำเภอน้ำหนาว อำเภอหล่มเก่า มีหลายเผ่า ได้แก่ เผ่าม้ง ลีซอ เย้า มูเซอ และเผ่าอื่น ประมาณ 10,390 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเผ่าม้ง และลีซอ ซึ่งมักตั้งถิ่นฐานอยู่บนที่สูงในเขตอำเภอเขาค้อโดยเฉพาะที่บ้านเข็กน้อยนั้นเป็นหมู่บ้านม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอตอนเหนือของจังหวัด คือ อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก อำเภอเขาค้อ และอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นประชากรท้องถิ่นดั้งเดิม มีภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่คล้ายคลึงกัน ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด ได้แก่ อำเภอชนแดน อำเภอวังโป่ง อำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรี และอำเภอศรีเทพ ทั้งนี้ ส่วนใหญ่อพยพมาจากท้องถิ่นต่างๆของประเทศ ประมาณ 65% และมีแนวโน้มการอพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น

เพชรบูรณ์เป็นแหล่งรวมประเพณีที่หลากหลาย เพราะเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชนหลายเผ่า ทั้งนี้เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ซึ่งมีผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยพร้อมกับนำวัฒนธรรมประเพณีที่เคยปฏิบัติมาด้วยแต่วิถีชีวิตในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก มีการติดต่อสื่อสารกันทั่วโลก ทำให้ประเพณีบางอย่างได้เสื่อมสลายหมดแล้ว และบางอย่างก็กำลังจะเสื่อมไป พร้อมทั้งรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามา แต่ประเพณีบางอย่างก็ยังคงปฏิบัติกันอยู่ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ดังเช่น พิธีพื้นตระกูลสงกรานต์ของบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.2 ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านน้ำเลา

บ้านน้ำเลาตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ระยะทางจากหมู่บ้านถึงตัวอำเภอประมาณ 12 กิโลเมตร และเพชรบูรณ์ห่างจากกรุงเทพฯเป็นระยะทางประมาณ 347 กิโลเมตร ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 16 หมู่บ้าน ก่อตั้งขึ้นมาประมาณ 100 ปีกว่า เดิมทีหมู่บ้านตั้งอยู่ในหุบเขา ได้อพยพมาจากจังหวัดลพบุรีเป็นชาวละโว้ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ห้วยน้ำเลา ประมาณ 25 คราวเรือน จำนวนประชากร 180 คน มีพื้นที่ 1,200 ไร่ เมื่อ 56 ปีต่อมาได้เกิดแผ่นดินทรุด ทำให้บ้านเรือนสูญหายไป 6 หลังคาเรือน ต่อมาชาวบ้านจึงได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านเก่ากขนุน และได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่นเป็นเวลากว่า 80 ปี และในเวลาต่อมาได้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 จึงได้จัดตั้งนายด่าน (เวรยามเฝ้าระวังภัย) ด่านที่ 1 ได้แก่ เจ้าขุนรามอินทร์ (เจ้าพ่อด่าน) ด่านที่ 2 ได้แก่ ด่านศาลเจ้าบ้าน ด่านที่ 3 ได้แก่ ด่านไธ้ซ่าไล ต่อมาได้เกิดโรคท้องร่วงระบาด มีราษฎรล้มตายเป็นจำนวนมาก และนายด่านก็ได้เสียชีวิตทั้ง 3 ด่าน ราษฎรจึงได้อพยพลงมาอยู่ตามลำห้วย

ในเวลาต่อมาชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันจัดตั้งหัวหน้าหมู่บ้านขึ้น ชาวบ้านมีความเห็นตรงกัน จึงเลือกและแต่งตั้งนายเถื่อนเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน นายเถื่อนจึงได้เรียกชาวบ้านประชุมพร้อมกันเพื่อปรึกษาหารือแต่งตั้งชื่อหมู่บ้านขึ้นมา ซึ่งในหมู่บ้านนั้นมีน้ำบ่อทรายอยู่ 1 บ่อ มีน้ำใสไหลเป็นเลามาสู่คลอง ในขณะที่มีการปรึกษาหารืออยู่นั้นมีชาวบ้านคนหนึ่งเสนอขึ้นมามีชื่อหมู่บ้านน้ำเลา และชาวบ้านก็ลงความเห็นตรงกันว่าชื่อหมู่บ้านน้ำเลานั้นเหมาะสม จึงได้ชื่อหมู่บ้านน้ำเลาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยมา และในเวลาต่อมาได้มีหน่วยงานราชการเข้าไปประชุม
แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้น จากผลการประชุมได้นายเหรียญ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 1
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 คือ นายเหลียม ช่วยเมือง
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 3 คือ นายชื่น (ไม่ระบุนามสกุล)
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 4 คือ นายชิต เกิดนาน
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 5 คือ นายก้อน ช่วยเมือง
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 6 คือ นายสุด ช่วยเมือง
ผู้ใหญ่บ้านคนที่ 7 คือ นายเลื่อน ช่วยเมือง

อยู่มาจนถึงวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2519 เวลาประมาณตี 4 กว่าๆ ได้เกิดอุทกภัยครั้ง
ยิ่งใหญ่ขึ้นของหมู่บ้านน้ำเลา ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎร บ้านเรือนถูกน้ำป่า
พัดไปกับกระแสน้ำจำนวน 38 ครัวเรือน เสียชีวิตไป 22 ศพ ชาวบ้านไร้ที่อยู่อาศัยประมาณ 100 คน
เกิดความเสียหายจำนวนมาก ชาวบ้านจึงได้อพยพลงมาจากทิศตะวันตกของหมู่บ้านเดิม และได้มี
ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) เข้ามาหาเสบียงในหมู่บ้าน ทางหมู่บ้านจึงได้จัดเตรียมกำลังเพื่อ
ป้องกันและลาดตระเวน ทำให้เกิดการปะทะขึ้น ต่างฝ่ายต่างก็เสียชีวิตไปฝ่ายละ 1 คน ผู้ที่เสียชีวิต
คือนายทะนง ต้นเพชร

ปีพ.ศ. 2521 ทางราชการได้มีโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เข้ามา
อบรมให้ ซึ่งจัดตั้งโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อป้องกันการแพร่ขยายอิทธิพล
ลัทธิคอมมิวนิสต์ ในพื้นที่ชนบทห่างไกล และรับผิดชอบดูแลสถานการณ์บ้านเมืองให้มีความปลอดภัย
สงบเรียบร้อยและก่อสันติภาพ ทำให้ชาวบ้านสามารถปกป้องหมู่บ้านของตนเองได้ตั้งแต่นั้นมา และ
ในปีเดียวกันผู้ใหญ่บ้านคนที่ 6 คือ นายสุด ช่วยเมือง ก็ได้เสียชีวิตลง จึงได้มีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน
คนใหม่ขึ้นมาคือ นายเลื่อน ช่วยเมือง

1.1.3 ประวัติความเป็นมาของชาวนน

ญ้อกร หรือเนยะกุล หรือที่คนไทยเรียก และไม่เป็นที่สนใจของชาวญ้อกรนักคือ
"ชาวนน" ชุมชนที่ใช้ภาษามอญโบราณ อยู่บนภูเขาแถบ แม่น้ำป่าสัก ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และ
จังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะที่จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในเขตอำเภอหนองบัวระเหว และอำเภอจัตุรัส
กลุ่มชนดังกล่าวเรียกตนเองว่า "ญ้อกร" (Nyah-Kur) แปลว่า "คนภูเขา" คนไทยในเมืองเรียกชนกลุ่มนี้
ว่า "ชาวนน" ซึ่งพูดภาษาที่คนไทยภาคต่าง ๆ ฟังไม่รู้เรื่อง

ชาวนนเรียกตนเองว่า "ญ้อกร" หรือ "เนยะกุล" มีความหมายว่าคนภูเขา เป็นชนกลุ่ม
น้อยที่อาศัยอยู่ตามไหล่เขาหรือเนินเตี้ยๆ แถบบริเวณด้านในของริมที่ราบสูงโคราช จังหวัด
นครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ อย่างน้อย
สามชั่วอายุคน ในอดีตมักมีการย้ายถิ่นที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว แม้ปัจจุบันจะตั้งหลักแหล่งที่แน่นอน
แต่การไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียนและการนับเครือญาติในหมู่ชาวนน ในบริเวณสามจังหวัด ยังคงมีอยู่
ปัจจุบันชาวนนอาศัยอยู่ หนาแน่นที่สุดที่บ้านน้ำลาด หมู่ที่ 4 ตำบลนาแยงก๊ก อำเภอเทพสถิตย์

จังหวัดชัยภูมิ นอกจากนี้ยังมีที่บ้านวังกำแพง ใน อำเภอบ้านเขว้า ที่บ้านท่าโป่ง บ้านห้วยแย้ใน อำเภอหนองบัวละเหว ที่บ้านสะพานหิน บ้านสะพานยาง ในอำเภอเทพสถิตย์ บ้านกลาง บ้าน พระ บึง บ้านวังตะเคียน บ้านตะขบ อำเภอปักธงชัย บ้านมาบกราด ตำบลโคกกระชาย บ้านดลิ่งชัน ตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี บ้านไทรน้อยพัฒนา อำเภอหนองบุญนาค (อพยพมาจากบ้านไทรน้อย ตำบลจระเข้หิน อำเภอครบุรี เพราะน้ำเหนือเขื่อนน้ำมูลท่วมหมู่บ้านเดิม) จังหวัดนครราชสีมา บ้านน้ำเลา บ้านห้วยไคร้ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนบ้านท่าตวงถิ่นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมอยู่ในป่าแถบเทือกเขาพังเหย มีอาณาบริเวณคาบเกี่ยวต่อเนื่อง 3 จังหวัดคือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์

ชาวบ่น มีผิวค่อนข้างดำตาโตกว่าคนไทย แต่ไม่ต่างจากคนไทยมากันกรูปร่างสูงปานกลาง ผู้หญิงจะหน้าตาดีการแต่งกายแบบดั้งเดิมของชาวบ่น คือ ผู้หญิงจะสวมเสื้อเกี้ยว และนุ่งผ้าถุง มีชายผ้าใหญ่ สวมสร้อยเงิน และเจาะใบหูกว้างเพื่อสวมตุ้มหูใหญ่ ชาวบ่นเรียกกะจอน ทำด้วยไม้มีกระจกติดข้างหน้า ไวน์มยาวเกล้ามวย ส่วนผู้ชายนุ่งผ้าโสร่งตาหมากรุก วิธีการนุ่งแบบเหน็บธรรมดา แต่ปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้การแต่งกายแบบดั้งเดิมนั้นเสื่อมไป

ภาษาของชาวบ่นจัด อยู่ในตระกูลภาษาตระกูลมอญ-เขมร สาขามอญ เพราะมีความใกล้เคียงกับ ภาษามอญโบราณ และภาษามอญ ปัจจุบันมากกว่าเขมร ชาวบ่นที่ชัยภูมิ จัดอยู่ในภาษาญ้อถิ่นใต้ ในปัจจุบันชาวบ่นถูกกลืนด้วยประเพณีวัฒนธรรมอีสานอย่างรวดเร็ว มีบางหมู่บ้านเท่านั้นที่พูดภาษาถิ่นของตนเองได้ คนรุ่นใหม่จะพูดภาษารอบข้างที่คนส่วนใหญ่พูดกัน อีกประการหนึ่งภาษาของชาวบ่นไม่มีระบบการเขียน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ่นถูกกลืนได้อย่างรวดเร็ว ภาษาชาวบ่น ปัจจุบันชาวบ่นพูดภาษาชาวบ่นเฉพาะผู้ที่อายุเกิน 60 ปีขึ้นไป

ชาวบ่น ตั้งบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่ม มีบางพวกอพยพหนีเข้าไปอยู่ในป่าลึก หรือบนภูเขาสูงขึ้นไป ชาวบ้านใช้แสงไฟจากตะเกียงเป็นส่วนใหญ่ อาศัยแหล่งน้ำตามธรรมชาติอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน ฤดูแล้งจะใช้น้ำซับซึ่งมีตลอดปี ชาวบ่นมีอาชีพทำไร่ปลูกข้าวตามไหล่เขา ใช้วิธีปลูกแบบขุดหลุมหยอดที่เรียกข้าวไร่ตอนเก็บเกี่ยวก็ใช้มือรูตเมล็ดข้าวออกจากรวง ใส่กระบุงแทนการเกี่ยวข้าว นอกจากข้าวแล้วยังปลูกข้าวโพด ถั่วฝักยาว มะพร้าว กล้วย ฝรั่ง มะเขือ พริก เป็นต้น มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู เป็ด ไก่ และหาของป่า เช่น หน่อไม้ เห็ด ผักหวาน ฝั ง กบ เขียด และมีความสามารถในการจักสานโดยเฉพาะสานเสื่อ

ปัจจุบันชาวบ่นนับถือ ศาสนาพุทธ เชื่อในเรื่องภูติผีวิญญาณ ชาวบ่นนิยมแต่งงานในหมู่บ้านเดียวกัน การละเล่นมีการเป่าโหม่งซึ่งบางครั้งจะเป่าเป็นสัญญาณเรียกหากัน มีการเล่นเพลงพื้นบ้านเรียกว่า กระแจะ หรือ ประเรอ เป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่างชาย-หญิง

ประเพณีชาวบ่นมีประเพณี สงกรานต์ ประเพณีกระแจะทอดกฐิน ประเพณีแห่พระ และจุดพลุ ประเพณีแต่งงาน ชาวบ่นไม่รู้จักรักกรรมวิธีการทอผ้า แต่จะปลูกฝ้ายเพื่อไปแลกกับผ้าทอของคนกลุ่มไทย และลาว ปัจจุบันชาวบ่นแต่งกายเหมือนคนไทยทั่วไป อีกทั้งชาวบ้านถูกกลืนด้วยประเพณีวัฒนธรรมอีสานอย่างรวดเร็ว มีบางหมู่บ้านเท่านั้นที่พูดภาษาถิ่นของตนเองได้ คนรุ่นใหม่จะพูดภาษารอบข้างที่คนส่วนใหญ่พูดกัน เหตุผลสำคัญ ที่ภาษาของชาวบ้านถูกกลืนอย่างรวดเร็ว เพราะว่า ชาวบ้านไม่มีภาษาเขียน หรือ มี แต่ไม่ได้นำมาใช้อย่างแพร่หลายจึงทำให้ภาษาของชาวบ้าน ถูกกลืนเลือนอย่างรวดเร็ว (<http://th.wikipedia.org/wiki/> , 8 กรกฎาคม 2554)

1.2 ความเป็นมาของพิธีพื้นตราบุขสงกรานต์

พิธีพื้นตราบุขสงกรานต์เป็นพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อดั้งเดิมที่ว่าเมื่อประกอบพิธีกรรมดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดความสงบสุขภายในหมู่บ้าน โดยปราศจากโรคภัยและภัยพิบัติต่างๆ โดยมีต้นตราบุขนั้นแทนสิ่งชั่วร้าย ชาวบ้านจะนำต้นตราบุขหลายๆต้นมารวมกัน แล้วฟันลงไปในขณะที่ทำพิธีกรรมเพื่อเป็นการปลดปล่อยสิ่งชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้าน ซึ่งพิธีกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องมีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วยเสมอ ชาวบณบ้านน้ำเลาต่างก็นับถือปฏิบัติพิธีกรรมที่เรียกว่า พิธีพื้นตราบุขสงกรานต์สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษกว่า 100 ปี ซึ่งปัจจุบันชาวบณบ้านน้ำเลา ตำบล ลบ้านโคก จังหวัดเพชรบูรณ์ ยังมีการประกอบพิธีกรรมดังกล่าวขึ้นในทุกๆปี นับเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของกลุ่มชาวบณบ้านน้ำเลา หากถามชาวบณบ้านน้ำเลาว่า พิธีพื้นตราบุขสงกรานต์ใครเป็นผู้ให้กำเนิดหรือคิดค้นขึ้นมา และเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด เป็นคำถามที่ผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมเองไม่สามารถหาคำตอบได้ เนื่องจากเกิดขึ้นมานานมากหลายชั่วอายุคนหลักฐานต่างๆจึงไม่ค่อยปรากฏให้เห็น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรก็ไม่มี มีเพียงแต่การเล่ากันปากต่อปากหรือมุขปาถะ ทั้งนี้อาจเพราะพิธีกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวบ้านแห่งนี้และได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ผู้เฒ่าผู้แก่จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด

เนื่องจากในอดีตบ้านน้ำเลาเคยเกิดปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวัน ขึ้นหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นเกิดการปะทะต่อสู้กันระหว่างสงคราม เกิดโรคภัยระบาด เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกินขีดความสามารถที่มนุษย์ธรรมดาจะแก้ไขได้ ในแต่ละเหตุการณ์นั้นย่อมเกิดความเสียหายอย่างมากมาย มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงสร้างความเชื่อว่าจะมีอำนาจลึกลับที่เหนือธรรมชาติบันดาลให้เป็นไปเช่นนั้น ซึ่งอำนาจนี้อาจจะเป็นภูตผี ปีศาจ เทพ หรือสัตว์ป่า ตลอดจน ดวงอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว เพราะสาเหตุนี้ทำให้ชาวบณบ้านน้ำเลาคิดว่าพวกเขาอาจจะไม่ได้เลี้ยงดูหรือตอบแทนบรรพบุรุษของหมู่บ้านแห่งนี้ที่ล่วงลับไปแล้ว จึงเป็นเหตุที่ทำให้เกิดแต่สิ่งไม่ดีขึ้นภายในหมู่บ้านเพราะเขาอาจไม่พอใจจึงถูกกลั่นแกล้ง เพื่อป้องกันภัยพิบัติที่เกิดขึ้นแล้วไม่ต้องการให้เกิดขึ้นอีก ชาวบ้านจึงวิงวอนขอความช่วยเหลือจากอำนาจลึกลับและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะเชื่อว่าถ้าบอกกล่าวหรือทำให้อำนาจนั้นพอใจโดยการดูแลตอบแทนบรรพบุรุษอย่างดี จึงจัดพิธีส่งผีขึ้นมาเพราะอาจช่วยให้พ้นภัยต่างๆ และเกิดความความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน นับแต่นั้นมาหมู่บ้านแห่งนี้เกิดความสงบสุข และอุดมสมบูรณ์ เมื่อพ้นภัยต่างๆแล้ว จึงแสดงความรู้คุณด้วยการเช่นสรวงบูชาหรือประกอบพิธีกรรมขึ้นตามวิถีชีวิตของชาวบณบ้านน้ำเลา จึงเกิดพิธีกรรมที่เรียกว่า พิธีพื้นตราบุขสงกรานต์ขึ้นมา ซึ่งจัดขึ้นในทุกๆปี ไม่เคยละเว้นพิธีกรรมนี้มีหลายขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนจะมีความหมายและจุดประสงค์แตกต่างกันออกไป แต่โดยรวมนั้นก็เพื่อทำให้เกิดความสงบสุขและอุดมสมบูรณ์ภายในหมู่บ้านแห่งนี้ พิธีพื้นตราบุขสงกรานต์นี้ใช้เวลาประกอบพิธีกรรมด้วยกันทั้งหมด 4 วัน 3 คืน

1.3 พิธีพื้นตรุษสงกรานต์ในยุคปัจจุบัน

เนื่องจากพิธีพื้นตรุษสงกรานต์นั้นสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน 100 กว่าปี จึงย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องจากปัจจัยภายนอกมากมายที่เข้ามามีอิทธิพลและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว แต่นับว่าโชคดีที่ชาวชนบ้านน้ำเลายังคงสืบทอดพิธีนี้มาโดยตลอดทุกๆปี และด้วยความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านแห่งนี้ที่อนุรักษ์และให้ความสำคัญจึงทำให้พิธีพื้นตรุษสงกรานต์เกิดความเข้มแข็งและยังไม่สูญหายไปจนถึงปัจจุบัน

ขั้นตอนของพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

หาฤกษ์วันเริ่มพิธี



โดยพิธีพื้นตรุษสงกรานต์จะจัดขึ้นในช่วงวันขึ้นปีใหม่ของไทยหรือวันสงกรานต์ก็เพื่อเป็นการฉลองและสืบสานประเพณีการเล่นของไทยไปพร้อมกัน การหาฤกษ์สำหรับวันเริ่มพิธีทำการโดยก่อนวันสงกรานต์ ชาวบ้านจะรวมตัวกันที่บ้านผู้ใหญ่เพื่อจะประชุมหารือเลือกวันเริ่มพิธี โดยมีหมอปราหมณ์ประจำหมู่บ้านเป็นผู้กำหนด ในแต่ละปีนั้นจะเริ่มวันไม่ตรงกันขึ้นอยู่กับหมอปราหมณ์เป็นผู้กำหนดเห็นว่าเหมาะสม จึงไม่สามารถรู้ล่วงหน้าได้ แต่จะคาดเดาได้ว่าอยู่ในช่วงใกล้วันสงกรานต์

พิธีตีกนขนม



หลังจากที่ได้ถูกขบวนเริ่มพิธีแล้ว ในคืนก่อนที่จะเริ่มพิธีวันแรกจะมีพิธีตีกนขนมหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า เถิก จา ขน้ำ เป็นภาษาของชาวบ้านซึ่ง เถิก (ตี) จา(กน) ขน้ำ(ขนม) ซึ่งแปลความหมายตรงตัว พิธีตีกนขนมมีจุดประสงค์ก็เพื่อเป็นการประกาศย้ำอีกทีให้ชาวบ้านได้รับทราบกันทั่วหมู่บ้านว่าในวันพรุ่งนี้พิธีพันธุระสงกรานต์จะเริ่มขึ้นแล้ว เหมือนลักษณะการตีฆ้องร้องป่าวในอดีต ถ้าเปรียบเทียบกับปัจจุบันก็เสมือนรถโฆษณา โดยชาวบ้านจะมีหน้าที่เตรียมขนม ของกินต่างๆ อาหารอะไรก็ได้ไว้เป็นเสบียงให้กับกลุ่มตีกนขนม พิธีตีกนขมนั้นจะเริ่มใน ตอนกลางคืนก่อนเริ่มพิธีกรรมวันแรก โดยชาวบ้านจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มประมาณ 8-10 คน พร้อมยามไว้ใส่ขนมที่ชาวบ้านจะนำมาให้ไว้เป็นเสบียง โดยจะแวนยามไว้ที่กลางไม้แล้วแบกข้างหน้า 1 คน ข้างหลัง 1 คน การใช้ไม้หามนี้จะช่วยลดในการออกแรงเพราะต้องเดินเป็นเวลานานพอสมควร มีเครื่องดนตรี 1 ชิ้นคือ กลองทัดนำมาประกอบจังหวะ อันที่จริงในอดีตนั้นไม่เพียงแต่มีกลองทัดอย่างเดียว จะมีกะลา กระจับปี่ จอบ เสียม ฯลฯ ที่สามารถนำมาประกอบจังหวะได้ ลักษณะการแบกกลองทัดนั้นใช้ลักษณะเดียวกับหามยาม ตีไปเดินไปพร้อมกับส่งเสียงร้องว่า เถิก จา ขน้ำ อย่างนี้ไปตลอดทาง เมื่อเดินไปถึงหน้าบ้านแต่ละครัวเรือน กลุ่มตีกนขนมจะเข้าไปยืนรออยู่หน้าบ้านส่วนคนที่อยู่ในบ้านนั้นก็ให้นำขนมที่เตรียมไว้ออกมาให้พร้อมกับสาดน้ำเพื่อเป็นการละเล่นวันสงกรานต์ของไทยไปด้วย การให้ขมนั้นก็เพื่อไว้เป็นเสบียงระหว่างเดินทางเพราะต้องเริ่มเดินตั้งแต่ต้นหมู่บ้านไปจนถึงท้ายหมู่บ้าน บางครั้งนั้นเดินจนฟ้าสว่างเลยก็มี

ออกหาต้นตฤษ



หากถามว่าทำไมต้องเป็นต้นตฤษและนำมาเพื่ออะไร เนื่องจากในอดีตบ้านน้ำเลาเคยถูกพวกศัตรูรุกรานดินแดนและเข้ามาขโมยเสบียงอาหาร เพื่อเป็นการข่มขวัญศัตรูและปลุกขวัญกำลังใจให้กับชาวบ้านเอง จึงนำต้นตฤษมาเป็นตัวแทนศัตรูแล้วฟันลงไปจนขาด เปรียบเสมือนเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะแล้ว ที่เป็นต้นตฤษก็เพราะว่าต้นตฤษมีขึ้นเฉพาะที่และใช้เวลาประมาณ 1 ปีในการโตเต็มที่ และพิธีกรรมนี้ก็จัดขึ้นทุก ๆ ปี ปีละ 1 ครั้งพอดี

ลักษณะของต้นตฤษนั้นคล้ายต้นข่า มีกลิ่นหอม ความสูง 2-3 เมตร มีดอกที่ราก ชอบป่าดิบชื้น ไม่สามารถนำมาปลูกบนพื้นที่ราบได้ ขึ้นอยู่เป็นที่เฉพาะบนภูเขาทางทิศเหนือของหมู่บ้านน้ำเลา ดังนั้นต้นตฤษจึงเหมาะสมที่จะนำมาประกอบพิธีกรรมนี้

หลังจากที่ได้ฤกษ์วันเริ่มพิธีแล้ว ในเช้าวันแรกชาวบ้านที่เป็นผู้ชายจะรวมตัวกันประมาณ 7-8 คน เพื่อเดินทางไปเก็บต้นตฤษ แต่ก่อนจะเดินทางนั้นต้องเตรียมจิตใจและร่างกายให้พร้อม เครื่องแต่งกายต้องรัดกุม ที่สำคัญจำเป็นต้องมีผู้ชำนาญป่านำทางไปด้วยเพื่อป้องกันการพลัดหลงป่า ที่ผ่านมาเคยหลงอยู่ในป่าถึง 7 วันจึงออกมาได้ ชาวบ้านเชื่ออาจเป็นเพราะไม่ได้เซ่นไหว้เจ้าที่เจ้าทางหรือไม่ได้บอกกล่าวด้วยในคราวนั้นก็ว่าได้ หลังจากนั้นจึงต้องมีการเซ่นไหว้ก่อนเข้าป่าทุกครั้ง

เริ่มเดินทางโดยรถอีแต่นก่อนเนื่องจากทางเป็นป่า ทางขรุขระ มีลำธารไหลผ่าน เป็นช่วง ๆ ลึกเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร เปลี่ยนจากรถอีแต่นเป็นเดินทางด้วยเท้าต่อ เนื่องจากเป็นเขตป่าสงวน และรถชนิดไหนก็ไม่สามารถเข้าไปได้ ก่อนอื่นต้องนำอาหารเซ่นไหว้และบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทางก่อนเพื่อป้องกันการพลัดหลงป่าหรือขอให้เดินทางโดยปลอดภัยและระหว่างเดินทางห้ามพูดลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์อาจมีอันเป็นไปซึ่งชาวบ้านมีความเชื่ออย่างนั้น ระหว่างทางนั้นเป็นป่าดิบชื้น มีลำธารไหลผ่าน ระยะทางจากที่ราบจนถึงไหล่เขาประมาณ 3 กิโลเมตร และจากไหล่เขาเป็นทางลาดชันขึ้นไปจนพบต้นตฤษเป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

เมื่อพบกลุ่มของต้นตุงแล้วชาวบ้านจะช่วยกันถอนทั้งต้น แล้วนำมารวมเป็นมัดเพื่อง่ายต่อการขนย้าย ต้นตุงที่นำมาใช้ประกอบพิธีนั้นมีประมาณ 300 ต้น จากนั้นชาวบ้านจะช่วยกันแบกลงมา จะมีรถอีแต๊กมารอรับอยู่ที่ต้นทาง หากเป็นรถชนิดอื่นอาจจะไม่สะดวกเนื่องจากต้นตุงนั้นยาว 2-3 เมตร และทางก็แคบ ดังนั้นจึงเป็นรถอีแต๊กที่เหมาะสมต่อการขนย้ายมากที่สุด ใช้เวลากับการไปเก็บต้นตุงทั้งไปและกลับประมาณ 6 ชม. เมื่อได้ต้นตุงทั้งหมดมาแล้วก็จะนำมาตั้งไว้ที่วัดน้ำเลา โดยนำมารวมกันเป็นมัดใหญ่ ตกแต่งไว้อย่างสวยงามประณีต เพื่อไว้ประกอบพิธีในตอนเย็น

การรวมเทียนบัญชี



การรวมเทียนบัญชีนั่นคือการนำเทียนทั้งหมดของหมู่บ้านมารวมกันเพื่อต้องการจะทราบจำนวนของประชากรทั้งหมด เนื่องจากในอดีตนั้นต้องมีการปะทะต่อสู้กันกับศัตรูที่เข้ามารุกราน และต้องการสำรวจว่าทั้งหมู่บ้านในขณะนี้มีกำลังขุมพลอยู่ทั้งหมดเท่าไร จะได้มีการวางแผนให้เหมาะสม เพราะเหตุผลนี้จึงต้องมีการรวมเทียนบัญชียี่สิบมา

ในตอนเย็นวันแรกของพิธีพันตุงสงกรานต์ ชาวบ้านทุกครัวเรือนจะจัดเตรียมขนมเทียน ข้าวต้มมัด ที่ชาวบ้านนั้นเชื่อว่าเป็นขนมชั้นสูง พร้อมดอกไม้ที่จัดเตรียมไว้ไม่ว่าจะเป็นดอกสะแก ดอกคูณ ดอกหางนกยูง ฯลฯ ที่สามารถหามาได้ในท้องถิ่น นำใส่กะมา คำว่ากะ หมายถึง ภาชนะมีลักษณะคล้ายตะกร้าที่ทำมาจากไม้ไผ่ ไว้สำหรับใส่ ดอกไม้ และที่สำคัญขาดไม่ได้ต้องนำมาก็คือเทียน แต่ละครัวเรือนมีจำนวนก็คน สัตว์เลี้ยงก็ตัว ก็ให้นำเทียนมาตามจำนวนนั้น เช่น มี 5 คน ใ้หมู่วัว อีกอย่างละ 2 ตัว เพราะฉะนั้นบ้านหลังนี้ต้องนำเทียนมาทั้งหมด 11 เล่ม แต่เมื่อนำมารวมเทียนบัญชีแล้วก็จะแยกกองเทียนออกระหว่างคนและสัตว์ การรวมเทียนบัญชียี่สิบนั้นชาวบ้านจะมารวมตัวกันที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน

พิธีสงฆ์น้ำพระ



พิธีทรงน้ำพระจะเริ่มในตอนหัวค่ำหลังจากการรวมเทียนบุญชี เป็นการเปิดพิธีพันธุระสงกรานต์โดยมีหมอปราหมณ์ของหมู่บ้านเป็นตัวแทนบอกกล่าวต่อหน้าพระพุทธรูปและสิ่งศักดิ์สิทธิ์พร้อมทั้งยกขันน้ำขึ้นเหนือหัว เมื่อบอกกล่าวเสร็จหมอปราหมณ์จะเป็นผู้นำสงฆ์น้ำพระก่อน หลังจากนั้นชาวบ้านจะเข้ามาสงฆ์น้ำพระตามกันในน้ำนั้นก็จะมีกรใส่ แป้งน้ำหอมลงไปด้วยเพื่อให้เกิดกลิ่นหอม โดยจะเริ่มจากผู้อาวุโสจนไปถึงเด็กๆ ในขณะที่กำลังสงฆ์น้ำพระนั้นวงดนตรีจะใช้บทเพลงแรกคือเพลงโหมโรงบรรเลงประกอบไปด้วย

พิธีแห่ดอกไม้



เมื่อถึงพิธีแห่ดอกไม้ชาวบ้านจะช่วยกันนำดอกไม้ที่นำมารวมกันทั้งหมด แห่จากบ้านผู้ใหญ่ไปยังวัดน้ำเลาซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้าน พร้อมทั้งจุดเทียนเดินขบวนไปด้วยเพื่อนำไปเวียนเทียน ซึ่งเทียนที่จุดนั้นก็มาจากการรวมเทียนบัญชีนั่นเอง ทุกคนจะช่วยกันถือแคะโดยไม่เลือกว่าเป็นของใครช่วยกันแห่ไปยังวัดน้ำเลาเพื่อทำพิธีต่อไป หน้าขบวนนั้นจะมีตัวแห่ถือ พระพุทธรูป 1 คน เพื่อนำไปถวายขึ้นหิ้ง ตัวแทนถือเทียนเล่มใหญ่อีก 1 คน เพื่อนำไปปักไว้กลางกองทรายตามด้วยกลุ่มเด็กผู้หญิงที่แต่งกายเหมือนนางฟ้า และตามด้วยกลุ่มชาวบ้าน ขณะแห่ดอกไม้จะใช้บทเพลงที่ 2 คือเพลงแห่ดอกไม้บรรเลงประกอบไปด้วย นักดนตรีจะอยู่ช่วงกลางขบวนเพื่อให้สามารถได้ยินกันทั่วถึง ขณะที่เดินไปก็บรรเลงไป

การเวียนเทียน



เมื่อขบวนแห่ดอกไม้เข้าสู่วัดน้ำเลา จะต้องการทำการเดินเวียนเทียนรอบต้นตรุษ 3 รอบ โดยวนไปทางซ้าย โดยมีชายจะอยู่ด้านใน การเดินรอบต้นตรุษนั้นจะเดินไปอย่างช้าๆ และสำรวม เพื่อให้ชาวบ้านนั้นได้ระลึกถึงบรรพบุรุษของหมู่บ้านในอดีตที่ได้เป็นผู้เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องดินแดนของบ้านน้ำเลาแห่งนี้ได้เป็นปึกแผ่นจนถึงปัจจุบันและผู้ที่เสียชีวิตจากอุทกภัยครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านน้ำเลาที่ชาวบ้านมีอาลัยมึนไปให้ได้

การก่อพระทราย



หลังจากเดินเวียนเทียนครบ 3 รอบ ชาวบ้านก็จะนำเทียนนั้นไปปักไว้ยังกองทรายที่ได้ก่อเตรียมไว้ที่ชาวบ้านเรียกว่า ก่อพระทราย ซึ่งจะก่อทรายไว้เป็นใหญ่ๆเพียงกองเดียว และกองทรายนี้ได้มาจากชาวบ้านที่ไปช่วยกันขุดมาจากท้ายหมู่บ้านเนื่องจากเป็นทรายที่ดีไม่เหมือนกับเนื้อทรายที่ส่งจากร้านก่อสร้าง บางคนเขียนชื่อบรรพบุรุษของตนเองที่เสียชีวิตไปแล้วเขียนใส่กระดาษติดกับแท่งไม้แล้วนำมาปักที่กองทรายด้วย เพื่อเป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษ ขณะนี้กองทรายเต็มไปด้วยแสงสว่างระยิบระยับอย่างสวยงาม

พิธีถวายดอกไม้



พิธีถวายดอกไม้จะกล่าวนำถวายโดยหมอปราหมณ์ประจำหมู่บ้านชื่อลุงบัวตัน เสือเมือง อายุปัจจุบัน 84 ปี เป็นผู้กล่าวนำถวายในขณะที่กล่าวถวายหมอปราหมณ์จะนั่งยอง ๆ ที่พื้นดินพร้อม ถือแคะที่ใส่ดอกไม้ยกขึ้นเหนือหัวไปด้วย และชาวบ้านที่เหลือนจะทำลักษณะเดียวกับหมอปราหมณ์ จะต้องมีการบอกกล่าวด้วยว่านำดอกไม้มาถวายที่หมื่นดอก เมื่อกล่าวเสร็จหมอปราหมณ์จะนำ ดอกไม้ถวายขึ้นหิ้งที่มีพระพุทธรูปตั้งวางอยู่ จากนั้นชาวบ้านก็จะนำดอกไม้ถวายตาม บ้างก็นำไป ปักไว้ที่กองทราย

การรำถวายดอกไม้



การรำถวายดอกไม้นั้นเป็นการรำถวายแต่เทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โดยให้เด็กผู้หญิง ในหมู่บ้านเป็นกลุ่มประมาณ 10-12 คน แต่งกายคล้ายนางฟ้านางสวรรค์ มารำที่กลางลานวัดน้ำเลา หลังจากพิธีถวายดอกไม้เสร็จ ประกอบกับวงดนตรีโดยใช้บทเพลงที่ 3 คือเพลงรำถวายดอกไม้

พิธีรำพันตรุษ



พิธีรำพันตรุษเป็นพิธีที่สำคัญ จะฟันโดยหมอพันตรุษคือนายเดชณรงค์ เดชจันทร์ ปัจจุบันอายุ 49 ปีเป็นผู้ประเดิมก่อนในคืนแรก โดยการแต่งกายของหมอพันตรุษจะสวมชุดสีแดงคล้ายเพชรฆาต เสื้อแขนกุดและกางเกงมีลักษณะคล้ายโจงกระเบน ไม่สวมรองเท้า ก่อนที่จะฟันต้นตรุษจะมีการอัญเชิญมิดดาบโดยการยกมือขึ้นไหว้เหนือหัวแล้วกราบลงที่หน้าต้นตรุษ 3 ครั้งพร้อมบอกกล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แล้วหยิบมิดดาบที่ปักอยู่กับต้นตรุษนำออกมา พร้อมกับรำไปรอบต้นตรุษอย่างช้าๆ 3 รอบ โดยวนทางซ้ายมือ ประกอบกับดนตรีที่มีจังหวะลงตัว การรำนั้นได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษที่มีมายาวนานสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ซึ่งพิธีนี้วงดนตรีจะใช้บทเพลงที่ 4 คือเพลงรำพันตรุษบรรเลงประกอบจังหวะ เมื่อครบ 3 รอบแล้วหมอพันตรุษจะประเดิมฟันก่อนในคืนแรกโดยใช้มิดดาบฟันลงไปต้นตรุษ 3 ครั้งเนื่องจากต้นตรุษนั้นมี 3 เปราะ จะฟันคืนละ 1 เปราะ เมื่อฟันต้นตรุษเสร็จแล้วหมอพันตรุษก็จะนั่งลงกราบที่พื้นต่อหน้าต้นตรุษอีก 3 ครั้ง แล้วอันเชิญมิดดาบไว้ที่เดิม หลังจากหมอประเดิมไปแล้วชาวบ้านก็จะมาช่วยกันฟันจนขาดไปที่ละเปราะ และในคืนที่ 2 และ 3 ชาวบ้านก็จะรวมตัวกันอีกครั้งที่วัดน้ำเลาเพื่อฟันส่วนที่เหลือ 3 คืนก็ครบ 3 เปราะพอดี

พิธีรำถวายพญาแล



ในคืนที่ 2 นั้นชาวบ้านจะรวมตัวกันอีกครั้งที่วัดน้ำเลาเพื่อร่วมพิธีรำถวายพญาแล ทำให้ถึงต้องรำถวายแต่พญาแล จากการที่ได้สอบถามจากผู้เฒ่าผู้แก่ของบ้านน้ำเลาอาจเป็นเพราะจังหวัดเพชรบูรณ์นั้นมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิจึงทำให้ได้รับอิทธิพลเข้ามา เพราะพญาแลนั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดชัยภูมิ การรำถวายพญาแลนั้นเป็นการสรรเสริญขอพรจากพญาแลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยคุ้มครองปกป้องรักษาให้บ้านน้ำเลานั้นเกิดแต่ความสงบสุข โดยปราศจากโรคภัยและภัยพิบัติต่างๆ

การรำถวายพญาแลนั้น จะรำในตอนกลางคืนโดยผู้หญิงที่เป็นผู้สูงอายุภายในหมู่บ้านจะเป็นตัวแทนรำถวายประมาณ 7-8 คน โดยสวมชุดชาวบ้านธรรมดา มวยผมขึ้น ไม่สวมรองเท้า รำประกอบด้วยดนตรีเป็นจังหวะ ก่อนที่จะรำถวายพญาแลนั้นต้องนั่งลงแล้วกราบลงที่พื้น 3 ครั้งต่อหน้าพระพุทธรูปก่อน หลังจากนั้นก็จะเริ่มพิธีได้โดยชาวบ้านที่เป็นตัวแทนจะเรียงแถวเป็นวงกลมรอบต้นตรุษแล้วเดินรำตามๆกันไปอย่างช้าๆ และรำอ่อนช้อยคล้ายกับลักษณะของการรำผีฟ้าจนกว่าบทเพลงจะจบลง ในพิธีนี้วงดนตรีจะใช้บทเพลงสุดท้ายคือเพลงรำถวายพญาแลบรรเลงประกอบไปด้วยเมื่อเพลงจบลงแล้วผู้รำก็ต้องทำความเคารพอีกรอบโดยกราบลงที่พื้นต่อหน้าพระพุทธรูปที่ตั้งวางอยู่กลางลานวัดน้ำเลาอีก 3 ครั้งพร้อมยกมือขึ้นเหนือหัวแล้วรูปลงบนศีรษะในการไหว้ครั้งสุดท้ายเป็นอันเสร็จพิธีรำถวายพญาแล

พิธีสงฆ์



ในวันที่ 3 นั้นจะเป็นพิธีสุดท้ายคือพิธีสงฆ์ เพื่อเป็นการปิดเป่าไล่สิ่งชั่วร้ายออกจากหมู่บ้าน โดยเช้าตรู่วันรุ่งขึ้นจะมีกลุ่มชาวบ้านประมาณ 20-30 คนที่แต่งตัวเป็นผี โดยการนำสีดำมาทาหน้า ทาตัว ไม่สวมรองเท้า นำใบไม้ ใบตอง ฯลฯ ที่มีสีเขียวมาพันที่หัวบ้าง ห่อที่ตัวบ้างลักษณะคล้ายกับการพรางตัว มีการนำก้านมะละกอตัดเป็นท่อนๆ แล้วนำมาร้อยเป็นสร้อยคล้องตัว จากการสอบถามชาวบ้านแล้วว่าในอดีตนั้นหมู่บ้านแห่งนี้เคยถูกศัตรูรุกรานแย่งชิงดินแดนและขโมยเสบียงอยู่เรื่อยมา จึงจำเป็นต้องมีทหารผู้เสียสละคอยปกป้องรักษาหมู่บ้าน ทุกครั้งที่มีการปะทะต่อสู้กันเกิดขึ้นก็จะมีทหารของหมู่บ้านผู้เสียสละต้องเสียชีวิตทุกครั้งไป ดังนั้นก้านมะละกอนำมาร้อยเป็นสร้อยคล้องที่ตัวนั้นเปรียบเสมือนเป็นตะกรุดที่เชื่อว่าเป็นเครื่องรางของขลัง ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่าการแต่งตัวของผีนั้นเป็นการแต่งตัวให้คล้ายกับพวกทหารที่เสียชีวิตลงจากการปะทะต่อสู้ในสนามรบ อีกความหมายหนึ่งก็คือเพื่อเป็นตัวแทนของบรรพบุรุษนั่นเอง เมื่อแต่งตัวเป็นผีแล้วจำเป็นต้องมีปืนด้วยไว้ยิงเป็นระยะๆ ระหว่างเดินทาง แต่เนื่องจากปัจจุบันนั้นปืนจะเป็นอันตรายต่อชาวบ้านเพราะลูกกระสุนอาจตกไปลงหลังคาชาวบ้านที่เคราะห์ร้ายอาจถึงแก่ความตายได้ ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยจึงมีการประดิษฐ์อุปกรณ์ขึ้นมาแทนเสียงปืนโดยใช้ส่วนผสมของดินประสิว ส่วนโครงสร้างนั้นทำจากไม้ไผ่นำมาเรียงเป็นแผ่น ส่วนล่างทำช่องไว้สำหรับใส่ดินประสิว ส่วนบนนั้นต่อไม้ให้ยาวออกทั้งสองข้างเพื่อใช้หอบ ข้างหน้า 1 คน ข้างหลัง 1 คน

เมื่อพิธีสงฆ์เริ่มขึ้นกลุ่มชาวบ้านที่แต่งตัวเป็นผีนั้นจะไปตั้งขบวนอยู่ในป่า ทางทิศเหนือของหมู่บ้านลึกเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร เมื่อขบวนพร้อมเสียงปะทัดจะดังขึ้น กลุ่มผีก็จะเริ่มส่งเสียงโหยหวนคล้ายผีดังกึกก้องไปทั่วป่าและเริ่มเดินทางออกจากป่าเข้าสู่หมู่บ้าน ในระหว่างเดินทางนั้นจะมีการยิงปะทัดเป็นระยะๆ และทุกครั้งที่เสียงปะทัดดังขึ้น กลุ่มผีก็จะล้มลงไปนอนกับพื้นพร้อมทั้งส่งเสียงร้องราวกับว่าได้รับบาดเจ็บแล้วก็ลุกขึ้นมาเดินต่อเป็นเช่นนี้ตลอดระยะที่เดินทาง จากการ

สอบถามผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังว่าที่เสียงปะทัดหรือเสียงปืนดังขึ้นนั้น ก็เปรียบเสมือนว่าในอดีตนั้นขณะปะทัดต่อสู้กับศัตรู เมื่อทหารของบ้านน้ำเลาถูกยิงจึงล้มลงไปนอนกับพื้นแต่ที่กระเือกกระสนลุกขึ้นมาเดินต่อได้เพราะนึกขึ้นได้ว่าตนเองนั้นมีตะกรุดที่เป็นเครื่องรางของขลังอยู่กับตัวแล้ว จึงมีความเชื่อว่าเพราะตะกรุดจึงทำให้ยิงไม่เข้า ดังนั้นจึงลุกขึ้นสู้ต่อ พอชบวนผีเดินต่ออีกซีกพักก็ถูกยิงอีกแล้วก็จะทำเช่นเดิมเหมือนตั้งในสนามรบจริง ๆ ที่ต้องมีการยิงปะทัดต่อสู้กันอยู่เป็นระยะตลอดเวลา

เมื่อเดินทางมาถึงศาลเจ้าขุนรามอินทร์ (เจ้าพ่อด่าน) กลุ่มผีนั้นต้องหยุดเพื่อทำความเคารพต่อศาลเจ้ารามขุนอินทร์อันเป็นที่เคารพสักการะของชาวบบ้านน้ำเลาเนื่องจากในอดีตนั้นเจ้ารามขุนอินทร์นั้นเป็นเลือดนักสู้ผู้ยิ่งใหญ่ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหมู่บ้านแห่งนี้ โดยกลุ่มผีจะเข้าแถวเรียงหน้ากระดานต่อหน้าศาล เจ้ารามขุนอินทร์ จุดธูปเทียนบอกกล่าวแล้วร่วมกันร้องเพลงชาติอย่างเข้มแข็งพร้อมเชิญธงชาติไทยขึ้นสู่ยอดเสา หลังจากนั้นร่วมกันยืนสงบนิ่งเป็นเวลา 1 นาทีเพื่อเป็นการระลึกบรรพบุรุษผู้เสียสละที่ทำให้บ้านน้ำเลายังคงยืนหยัดมาได้ถึงปัจจุบันนี้ เมื่อทำความเคารพเสร็จแล้วถึงเดินทางต่อไป

ชาวบ้านจะช่วยกันจัดเตรียมข้าวปลาอาหารไว้สำหรับเลี้ยงผีที่วัดน้ำเลา เมื่อกลุ่มผีมาถึงยังวัดน้ำเลาก็จะแวะเข้ามารับประทานอาหารที่ชาวบ้านได้จัดเตรียมไว้เพื่อเป็นการเลี้ยงตอบแทนบรรพบุรุษให้ได้กินอิ่มหน้าสำราญ แล้วจึงออกเดินทางต่อไปเพื่อรับเสียบึง จากชาวบ้านเก็บไว้กินในคราวต่อไป

หน้าที่ของชาวบ้านคือจัดเตรียมเสียบึงอาหารไว้รอ โดยใช้ฝากระติบข้าวหรือหวดหนึ่งข้าวผูกติดกับไม้ไว้สำหรับแบกใส่บ่าไปได้ ในฝากระติบข้าวหรือหวดหนึ่งข้าวนั้นจะมีข้าวดำ ข้าวแดง พริก เกลือ มะเขือ ตู๊กตาตัวเล็กที่ปั้นด้วยดิน 1 ตัว บุหรี่ และเทียนจะปักติดไว้ที่ด้านข้างของฝากระติบข้าวหรือหวด เมื่อกลุ่มผีมาถึงหน้าบ้าน คนในบ้านนั้นจะต้องออกมาที่หน้าบ้านทั้งหมดแล้วนั่งเป็นวงกลมพร้อมทั้งส่งกระติบข้าวหรือหวดเวียนให้ทุกคนได้ถึงจนครบทุกคนแล้วจึงส่งให้กับกลุ่มผี เมื่อกลุ่มผีได้รับเสียบึงไปแล้วชาวบ้านก็จะยิงปืนขึ้นฟ้าหนึ่งครั้งเพื่อเป็นการส่งผีไปด้วยแต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะใช้ปะทัดแทนเสียงปืนเนื่องจากจะเกิดอันตรายได้ ชาวบ้านเชื่อว่าการที่ทำแบบนี้เป็นการนำสิ่งไม่ดีออกจากบ้านไปด้วย หากบ้านใครไม่ทำก็อาจจะเกิดสิ่งไม่ดีขึ้น เช่น ถ้าบ้านหลังนี้มีเด็กน้อยกลางคืนจะนอนสะดุ้งบ้าง ร้องไห้ไม่ยอมหลับยอมนอนทั้งคืนบ้างก็ต้องพาเด็กนั้นไปให้หมอพรหมณ์ประจำหมู่บ้านทำพิธีปัดเป่าให้ กลุ่มผีจะเดินตั้งแต่ต้นหมู่บ้านจนสุดท้ายหมู่บ้านและเมื่อผ่านบ้านแต่ละหลังก็ต้องเข้าไปรอที่หน้าบ้านทุก ๆ หลัง จึงทำให้ใช้เวลาหลายชั่วโมง บางครั้งถึงตอนเย็นเลยที่เดียวกว่าจะครบทั้งหมู่บ้าน

เมื่อกลุ่มผีเดินทางมาจนถึงสุดหมู่บ้าน ก็จะนำเสียบึงทั้งหมดที่ได้จากชาวบ้านนั้นนำไปวางรวมไว้ที่ท้ายหมู่บ้านเพื่อเป็นการให้บรรพบุรุษมารับเอาไป แล้วกลุ่มผีก็จะถอดเครื่องแต่งกายออก ล้างหน้า ล้างตัว แล้วกลับมายังวัดน้ำเลาอีกครั้งเพื่อให้ผู้เฒ่าผู้แก่ผูกต้ายสีขาวที่ข้อมือเพื่อเป็นการเรียกขวัญให้กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว เป็นอันเสร็จพิธีพันธุระสงกรานต์

ชีวประวัติบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง

1. หมอพรหมณ์ประจำหมู่บ้านคือ นายบัวตัน เสือเมือง

วันเกิด (ไม่ระบุวันและเดือน) พ.ศ. 2470

อายุ 84 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 36 หมู่ 5 บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด

สมรส นางรื่อง เสือเมือง

บุตร ชาย 4 คน หญิง 3 คน

อาชีพ เกษตรกร

2. หมอพันธุระคือ นายเดชณรงค์ เดชจันทร์

วันเกิด วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2505

อายุ 49 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 29 หมู่ 5 บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมรส นางติ่ม เดชจันทร์

บุตร ชาย 1 คน หญิง 1 คน

อาชีพ รับจ้างทั่วไป

1.4 พิธีกรรมและความเชื่อ

พันธุระสงกรานต์เป็นพิธีกรรมความเชื่อที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวนาน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สืบทอดกันมายาวนานกว่า 100 ปี ซึ่งชาวบ้านแห่งนี้มีความเชื่อว่าเมื่อจัดพิธีดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดความสงบสุขและเกิดความอุดมสมบูรณ์ภายในหมู่บ้าน โดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและภัยพิบัติต่างๆ โดยพิธีพันธุระสงกรานต์จะจัดขึ้นในทุกๆปี ช่วงวันสงกรานต์ซึ่งเป็นประเพณีของไทย ใช้เวลาประกอบพิธีกรรมทั้งหมดเป็นเวลา 4 วัน 3 คืน ซึ่งประกอบไปด้วยพิธีต่างๆทั้ง 4 วัน แต่ละพิธีก็มีจุดประสงค์และความเป็นมาที่ทำให้เกิดพิธีต่างๆขึ้นมา จนรวมเป็นพิธีกรรมที่สมบูรณ์แบบตามวิถีชีวิตของชาวนาน้ำเลา พิธีที่สำคัญๆอย่างเช่น เริ่มตั้งแต่พิธีตีกลองมโหรีซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อประกาศให้ชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้านได้รับทราบถึงวันที่จะจัดพิธีกรรม การรวมเทียนบั้งไฟซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อต้องการทราบจำนวนของประชากรและสัตว์เลี้ยงทั้งหมดภายในหมู่บ้าน โดยการนำเทียนตามจำนวนของคนและสัตว์เลี้ยงแต่ละครัวเรือนมารวมกัน พร้อมทั้งดอกไม้และขนมเทียน ข้าวต้มมัด ที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นขนมชั้นสูง พิธีแห่ดอกไม้เป็นการนำเอาดอกไม้ทั้งหมดที่ทุกครัวเรือนนำมาวมกันแล้วแห่ไปยังวัดเพื่อทำพิธีถวายดอกไม้แด่เทวดา โดยวิงวอนให้อ่านจบทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายช่วยคุ้มครองให้หมู่บ้านแห่งนี้ปลอดภัย อยู่ร่มเย็นเป็นสุข จากนั้นเป็นการรำถวายดอกไม้ โดยให้เด็กผู้หญิงแต่งตัวคล้ายนางฟ้านางสวรรค์รำประกอบกับดนตรีถวายแด่เทพพญาดา พิธีต่อมาคือพิธีรำพันธุระ เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นมีการถูก

รุกรานแย่งชิงดินแดนและขโมยเสบียงจึงเป็นเหตุให้เกิดการปะทะต่อสู้เรื่อยมา เพื่อเป็นการข่มขวัญคู่ต่อสู้และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ชาวบ้านเองจึงนำต้นตระกูลแทนเป็นศัตรูและฟันลงไปจนขาดทั้ง 3 ท่อน การที่ทำเช่นนี้เพราะชาวบ้านเชื่อว่าจะทำให้ศัตรูพ่ายแพ้ไปพร้อมกับตัดสิ่งชั่วร้ายออกไปจากหมู่บ้านแห่งนี้ด้วย นอกจากนี้การรื้อถวายเป็นไม้แล้วยังมีการรื้อถวายเป็นเพื่อสรรเสริญแต่พญาแลซึ่งเป็นเจ้าพ่อพญาแลแห่งจังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากมีแผ่นดินติดต่อกันกับจังหวัดเพชรบูรณ์จึงทำให้ได้รับอิทธิพลและวัฒนธรรมบางส่วนเข้ามาด้วย และพิธีสุดท้ายของพิธีกรรมนี้คือพิธีส่งผีเพื่อเป็นการเลี้ยงส่งผีบรรพบุรุษของหมู่บ้านแห่งนี้เป็นอันเสร็จพิธี หลังจากประกอบพิธีพื้นตระกูลสงกรานต์เสร็จสิ้นแล้ว ชาวบ้านเชื่อว่าหลังจากนี้ไปบ้านน้ำเลาจะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข อุดมสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยและภัยพิบัติต่างๆ

1.5 วิถีชีวิตความเป็นอยู่

1.5.1 ขนบธรรมเนียม

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามจารีตประเพณีแต่เดิมนั้นเป็นการดำรงชีวิตที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เชื่อถือสิ่งที่เหนือธรรมชาติที่ชาวบ้านถือว่าเป็นศาสนาหรือการนับถือผีล้วนมีการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และแฝงไว้ด้วยกฎแห่งการควบคุมทางสังคมอยู่ในตัว ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมทางจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.5.2 การแสดงความเคารพ

ผู้น้อยต้องเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ น้องเคารพและเชื่อฟังพี่ ภรรยาเคารพและเชื่อฟังสามี อีกสิ่งหนึ่งที่ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านให้ความเคารพก็คือศาลเจ้าขุนอินทร์หรือเจ้าพ่อด่าน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ของหมู่บ้านก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ .ศ. 2350 นับเป็นระยะเวลาถึง 204 ปีจนปัจจุบัน เมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนก็มักจะไปบนบานเพื่อวิงวอนให้เจ้าขุนอินทร์ช่วยดลบันดาลให้ประสบผลตามความปรารถนา ด้วยเหตุนี้ศาลเจ้าขุนอินทร์จึงเป็นสถานที่สำคัญที่มีความผูกพันกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านแห่งบ้านน้ำเลา

1.5.3 การรับประทานอาหาร

เนื่องด้วยหมู่บ้านแห่งนี้ดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติ จึงมักหาของที่มีอยู่ตามธรรมชาติ นำมาประกอบอาหาร ผักต่างๆที่มีอยู่สารพัดชนิด ในอาหารส่วนประกอบผักต่างๆมากกว่าเนื้อสัตว์นิยมทำกินเอง และแต่ละมื้อส่วนใหญ่จะกินพร้อมๆกันทั้งครอบครัว ในระหว่างการกินก็จะมีการสนทนากันภายในครอบครัวด้วย เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ภายในครอบครัว อีกทั้งยังการนำอาหารแบ่งปันระหว่างเพื่อนบ้านอีกด้วย บางครั้งก็นำมาแลกกัน และสิ่งนี้ทำให้บ่งบอกได้ว่าชาวบ้านบ้านน้ำเลานั้นมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใจดี และมีน้ำใจ

1.5.4 ลักษณะของบ้านเรือน

ลักษณะของบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวยกสูงมีใต้ถุน เนื่องจากในอดีตเคยมีการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้น และเพื่อป้องกันสัตว์ป่าหลงป่าเข้ามาในหมู่บ้าน จึงสร้างบ้านให้สูงจากพื้นไว้ และตั้งอยู่เรียงรายกันเป็นแนว แต่ระดับพื้นนั้นต่างระดับกันเนื่องจากบ้านน้ำเลาตั้ง อยู่ติดภูเขา บ้านใครยังตั้งอยู่ใกล้ภูเขาเท่าไรก็ยิ่งสูงกว่าบ้านอื่นๆ ทั้งหมู่บ้านจึงมีบ้านสูงๆ ต่ำๆ สลับกันไป ในปัจจุบันลักษณะของบ้านเรือนเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามความนิยม เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากภายนอก บ้านใครพอมีฐานะก็จะเปลี่ยนจากบ้านไม้กลายเป็นสร้างบ้านปูน บ้างก็ 2 ชั้นตามแต่ฐานะปุกระเบื้องอย่างสวยงามเหมือนอย่างบ้านในเมือง และมีความแข็งแรงกว่าบ้านไม้ ในอนาคตก็ เป็นไปได้ว่าบ้านไม้ที่มีใต้ถุนคงถูกเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลต่างๆที่จะเข้ามา ส่วนด้านครอบครัวนั้นจะอาศัยอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ อยู่ด้วยกันตั้งแต่ ปู่ ยา ตา ยาย จนถึงรุ่นหลาน คอยดูแลซึ่งกันและกัน เมื่อพ่อ-แม่ เสียชีวิตลงลูกๆก็จะสร้างบ้านของตนเองตามที่พ่อ-แม่ ได้จัดสรรแบ่ง ที่ดินไว้ให้ จะเห็นได้ว่าถึงแม้ครอบครัวจะแยกอยู่กันคนละหลังแต่ก็ยังอยู่ติดๆกันเป็นครอบครัวใหญ่ อยู่ดี ใครมีอะไรก็จะนำมา แบ่งปัน แลกกันบ้าง เพราะที่บ้านน้ำเลายังคงใช้ชีวิตแบบธรรมชาติ และพอเพียง

1.5.5 สภาพป่าชุมชน

จากคำบอกกล่าวของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านทำให้ทราบว่าเดิมหมู่บ้านแห่งนี้เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ เพราะอยู่ติดภูเขาและป่าไม้ อีกทั้งยังมีน้ำบ่อทรายอยู่ 1 บ่อ มีน้ำใสไหลเป็นเลามาสู่คลองอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งในป่านั้นมีไม้อยู่มากมายหลายชนิด เช่นไม้ประดู่ ไม้มาค่า ไม้ชิงชัน ไม้แดง ไม้ติ้ว ไม้ตะแบก ไม้สวอง มะขามเฒ่า ไม้เต็งรัง ไม้ตาด ไม้ตะโก ไม้ทองกลาง ไม้กระทอน ไม้ท่อน ไม้มะกอก ไม้จี่ว ไม้สัก ไม้ตะพุง ไม้จามจรี ไม้ตีนเป็ด ไม้ค้ำ ไม้คูน ไม้มะเกลือ ไม้ขานาง ฯลฯ ประเภทไผ่ เช่น ไผ่มี ไผ่ซาง ไผ่ลวก ไผ่บง ไผ่ฮอก ไผ่เขิม ไผ่ หนาม ไผ่เอี้ย ฯลฯ สมุนไพร เช่น สาบเสือ ผักกูดช้าง หนุ่ยถอดปล้อง สักดำ แสกแดง ขาไก่ดำ ชมชื่น บอระเพ็ด ตองแตก หัวยาข้าวเย็น เหงือกปลาหมอ พญาายา ดีงูเห่า ดีกระทิง ดีปลากั้ง ฯลฯ สัตว์ป่า เช่น หมูป่า กระรอก กระแต ตุ่น อ้น กระจ๊อน กระเรน ตะกรวด เก้ง อีเห็น เลียงผา ฯลฯ

ปัจจุบันนี้สภาพป่าชุมชนมีสภาพที่สมบูรณ์ประมาณ 70% มีน้ำไหลในลำธาร เช่น ห้วยน้ำเลา(น้ำตก) ห้วยน้ำเตือ ห้วยหนอง ไหลมาลงที่หมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและใช้อุปโภค บริโภค โดยไม่ต้องเข้าไปหางานทำที่ต่างจังหวัด เพราะมีทั้ง แหล่งเก็บหาอาหารของป่า แหล่งไม้ใช้สอยตลอดปี

1.5.6 ประชากรและอาชีพ

ปัจจุบันบ้านน้ำเลามีจำนวนประชากรทั้งหมด 856 คน เป็นชาย 445 คน เป็นหญิง 411 คน หมู่บ้านแห่งนี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักเป็นระบบการเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ มีส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพค้าขายหรือไปทำงานต่างจังหวัด จะมีก็แต่เด็กรุ่นใหม่ที่ครอบครัวพอมีฐานะก็จะส่งไปเรียนในเมืองหรือต่างจังหวัดและประกอบอาชีพที่นั่นเลย แต่คนส่วนใหญ่รุ่นผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะปักหลักอยู่ที่นี้ไม่ไปไหน เนื่องจากได้รับวัฒนธรรมวิถีการดำเนินชีวิต แบบดั้งเดิมมายาวนาน

1.6 ภาษา

ด้านภาษานั้นบ้านน้ำเลามีภาษาชาวบน ภาษาลาว ภาษาเขมร เนื่องจากคนที่ถิ่นฐานเดิมอยู่ที่นี้แต่งงานกับคนต่างถิ่นต่างจังหวัดบ้างจึงได้อิทธิพลเข้ามาด้วย จากการสำรวจโดยสอบถามจากผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันหมู่บ้านน้ำเลาใช้ภาษากลาง 50% ภาษาลาว 28% ภาษาชาวบน 20% ภาษาเขมร 2% เนื่องจากปัจจุบันภาษาชาวบนนั้นเหลือเพียงแต่ผู้เฒ่าผู้แก่รุ่นเก่าที่ยังพูดกัน และคนรุ่นใหม่ที่เกิดมาก็จะไม่พูดภาษาชาวบนแล้ว ในอนาคตคาดว่าภาษาชาวบนของบ้านน้ำเลาอาจสูญหายไปเนื่องผู้ที่พูดได้ก็อายุมากแล้ว และเหลืออยู่จำนวนไม่มากนักในหมู่บ้าน ที่สำคัญภาษาชาวบนเป็นภาษาที่ไม่มีภาษาเขียนบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน มีเพียงแต่ภาษาพูดกันปากต่อปากเท่านั้น จึงทำให้การสืบทอดนั้นเป็นเรื่องยาก

ภาษาถิ่นที่ชาวบนสืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตของบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก จังหวัดเพชรบูรณ์

ภาษากลาง	เรียกว่า	ภาษาถิ่น
1. กินข้าว / ทานข้าว	เรียกว่า	จะโป้ง
2. ดื่มน้ำ	เรียกว่า	ซ่งดาก
3. กินข้าวกับอะไร	เรียกว่า	จะโป้งหรือกุ่ม
4. แก้วน้ำ	เรียกว่า	เกี่ยวดาก
5. ไปไหนมา	เรียกว่า	อะเพียวลง
6. โองน้ำ	เรียกว่า	เจ้งหงอก
7. ยาย	เรียกว่า	ยอง
8. ตา	เรียกว่า	แป้น
9. ลูก	เรียกว่า	เน่
10. หลาน	เรียกว่า	เจ้า
11. หม้อ	เรียกว่า	มาน
12. หม้อข้าว	เรียกว่า	มานโป้ง
13. หม้อแกง	เรียกว่า	มานบู
14. ท้าพี่	เรียกว่า	ทรพี
15. ช้อน	เรียกว่า	ห้วย
16. จาน	เรียกว่า	ทุ้ย
17. มีด	เรียกว่า	บู้น
18. ถุง	เรียกว่า	ซุงยาง
19. จานตักข้าว	เรียกว่า	ทุ้ยจะโป้ง
20. ตาย	เรียกว่า	คิด

21. ตายแล้ว	เรียกว่า	คิดคอย
22. รongเท้า	เรียกว่า	บุเซ็ง
23. ไม้กวาด	เรียกว่า	ชู่ไหว
24. บ้าน	เรียกว่า	ฮี้
25. บ้าน 2 ชั้น	เรียกว่า	ฮี้ปาจัน
26. ป่วย	เรียกว่า	จ่าย
27. เสื่อ	เรียกว่า	เผาะ
28. ผ้าห่ม	เรียกว่า	กี้ก
29. ผ้าถุง	เรียกว่า	เนนหนูน
30. พริก	เรียกว่า	มิด
31. พริกสดสีแดง	เรียกว่า	มิดจะฮู้ย
32. พริกสดสีเขียว	เรียกว่า	มิดเป็ด
33. ต้นไม้	เรียกว่า	ตำชู่
34. ต้นไผ่	เรียกว่า	ทูนสระ
35. มะม่วง	เรียกว่า	สระโตก
36. มะขาม	เรียกว่า	ตะลู่ย
37. ขนม	เรียกว่า	ขน้ำ
38. ผัก	เรียกว่า	หะชู่
39. ถั่วฝักยาว	เรียกว่า	ซิม
40. ต้นหอม	เรียกว่า	ทะห้อม
41. มะเขือ	เรียกว่า	จะอ้อง
42. ไข่	เรียกว่า	ซ้าง
43. หมู	เรียกว่า	คิต
44. เป็ด	เรียกว่า	กา
45. สุนัข	เรียกว่า	ขัว
46. หนู	เรียกว่า	ชะนี่
47. นก	เรียกว่า	ฮี้เจียม
48. จิ้งจก	เรียกว่า	จอกจ้อก
49. ตู๊กแก	เรียกว่า	ต็อกแต้
50. ต่างหู	เรียกว่า	ห้วงกะตั้ว
51. แหวน	เรียกว่า	เฮียง
52. สายสร้อย	เรียกว่า	ออซ้อ
53. นิ้วมือ	เรียกว่า	ปู้ย

54. ตา	เรียกว่า	มัต
55. คิ้ว	เรียกว่า	จัม
56. ศรีษะ	เรียกว่า	ชะดบ
57. มือ	เรียกว่า	ก้อย
58. ผม	เรียกว่า	ชอก
59. ปาก	เรียกว่า	ปาง
60. จมูก	เรียกว่า	เมาะ
61. หู	เรียกว่า	กะตั่ว
62. เท้า	เรียกว่า	ทุง
63. จอบ	เรียกว่า	จก
64. เสียม	เรียกว่า	บ็อก
65. ดิน	เรียกว่า	ตี้
66. ถนน	เรียกว่า	ถ้งหลวง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

การศึกษความเข้มแข็งของวัฒนธรรมโดยใช้ทฤษฎีของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ซึ่งมีคุณลักษณะของวัฒนธรรมที่เข้มแข็งออกเป็น 8 ประการ คือ

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

คุณลักษณะทั้ง 8 ประการนี้จะเป็แนวทางที่ทำให้ทราบถึงความเข้มแข็งของชุมชนบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ปรากฏให้เห็นจากการประกอบพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ ซึ่งลักษณะของวัฒนธรรมแต่ละสังคมนั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามแบบวิถีชีวิตของกลุ่มสังคมนั้นๆซึ่งก็มาจากการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ

พิธีกรรมนี้ถูกสร้างขึ้นตามแนวทางวิถีชีวิตของชาวบนบ้านน้ำเลา ซึ่งถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมาเป็นเวลายาวนาน โดยมีพื้นฐานความเชื่อในเรื่องของภูตผี เทพเทวดา และอำนาจสิ่งต่างๆที่เหนือมนุษย์ การประกอบพิธีกรรมนี้ทำให้ชาวบ้านเกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเสียสละ เพราะสิ่งสำคัญเหล่านี้การประกอบพิธีกรรมจึงสำเร็จไปได้ด้วยดี เมื่อใกล้ถึงวันทำพิธีของทุกๆปีชาวบ้านทุกครัวเรือนต่างรู้หน้าที่ของตนเองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายประสานงาน ฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ ฝ่ายจัดหาต้นตุง จัดเตรียมอาหาร ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆในการประกอบพิธีตลอด 4 วัน 3 คืนนั้นชาวบ้านแห่งนี้จะรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตั้งแต่เริ่มพิธี ตักกินขนมจนสิ้นสุดท้ายที่พิธีส่งผี หากครัวเรือนไหนไม่เข้าร่วมพิธีกรรมหรือไม่ให้ความสำคัญมักจะทำให้ครัวเรือนนั้นเกิดเรื่องไม่ดีต่างๆขึ้น ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผลมาจากการถูกระงับของวิญญาณบรรพบุรุษของหมู่บ้านผู้ล่วงลับไปแล้วหรืออำนาจเร้นลับต่างๆ เช่น หากครัวเรือนนั้นทำการเกษตรก็จะทำให้พืชไร่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่ได้ผลตอบแทนที่ลงทุน ครัวเรือนที่มีเด็กก็จะร้องไห้ระงอแงไม่ยอมหลับนอนในกลางดึกบางครั้งเด็กร้องจนสว่าง บางครัวเรือนก็ล้มป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ เป็นต้น ในที่สุดชาวบ้านเหล่านี้ต้องหาวิธีแก้ไขเพื่อให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมจึงเชิญให้หมอพราหมณ์ประจำหมู่บ้านทำพิธีขจัดปัดเป่าสิ่งเลวร้ายให้จึงสามารถกลับมาเป็นปกติได้ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ชาวบ้านจึงเชื่อว่าอำนาจของดวงวิญญาณบรรพบุรุษมีอยู่จริง ชาวบ้านต่างคนต่างก็ไม่อยากโดนถูกระงับตัวอย่างที่กล่าวมานี้ ทุกคนจึงให้ความร่วมมือ อารมณ์และให้ความสำคัญอย่างดีที่สุดเพื่อความสงบสุขร่มเย็นของหมู่บ้านแห่งนี้ ในพิธีส่งผีถือเป็นพิธีอันสิ้นสุดของพิธีกรรมนี้ซึ่งมีความสำคัญมากต่อดวงวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เนื่องจากชาวบ้านเชื่อว่าพวกเขาจะรอคอยทุกๆปีเพื่อจะได้กินอาหารอย่างอิ่มหนำสำราญ เป็นการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันแม้จะอยู่คนละภพระหวางมนุษย์กับดวงวิญญาณแต่ชาวบ้านเชื่อว่าสามารถสื่อสารถึงกันได้

การที่พิธีพื้นตระกูลสงกรานต์ได้กำเนิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการต่างๆส่งผลให้ชาวบนบ้านน้ำเลาเกิดความสามัคคีกลมเกลียวสร้างสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างกันเป็นอย่างดี ยังมีการจัดขึ้นในทุกๆปีช่วยให้กระชับความสัมพันธ์ได้มั่นคงยิ่งขึ้น อีกทั้งเมื่อเข้าร่วมประกอบพิธีผู้ใหญ่มักพาเด็กๆเข้าร่วมด้วย ถือเป็นแบบอย่างอันดียิ่งกว่าการอธิบายเป็นคำพูดให้แก่เด็กๆฟัง เมื่อผู้ใหญ่ปฏิบัติอย่างไรเด็กย่อมทำตามแบบอย่างนั้น เป็นการส่งเสริมคุณค่าและปลูกฝังวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน

2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

ลักษณะภูมิประเทศของบ้านน้ำเลาเป็นที่ราบลุ่มไปจนถึงลาดชันเชิงเขาโดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้และมีแหล่งน้ำธรรมชาติจึงเหมาะแก่การเกษตรเป็นอย่างดี ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมและด้วยความได้เปรียบทางลักษณะของภูมิประเทศการเกษตรจึงเป็นรายได้หลักของหมู่บ้านอีกทั้งยังมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกด้วย

สภาพการเพาะปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและมีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชผัก ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วแดงในพื้นที่นา นอกจากนี้ยังมีการเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย เช่น การทำสวน ไม้ผล มะขามหวานเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล และมีศักยภาพพัฒนาเป็นสินค้าที่มีคุณภาพปริมาณรองรับความต้องการของตลาดได้ และการปลูกไม้ยืนต้นเช่น สัก ส่วนการเลี้ยงสัตว์มีการเลี้ยงสุกร การเลี้ยงโคพื้นเมืองและการเลี้ยงปลา เป็นต้น สำหรับพืชอื่น ๆ ที่ถือเป็นพืชที่ทำรายได้ให้เกษตรกรที่สำคัญ คือพริก ในปัจจุบันการเพาะปลูกพืชของเกษตรกรตำบลบ้านโคก มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่การใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและรายได้ โดยทำกิจการผลิตจากภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี เครื่องจักรกล และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการผลิตทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นมีการใช้ปัจจัยการผลิตเกินความสามารถของทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางการเกษตรเสื่อมโทรมรวมทั้งมีสารเคมีตกค้างไปกับผลผลิต

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง การพัฒนาการเกษตรของตำบลบ้านโคก จึงมุ่งเน้นการส่งเสริมการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม ปรับเปลี่ยนกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้องค์กรเกษตรกรและชุมชนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีระบบการเกษตรที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่และเกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงบำรุงดินและการจัดการให้มีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนากองทุนหมุนเวียน เน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยราชการต่าง ๆ องค์กรและชุมชนในการพัฒนาการเกษตรแบบบูรณาการ โดยมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ทำให้ชุมชนผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและปริมาณที่ตอบสนองความต้องการของตลาดได้ สำหรับบางคนที่ไม่มีที่ดินทำการเกษตรก็สามารถมาช่วยกันผลิตสินค้าได้โดยใช้แรงงาน เมื่อมีการส่งสินค้าไปยังชุมชนต่าง ๆ ก็จะนำรายได้นั้นมากระจายสู่ชุมชน ซึ่งส่วนที่เหลือก็จะนำมาเก็บไว้เป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น

วิถีชีวิตของชุมชนบ้านน้ำเลานั้นมีความเรียบง่ายแต่มีความงดงามมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษอันเป็นแบบอย่างที่ดีต่ออนุชนรุ่นหลัง ไม่ว่าจะเป็นด้านการดำเนินชีวิต ประเพณี ศาสนา ภาษา เป็นต้น การที่ชุมชนแห่งนี้มีแผ่นดินอันเป็นปึกแผ่นได้มาจนถึงปัจจุบันนี้ก็เนื่องมาจากในอดีตยามเกิดศึกสงครามในแต่ ละครั้งไม่ว่าจะเป็นการถูกรุกรานเพื่อแย่งชิงดินแดนบ้าง ถูกขโมยเสบียงบ้าง หรือมีความปรารถนาที่ไม่ดีต่อหมู่บ้านแห่งนี้ ชาวบ้านน้ำเลานั้นพร้อมจะปกป้องด้วยชีวิตตั้งบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ถือเป็นบทบาทอีกด้านหนึ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อปัจจุบัน จากเหตุกา ณ์ดังกล่าวประสบผลสำเร็จได้ก็เนื่องมาจากชาวบ้านน้ำเลานั้นรักศักดิ์ศรีของตนเองและของหมู่บ้าน ไม่ยอมใครเข้ามารุกรานได้ง่ายๆ จึงก่อให้เกิดเป็นความสามัคคี แข็งแกร่ง และเสียสละ ถึงจะต้องพลีชีวิตไปบ้างแต่ในที่สุดด้วยความมีศักดิ์ศรีของชุมชนจึงสามารถปกป้องแผ่นดิน ของบ้านน้ำเลาเอาไว้ได้สำเร็จจนถึงปัจจุบัน การที่บรรพบุรุษได้ปกป้องชุมชนทุกวิถีทางเพื่อให้คงอยู่แบบนี้ถือเป็นการ

แสดงบทบาทอันเป็นตัวอย่างที่ดียิ่งกว่าการอธิบายเป็นคำพูดเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังเกิดความรักและหวงแหนแผ่นดินของชุมชนของตนเอง หากในภายภาคหน้าเกิดเหตุกา รณ์ดังกล่าวขึ้นอนุชนรุ่นหลังแห่งบ้านน้ำเลาก็พร้อมจะปกป้องแผ่นดินของตนเองด้วยศักดิ์ศรีของชุมชนอย่างเช่นบรรพบุรุษ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้เกิดจิตสำนึก หวงแหน และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ชาวบณบ้านน้ำเลาจึงร่วมกันคิดโดยผ่านกระบวนการต่างๆ จนในที่สุดก็ออกมาเป็นในรู ูปแบบของพิธีกรรม ดังนั้นพิธีพื้น ทรุษสงกรานต์จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตของชุมชนบ้านน้ำเลาได้เป็นอย่างดี เมื่อครบรอบแต่ละปี ชาวบ้านก็จะมาร่วมกันประกอบพิธีถึงแม้ว่าบางคนจะไปทำงานต่างถิ่นก็ตาม เมื่อถึงเวลาส่วนใหญ่ก็จะกลับมาร่วมพิธีพร้อมกันในทุกๆปี ทุกคนต่าง สามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยความเต็มใจเพราะ ชาวบ้านแห่งนี้มีความเชื่อและเป้าหมายเดียวกันพร้อมที่จะรับชะตากรรมกันไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น

นอกจากนี้ชาวบณบ้านน้ำเลายังมีสัมพันธ์ไมตรีอันดีต่อแขกผู้ที่มาร่วมงานด้วยไม่ว่าจะเป็นแขกที่อยู่บ้านใกล้เคียงหรือที่อยู่ไกลจากหมู่บ้านก็ตาม มักจะให้การต้อนรับเป็นอย่างดีด้วย คำพูดดีๆ หรือข้าวปลาอาหารที่นำมาเลี้ยงต้อนรับซึ่งแสดงออกถึงความเป็นเครือญาติ ถือ ว่าแขกผู้ ที่มาร่วมงานนั้นได้เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของชุมชนแห่งนี้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม บ้างก็ด้วยความศรัทธา บ้างเห็นเป็นพิธีกรรมที่แปลกซึ่งไม่เคยรู้จักมาก่อนจึงอยากจะศึกษาถึงกระบวนการ ต่างๆของพิธีกรรมดังเช่นผู้วิจัย เพราะบรรพบุรุษได้ถ่ายทอดถึงความเป็นเพื่ อนบ้านที่ดีไว้ด้วย หากใครมีอะไรก็จะนำมาแบ่งกัน หากหมู่บ้านจัดงานชาวบ้านก็มักจะช่วยเหลือกันโดยไม่หวัง ผลตอบแทน เมื่อทุกคนมีศักดิ์ศรีก็จะทำให้หมู่บ้านมีเกียรติด้วย ดังนั้นการที่ชาวบณบ้านน้ำเลาจะอยู่ อย่างมีความสุขได้นั้นจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงินเพียงอย่างเดียว

4. มีความบูรณาการ

ไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ส่วนใดของโลก วัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในแต่ละสังคม ซึ่งวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญก้าวหน้าหรือความเสื่อมของสังคมนั้นๆได้เป็นอย่างดี เพราะชุมชนจะเจริญหรือไม่ขึ้นอยู่กับการพัฒนาของคนในสังคมใน ด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็น ด้านวัฒนธรรมเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนา เป็นต้น สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนมี ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันในสังคมซึ่งทำให้มีผลต่อความก้าวหน้าของสังคมนั้นๆ

สำหรับพิธีพื้น ทรุษสงกรานต์ของบ้านน้ำเลานั้น สร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เมื่อถึงวัน จัดพิธีชาวบ้านทุกคนต่างร่วมด้วยช่วยกัน ไม่ว่าจะออกหาต้น ทรุษ เตรียมข้าวปลาอาหาร จัดเตรียม สถานที่ ฝ่ายประสานงาน เป็นต้น รวมไปถึงนักแสดงเช่น นักดนตรี นางรำต่างๆ ขึ้นอยู่กับ ความสามารถหรือความถนัดของแต่ละคน ซึ่งขั้นตอนต่างๆเหล่านี้สร้างให้ชาวบ้านเกิดค วามสามัคคี ในชุมชน มีชาวบ้านบางส่วนที่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่นแต่เมื่อถึงเวลาครบรอบของพิธีพื้น ทรุษ สงกรานต์แต่ละปีนั้น ส่วนใหญ่ก็จะกลับมาร่วมประกอบพิธีดังกล่าว ซึ่งการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็น ว่าชาวบ้านนั้นเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและรักถิ่นเกิดของตนเอง ไม่ว่าจะไปอยู่ ที่ใดก็ต้องกลับมา การที่ผู้ใหญ่เ้าเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในประกอบพิธีเช่นให้เด็กผู้หญิงแต่งกายคล้ายนางฟ้านางสวรรค์ มารำถวายดอกไม้ จูงเด็ก ๆ มาด้วยเมื่อเข้าร่วมประกอบพิธี ซึ่งการกระทำแบบนี้ถือเป็นการปลูกฝัง

และสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ ตั้งแต่ยังเด็ก อีกทั้งเป็นการ พัฒนาและสืบทอดวัฒนธรรมซึ่งเป็น กระบวนการที่มีความสำคัญที่จะสามารถดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ตั้งามสืบไปจึงควรทำตั้งแต่วัยเด็กด้วยการปลูก จิตสำนึก ในการที่พิธีกรรมจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีสร้างให้เกิดจิตสำนึกเช่นกันเพราะการจัดพิธีกรรม ขึ้นในแต่ละครั้งทำให้ชาวบ้านได้รำลึกถึงเหตุ การณ์ต่างๆในอดีตที่บรรพบุรุษได้สร้างแผ่นดินและ ปกป้องไว้คงอยู่จนถึงปัจจุบันอีกทั้งได้สร้างวัฒนธรรมอันดีงามไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้สืบทอดมาจน ทุกวันนี้ นอกจากนี้จะสร้างให้เกิดจิตสำนึกแล้วยังช่วยทำให้เกิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากคนรุ่น หนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งอีกด้วยซึ่งนับว่าเป็นการถ่ายทอดเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านน้ำเลาเพื่อให้คงอยู่ใน สังคมสืบไป สำหรับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจโดยขึ้นอยู่กับชาวบ้านในชุมชนเนื่องจากชาวบ้านของบ้านน้ำเลายึดแนวทางเศรษฐกิจแบบ พอเพียงเนื่องจากชุมชน มีความสามารถในการจัดการทรัพยากรของตนเอง ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จัก พึ่งตนเอง อย่างเช่นในพิธีพื้นตระกูลสงกรานต์ชาวบ้านได้นำเอาต้นตระกูลที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็น สัญลักษณ์ของพิธีกรรม นำดอกไม้ต่างๆที่สามารถหาได้ทั่วไปในท้องถิ่นนำมาเป็นส่วนประกอบที่ สำคัญของพิธีพร้อมทั้งนำไม้ไผ่มาสานเป็นตะกร้าสำหรับใส่ดอกไม้หรือที่ชาวบ้านเรียกว่ากะ อีกทั้ง ยังนำกำมะละกอและใบไม้ต่างๆมาแต่งกายเป็นผีบรรพบุรุษ และยั้มนำวัสดุที่ใช้แล้วมาประยุกต์ใช้ ใหม่อย่างที่ชาวบ้านนำกระติบข้าวหรือหวดหนึ่งข้าวที่ใช้แล้วมาทำเป็นภาชนะสำหรับใส่สิ่งของต่างๆ ไว้เป็นเสบียงให้กับผีบรรพบุรุษที่มารอบหน้าบ้านแต่ละครัวเรือน จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านน้ำเลายังคงมี ความเข้มแข็งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษาและศาสนา

5. สร้างความประสานสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลที่ยั่งยืน

วัฒนธรรมที่ เกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตระกูลสงกรานต์นั้นซึ่งเกิดจากที่ชาวบนบ้านน้ำเลาได้ ร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างสรรค์ และร่วมกันปฏิบัติมาเป็นระยะเวลายาวนานหลายชั่วอายุคนซึ่ง เป็น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับมนุษย์เอง จึงทำให้ วัฒนธรรมมีความประสานสอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นทางจิตใจ ทางกาย สังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆที่ อยู่รอบตัว บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้วถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่มีอิทธิพลต่อ วัฒนธรรมของบ้านน้ำเลา เนื่องจากได้เป็นผู้ให้กำเนิดและเป็นต้นแบบของวัฒนธรรมของหมู่บ้าน แห่งนี้ หากพวกเขา ยังมีชีวิตอยู่คงได้ทราบถึงความเป็นมาและองค์ความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรมได้ละเอียดและชัดเจนกว่านี้ แต่นับว่าบ้านน้ำเลาโชคดีอย่างยิ่งที่ชาวบ้านแห่งนี้ยังคงมีการ สืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เป็นการปฏิบัติสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งรุ่นปู่ ยา ตา ยาย หรือผู้อาวุโสถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีกรรมมากที่สุดที่ยังคงเหลืออยู่ ในปัจจุบัน เมื่อมีทายาทจึงถูกถ่ายทอดไปสู่พ่อ แม่ ซึ่งเป็นรุ่นกลาง เชื่อมต่อรุ่นลูกและไปสู่รุ่นหลาน เป็นลักษณะวงเวียนหมุนเปลี่ยนไปเป็นรุ่นๆ เป็นกา รสร้าง ความประสานสอดคล้องกันได้อย่าง ต่อเนื่อง การใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวบนนั้นเป็นไปตามพื้นฐาน วัฒนธรรมจึงทำให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน ถึงแม้ในยุคปัจจุบันวิวัฒนาการและเทคโนโลยีได้

เจริญก้าวหน้าไปไกลแต่สำหรับแนวทางดำเนินชีวิตของ ชาวบ้นบ้านน้ำเลายังคงดำเนินไปตาม พื้นฐานวัฒนธรรมดั้งเดิม ทั้งทางด้านจิตใจ ความเชื่อ สังคม การปกครอง เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่รอบตัว ซึ่งยังคงเป็นการถ่ายทอดที่มีความต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกได้หลังไหลเข้ามามีอิทธิพลต่อชุมชนต่างๆใน ประเทศไทยเนื่องจากการคมนาคมและการสื่อสารที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วซึ่งส่งผลให้วิถี การดำเนินชีวิตที่เคยเป็นอยู่แบบดั้งเดิมนั้นเปลี่ยนแปลงไป แต่วัฒนธรรมของชุมชนใดจะ เปลี่ยนแปลงไปมากหรือน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของชุมชนแห่งนั้น หากผู้นำและ คน ในชุมชนเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญและต่อวัฒนธรรมของตนเอง โดยให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและมีการสืบทอดกันอย่างต่อเนื่องจากคนอีกรุ่นสู่อีกรุ่น ก็จะทำให้ วัฒนธรรมของชุมชนนั้นไม่สูญหายไปดังเช่นวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเลาที่ยังคงอนุรักษ์ ไว้เป็น มรดกสืบไป

6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง

พิธีพื้นตระกูลสงกรานต์นั้นเป็นพิธีกรรมที่มีกำเนิดมายาวนานและคนในชุมชนยังคงปฏิบัติ สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านสันนิษฐานว่าดนตรีน่าจะ เกิดมาพร้อมกับพิธีกรรม เพราะ ตั้งแต่ที่ได้รู้จักพิธีพื้นตระกูลสงกรานต์มาก็มีดนตรีร่วมอยู่ด้วยตั้งแต่ แรก แต่ก็ยังเป็นเพียงการสันนิษฐานเท่านั้นเพราะพิธีกรรมนี้ไม่มีการบันทึก ไม่มีตำราบ่งบอกว่าดนตรี ได้กำเนิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใดอย่างชัดเจน นับว่าโชคดีอย่างยิ่งที่ดนตรีนั้นยังไม่สูญหายไปจากพิธีกรรม หากไม่มีการสืบทอดของนักดนตรีปัจจุบันก็จะไม่มีบทเพลงประกอบพิธีกรรมซึ่งทำให้ไม่เกิดความ สมบูรณ์ เนื่องจากพิธีกรรมส่วนใหญ่มักจะมีดนตรีประกอบเพื่อสร้างให้เกิดความรู้สึก อารมณ์ และ จินตนาการ ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าขณะประกอบพิธีกรรมเสียงดนตรีนั้นสามารถช่วยให้รู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลินและเกิดความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น นักดนตรีก่อนที่จะบรรเลงเครื่องดนตรีจะต้องมีการนำ ดอกไม้ ธูป เทียน ไข่ต้ม ปลาแห้ง เหล้าขาวและค่าคายจำนวนหนึ่งมาทำการเซ่นไหว้ก่อนทุกครั้งที จะมีการบรรเลง แม้กระทั่งการซ้อมก็ต้องมีการเซ่นไหว้เช่นกัน เนื่องจากเครื่องดนตรีทั้ง 4 ชิ้นของ พิธีกรรมนี้ได้แก่ ปี่มอญ กลองทัด โหม่งและฉาบเล็ก จะนำออกมาบรรเลงเฉพาะที่มีการจัดงานขึ้น เท่านั้น ไม่เล่นพร่ำเพื่อ ซึ่งจะมีความแตกต่างจากดนตรีสากลที่อยากเล่นเมื่อไหร่ก็นำมาเล่นได้เลย ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีการเซ่นไหว้หรือยกมือขึ้นไหว้เครื่องดนตรีก่อนเล่น สำหรับการเรียนดนตรีพื้นบ้าน หรือดนตรีไทยนั้น ใครที่อยากจะทำจะเรียนก่อนอื่นก็ต้องเป็นที่ยอมรับของครูผู้สอนก่อนหรือมีการ ฝากตัวเป็นลูกศิษย์ก่อนแล้วจึงทำการยกครูโดยนำดอกไม้ 1 คู่ เทียน 1 คู่ ด้าย 1 ใน ไข่ต้ม 1 ฟอง ปลาแห้งบ่าว-สาว (ตัวผู้ – ตัวเมีย) 1 คู่ เหล้า 1 ขวด และค่าคายอีกจำนวนหนึ่งขึ้นอยู่กับครูผู้สอน หลังจากนั้นจึงจะรับเป็นลูกศิษย์ การฝึกฝนนั้นเนื่องจากไม่มีการบันทึก ตำราทุกอย่างจึงอยู่กับตัว ของครู ดังนั้นกว่าจะฝึกฝนจนสำเร็จ ครู ลูกศิษย์ และเครื่องดนตรีจึงมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง ซึ่ง ต่างจากดนตรีสากลถึงแม้ว่าระบบโครงสร้างของดนตรีจะสมบูรณ์แบบและทันสมัยกว่า แต่ด้วยความ ที่เข้าถึงได้ง่าย อดยากเรียนแค่เพียงมีเงินก็สามารถเรียนได้เลยยิ่งสมัยนี้ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า อย่างรวดเร็วทางอินเตอร์เน็ตก็สามารถเรียนรู้ได้เช่นกัน หากมีการนำเครื่องดนตรีสมัย ใหม่มา บรรเลงประกอบพิธีกรรมแทนเครื่องดนตรีแบบดั้งเดิมที่เป็นอยู่ อาจทำให้คุณค่า ความน่าเชื่อถือและ

ความศรัทธาที่ลดลงน้อยลงไป เนื่องจากดนตรีแบบดั้งเดิมนั้นมีความเชื่อทางจิตวิญญาณมากกว่า เครื่องดนตรีสมัยใหม่เพราะเครื่องดนตรีแบบดั้งเดิมมีความผูกพันระหว่างพิธีกรรมกับคนในชุมชนมา ตั้งแต่แรก ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของหมู่บ้านน้ำเลาได้อย่างเหมาะสม

7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม

ไม่ว่าจะเป็นสังคมใด ๆ จะมีความเข้มแข็งมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การพัฒนาของคนในชุมชนและผู้นำเป็นสำคัญ หากผู้นำมีคุณธรรม รอบรู้ มีจิตสำนึกสาธารณะ ก็จะ นำพาให้คุณภาพชีวิตของคนชุมชนนั้นพัฒนาไปด้วย เมื่อคนในชุมชนเกิดความเข้มแข็งแล้วต่อให้ มีปัจจัยแวดล้อมภายนอกเข้ามาสู่ชุมชนซึ่งมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ปัจจัยนั้นก็ไม่สามารถทำให้ วัฒนธรรมของชุมชนนั้นสูญหายไปได้ เนื่องจากคนในชุมชนสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

สำหรับวัฒนธรรมของชุมชนบ้านน้ำเลานั้นได้มีการสืบทอดปฏิบัติต่อกันมาหลายชั่วอายุ คนแล้ว วิถีการดำเนินชีวิตของชาวบบ้านน้ำเลานั้นได้ถูกปลูกฝังกันมาตั้งแต่เล็กจึงทำให้เกิดการ รู้ รัก สามัคคี ระหว่างชาวชุมชน โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านนั้นมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนบ้านและแขกผู้ มาเยือน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ในทุกๆปี จะมีคนต่างถิ่นเดินทางเข้ามาสู่หมู่บ้านน้ำเลาเพื่อมาชม หรือร่วมประกอบพิธีพื้นธรรษสงกรานต์อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งพิธีกรรมนี้ต้องใช้เวลารวม 4 วัน 3 คืน และต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน พิธีกรรมนี้อาจผ่านลุล่วงไปด้วยดี หากปราศจาก ความเสียสละ มีน้ำใจ สามัคคี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชน ไม่เพียงแต่พิธีพื้นธรรษ สงกรานต์เท่านั้น แต่ทุกครั้งที่มีการจัดงานในหมู่บ้านขึ้นชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือร่วมใจเป็น อย่างดีเช่นกัน การที่ชาวบ้านไม่รับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาทั้งหมดจนทำให้เกิดความเสียหาย ต่อวัฒนธรรมของตนเองและปัจจุบันผู้นำของชุมชนบ้านน้ำเลายังสามารถจูงใจให้คนในชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดพิธีกรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยความเต็มใจของคนในชุมชนเอง ยิ่งแสดง เห็นถึงการพัฒนาชีวิตของสังคมที่มีคุณภาพ

8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันชาวบบ้านน้ำเลายังคงสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและ สงบสุข เนื่องจากความปฏิสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านยังคงแน่นแฟ้นไม่จางไปเพราะมักจะดูแลเอาใจ ใส่ซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นเครือญาติหรือเพราะนับว่าเป็นญาติกันทั้งหมู่บ้าน การแสดงความ เคารพนั้นผู้ที่มีอายุน้อยกว่าต้องเคารพ มีสัมมาคารวะ และเชื่อฟังต่อผู้ที่อาวุโสกว่า นอกจากนี้ นั้บุตร จะต้องกตัญญูต่อบิดา-มารดา

ขณะที่พิธีกรรม ประเพณีหรือกิจกรรมต่างๆที่ทางหมู่บ้านได้จัดขึ้น มีส่วนอย่างยิ่งในการ สร้างระบบความสัมพันธ์หรือความผูกพันระหว่างคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันนี้ชาวบ้าน จำนวนมากยังคงเขาร่วมงานต่างๆคืออยู่ ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรม ประเพณีหรือกิจกรรมต่างๆของ หมู่บ้าน และทุกวันนี้วัดน้ำเลายังเป็นศูนย์รวมของคนทั้งหมู่บ้าน อย่างเช่นพิธีพื้นธรรษสงกรานต์ กิจกรรมทางศาสนาหรือแม้กระทั่งงานรื่นเริง ล้วนจัดบริเวณพื้นที่ของวัดน้ำเลาซึ่งเป็นศูนย์กลางของ ชุมชน วัดจึงมีบทบาทโดยตรงที่ช่วยสร้างสำนึกทาง ศีลธรรมของผู้คนในชุมชน และการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมยังช่วยระงับความขัดแย้งภายในชุมชนได้อีกด้วย

2. การศึกษาดนตรีและบันทึกโน้ต

2.1 ดนตรีในพิธีกรรม

ดนตรีถือเป็นสิ่งที่มีความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชาวชนบ้านน้ำเลามาช้านานตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน หน้าที่ของดนตรีคือการบรรเลงประกอบพิธีกรรม ซึ่งดนตรีสามารถสื่ออารมณ์ต่างๆออกมาได้ เช่น เศร้าโศก ชักกล่อม เพลิดเพลิน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละพิธีกรรม ด้วยความที่ชาวชนบ้านน้ำเลานั้นมีความเชื่อและนับถือผีมาตั้งแต่ในอดีตและถือว่าเป็นโครงสร้างหลักทางสังคม ชาวบ้านจึงมีความเชื่อว่า เสียงดนตรีนั้นสามารถติดต่อสื่อสารกับดวงวิญญาณและนำพาคำขอร้องหรือคำวิงวอนของตนไปสู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พวกเขาเคารพบูชาได้ พี่ชวาซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของพิธีตั้งนั้นจึงถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ด้วย เมื่อประกอบพิธีกรรมเสร็จแล้วหมอผีจะเป็นผู้เก็บรักษา และจะต้องเก็บเอาไว้เป็นอย่างดี ไม่มีการนำมาเป่าเล่นหากไม่มีความจำเป็น

2.2 บทเพลงในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

พิธีพื้นตรุษสงกรานต์เป็นพิธีกรรมที่ต้องใช้บทเพลงประกอบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีบทเพลงที่ใช้บรรเลงต่างกันไป แต่ละบทเพลงที่นำมาใช้ในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์มีการสืบทอดมาช้านานหลายชั่วอายุคนมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการง่ายต่อการจดจำจึงมีการตั้งชื่อเพลงเรียกตามชื่อขั้นตอนของแต่ละพิธี ซึ่งเพลงที่ใช้ในการประกอบพิธีพื้นตรุษสงกรานต์นั้นมีทั้งหมด 5 บทเพลง ได้แก่

1. เพลงโหมโรง
2. เพลงแห่ดอกไม้
3. เพลงรำถวายดอกไม้
4. เพลงรำพื้นตรุษ
5. เพลงพญาแล

2.3 ลักษณะของเครื่องดนตรีและประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาและลักษณะของเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ในปัจจุบันมีทั้งหมด 4 ชิ้น ได้แก่



1. ปี่ชวา

ปี่ชวานั้นนับว่าเป็นพระเอกของวงดนตรีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพิธีพืชมงคลสงกรานต์ เพราะว่าจากทำนองของปี่ชวานั้นจะทำให้ทราบได้ว่าเป็นเพลงอะไร แต่เครื่องดนตรีชิ้นอื่นนั้นขนาดไม่ได้เช่นกันเพราะเป็นเครื่องประกอบจังหวะเพื่อทำให้บทเพลงเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ปี่ชวาเป็นเครื่องเป่าชนิดหนึ่งที่มีลิ้น จากการรับฟังการบอกเล่าของหมอปี ปี่ชวาเลานี้ทำขึ้นเองตั้งแต่อายุประมาณ 35 ปีซึ่งดูแบบอย่างปี่ของครูปลื้มและครูทุเรียน ตัวเลานี้เลือกทำด้วยไม้ลูกตายพาย เพราะเป็นไม้ที่แห้งสนิทจนไม่มีความชื้นทำให้ไม่แตกหักง่าย แบ่งเป็น 2 ท่อน ท่อนแรกเรียกว่า เลานียาวประมาณ 27 เซนติเมตร กลึงให้กลมเรียวยาว ภายในโปรงตลอด ตอนโคนกลึงให้ใหญ่ เล็กน้อย ส่วนท่อนบนของลำปีเจาะรู 7 รูเรียงตามลำดับ และมีรูนิ้วค้ำอยู่ด้านหลังอีก 1 รู รวมเป็นทั้งหมด 8 รู สำหรับปิดเปิดนิ้วบังคับเสียง อีกท่อนหนึ่งเรียกว่า ลำโพงปียาวประมาณ 14 เซนติเมตร ภายในโปรง ตอนปลายกลึงผายออกเล็กน้อยเหมือนดอกลำโพงช่วยให้เสียงปี่ชวาดังและกังวาลมากขึ้น เมื่อสวมเลานีกับลำโพงปีเข้าด้วยกันจะมีความยาวประมาณ 38-39 เซนติเมตร ลิ้นปี ทำด้วยใบลานหรือใบตาลแห้ง ตัดพับซ้อนกันเป็น 4 กลีบ สอดใส่ที่ปลายกำพวด ซึ่งทำด้วยโลหะกลมเล็กยาว ภายในโปรง ผูกด้วยเชือกเส้นเล็กๆด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด เคียนด้วยด้ายที่โคนกำพวด เพื่อสอดใส่ให้แน่นในรูปี เฉพาะลิ้นปีชวาจะมีกระบังลม สำหรับรองรับริมฝีปากขณะเป่า วิธีการเป่า ปี่ชวา นั่งทำ ขัดสมาธิ หรือพับเพียบ ลำตัวตรง โดยประเพณีนิยมใช้มือขวาอยู่บน มือซ้ายอยู่ล่าง ปิดเปิดรูด้วยนิ้วทั้งสองมือ กางแขนพองาม วิธีเป่า เป่าด้วยลมในปาก ผ่านลิ้น ด้วยวิธีการใช้ลมตรงจากปอด และเป่าด้วยการเก็บลมจากกระพุ้งแก้มที่เรียกว่า ระบายลม

เทคนิคการเป่าปี จากประสบการณ์ 50 ปี ของลุงบัวตัน เสือเมือง ังได้เล่าถึงเทคนิคต่างๆ ของการเป่าปีไว้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. การเป่าปี่ให้ทนนานเป็น 2-3 ชั่วโมง เนื่องจากพิธีพันตรุษสงกรานต์นั้นมีหลายขั้นตอน และต่อเนื่องการบรรเลงดนตรีนั้นก็ต้องมีความต่อเนื่องเช่นเดียวกัน หมอปี่นั้นต้องทำหน้าที่หนักกว่าเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ จึงต้องใช้เทคนิคเข้าช่วย การที่จะเป่าปี่ให้ทนนานเป็นเวลา 2-3 ชั่วโมงนั้น ต้องหมั่นฝึกซ้อมบ่อยๆ จนเคยชิน คือการเป่าไปนานๆจะทำให้มีกำลังทนไปเอง สำหรับการหมั่นออกกำลังกายก็สามารถช่วยได้อีกทางหนึ่ง ข้อสำคัญก็คือหมั่นฝึกซ้อมบ่อยๆจนเคยชินดีที่สุด

2. การเป่าให้เสียงปีจ้าและชัดนั้น ก็ต้องเป่าเต็มๆลม อย่าอ้อมลมมากเกินไปและขณะที่เป่านั้นไม่ควรก้มหน้า ให้เงยปีขึ้นจะทำให้เสียงลอยและทำให้ได้ยินชัดขึ้น

3. สีสันของบทเพลง หากบทเพลงขาดสีสันก็อาจขาดความไพเราะไปด้วยซึ่งจะทำให้ฟังแล้วรู้สึกจืดชืด ดังนั้นเทคนิคในการเป่าให้บทเพลงเกิดสีสันเพิ่มความไพเราะควรเสริมสิ่งต่างๆ เหล่านี้เข้าไปในบทเพลงด้วย เช่น

เป่าเก็บ คือการเป่าให้มีพยางค์ถี่ๆ ดำเนิน ติดต่อกันตลอด

เป่าปรับ คือการเป่าที่บังคับลม และนิ้วให้เสียงสั้น ในลักษณะสั้น

เป่าพรม คือการเป่าให้มีพยางค์ถี่ๆ ด้วยการขยับนิ้วที่รู้ปิดเปิดเร็วๆ

เป่าครั้น คือการเป่าให้เสียงสะดุด ด้วยการบังคับลมให้สะท้อนมาจากลำคอ

เป่าโหย คือการเป่าที่มีเสียงยาวไหลเลื่อนระหว่างเสียงหนึ่งไปอีกเสียงหนึ่งอย่างสนิทสนม



2. กลองทัด

กลองทัด เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ซึ่งคนในหมู่บ้านน้ำเลาเป็นผู้ทำขึ้นเองมีเพียง 1 ลูก วัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ประมาณ 49 เซนติเมตร ตัวกลองยาวประมาณ 44 เซนติเมตร กับไม้อีกหนึ่งตัวมีขนาดยาวประมาณ 40 เซนติเมตร มีอายุราวร้อยปีซึ่งสันนิษฐานว่ากำเนิดมาพร้อมกับพิธีพันตรุษสงกรานต์ โดยชาวบ้านจะนำหนังวัวหรือควายมาขึ้นหน้าทั้งสองข้างแล้วตีด้วยหมุด ตัวกลองทำด้วยไม้กลึงคว้านข้างในจนเป็นโพรงตรงกลางป่องออกคล้ายทรงกระบอก กลองมีห่วงสำหรับแขวน เรียกว่า หูระวิง ซึ่งกลองทัดเป็นเครื่องดนตรีหลักที่ใช้ในการประกอบจังหวะของพิธีพันตรุษสงกรานต์ อีกทั้งยังเป็นเครื่องดนตรีไทยที่มีมาตั้งแต่โบราณและยังมีการนำมาใช้ประกอบจังหวะจนถึงปัจจุบัน



3. โหม่ง

โหม่ง เป็นเครื่องดนตรีชนิดโลหะ เมื่อตีแล้วจะให้เสียงดังโหม่งจึงมีการเรียกชื่อตามเสียงที่ได้ยิน สันนิษฐานว่ามีขึ้นพร้อมกลองซึ่งในสมัยโบราณนั้นการบอกเวลาจะใช้โหม่งเป็นสัญญาณ โดยกลางวันจะใช้โหม่ง เมื่อตีแล้วจะให้เสียงดังโหม่งๆ เราจึงเรียกว่าโหม่ง ส่วนกลางคืนจะใช้กลองเมื่อตีแล้วจะให้เสียงดังตุ้มๆ เราจึงเรียกว่าตุ้ม ซึ่งสองคำนี้คือ โหม่ง- ตุ้ม จึงเป็นหน่วยของ การบอกเวลาว่าเป็นกลางวันและกลางคืน ซึ่งเราจึงมีการใช้มาจนถึงปัจจุบัน แต่ในเวลาต่อมาได้มีการประดิษฐ์นาฬิกาขึ้นแทนการบอกเวลาอีกทั้งยังสามารถบอกเวลาได้อย่างละเอียด โหม่งจึงถูกนำไปใช้ประกอบในวงดนตรีไทยซึ่งตัวหล่อด้วยโลหะหนาประมาณ 4 เซนติเมตร มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 19 เซนติเมตร มีรูปลักษณะวงกลมเหมือนฆ้องวง มีปุ่มกลมอยู่ตรงกลาง ด้านบนมีการเจาะรู 2 รูเพื่อร้อยเชือกเข้ากับด้ามจับซึ่งทำจากไม้ ส่วนไม้สำหรับตีใช้อันเดียวความยาวประมาณ 27 เซนติเมตร ที่ปลายข้างหนึ่งพันด้วยผ้าซึ่งจะช่วยทำให้โหม่งมีเสียงนุ่มนวลและลดการสั่นกหรือใช้ได้ยาวนาน สำหรับวิธีการเล่นนั้นถือโหม่งให้อยู่ตรงหน้า จับไม้แล้วตีตรงกลางที่เป็นปุ่มด้วยน้ำหนักพอประมาณเนื่องจากโหม่งมีเสียงดังกังวาลยาวนานจึงนิยมตีห่าง ๆ



4. ฉาบเล็ก

ฉาบเล็กเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะประเภทตีที่มีมาทีหลังจากเครื่องดนตรีอื่นๆในพิธี พิธีพันธุระสงกรานต์ เพิ่งมีการนำมาใช้ประกอบในวงดนตรีเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว ฉาบมีลักษณะ เป็นแผ่นโลหะบาง ๆ คล้ายจาน มีรูปร่างคล้ายฉิ่งแต่หลอมบางกว่าฉิ่ง มีขนาดใหญ่กว่า ตรงกลางมีปุ่ม มกลมทำเป็นกระทุ้ง ขอบนอกแบนราบออกไปโดยรอบ เจาะรูตรงกลางไว้สำหรับร้อยเชือกหรือเส้น หนึ่งสำหรับถือ ตัวฉาบมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 14 เซนติเมตร โดยส่วนมากจะเป็นเครื่องดนตรี ที่ไม่มีระดับเสียง

วิธีบรรเลงใช้สองฝ่ามามีกระทบกันให้เกิดเสียงตามจังหวะ เมื่อฉาบทั้งสองข้างกระทบกัน ขณะตีกระทบกันก็จะเกิดเสียง ฉาบ แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียงก็จะได้ยินเป็น แฉ่ง โดยใช้มือขวาจับฉาบ ข้างหนึ่งในลักษณะคืบ แล้วคว่ำมือลง ให้นิ้วนาง กลาง ก้อย คอยเปิด ปิด ห้ามเสียงส่วนมือซ้ายจับ ฉาบอีกข้างหนึ่ง หายขึ้นรับฉาบฝาบน เวลาตีเสียงจะดังเป็นเสียง "แซ่" อีกอย่าง หนึ่งเอาบริเวณ ตอนปลายฉาบตีกระทบกับ โดยใช้นิ้วแนบชิดติดกับขอบฝา เป็นการห้ามเสียง ซึ่งจะใช้ดีสุด สลับ กับเสียงแซ่ บางครั้งมีเสียงดังเป็น แซ่ และวับ สลับกัน

2.4 ชีวิตประวัตินักดนตรี



1. นายบัวตัน เสือเมือง (ปีชวา)

วันเกิด (ไม่ระบุวันและเดือน) พ.ศ. 2470

อายุ 84 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 36 หมู่ 5 บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมรส นางรื่อง เสือเมือง

บุตร ชาย 4 คน หญิง 3 คน

อาชีพ เกษตรกร

ประวัติด้านดนตรีเริ่มออกงานเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 34 ปีจนมาถึงปัจจุบัน สืบทอดมาจาก ครุณา ช่วยเมือง , ครุปลี่ม ช่วยเมือง , ครุทุเรียน ช่วยเมือง



2. นายและ ช่วยเมือง (กลองทัด)

วันเกิด (ไม่ระบุวันและเดือน) พ.ศ. 2494

อายุ 60 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 21 หมู่ 5 บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมรส นางดี ช่วยเมือง

บุตร ชาย 2 คน หญิง 2 คน

อาชีพ เกษตรกร

ประวัติด้านดนตรี ได้เริ่มศึกษาการบรรเลงดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปีและได้เริ่มออกงานตอนอายุ 16ปีมาจนถึงปัจจุบัน สืบทอดมาจากปู่หา ช่วยเมือง , ปู่ปลื้ม ช่วยเมือง , ปู่ทุเรียน ช่วยเมือง เช่นเดียวกับลุงบัวตัน เสือเมือง



3. นายสมนึก เกิดนาน (โหม่ง)

วันเกิด (ไม่ระบุวัน) สิงหาคม พ.ศ. 2505

อายุ 49 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 49/1 หมู่ 5 บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมรส นางเปรี๊ยะ เกิดนาน

บุตร ชาย 1 คน หญิง 1 คน

อาชีพ เกษตรกร

ประวัติด้านดนตรี ได้เริ่มศึกษาการบรรเลงมาเมื่อไม่นานมานี้ ตั้งแต่ประมาณปีพ .ศ. 2549 มาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากคนก่อนฟังเสียชีวิตมาเมื่อไม่นานนี้ จึงมาเป็นตัวแทนจนถึงปัจจุบัน



4. นายเดชณรงค์ เดชจันทร์ (ฉายาเล็ก)

วันเกิด วันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2505

อายุ 49 ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 29 หมู่ 5 บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

สมรส นางติ่ม เดชจันทร์

บุตร ชาย 1 คน หญิง 1 คน

อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ประวัติด้านดนตรี ได้เริ่มศึกษาการบรรเลงดนตรีมาพร้อมกับเริ่มเป็นหมอพื้นถิ่นเมื่อ พ.ศ. 2549 จนมาถึงปัจจุบัน

2.5 การถ่ายทอดทางดนตรี

สำหรับการถ่ายทอดทางดนตรีเป็นลักษณะการสืบทอดด้วยวิธีปากเปล่า (Oral tradition) หรือการจดจำบอกเล่า จากการบอกเล่าของหมอปีนั้นเรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ ด้วยความใกล้ชิดคลุกคลีอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันกับครูมาตั้งแต่เด็ก เมื่อเติบโตขึ้นตนเองจึงเริ่มมีความสนใจเพราะมีความคิดครั้งแรกว่าการเป็นนักดนตรีนั้นมันทำให้ตนเองดูดีและโดดเด่นมีแต่คนมอง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจจึงเริ่มมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้การเป่าปี่จากครูนา ช่วยเมือง ครูปลื้ม ช่วยเมืองและครูทุเรียน ช่วยเมืองตามลำดับ แต่ก่อนที่ครูจะถ่ายทอดให้ใครนั้นไม่ถนัดจะต้องเป็นที่ยอมรับของครูก่อน เมื่อเห็นว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมจึงจะยอมถ่ายทอดให้แก่ผู้ต้องการจะเป็นลูกศิษย์ หลังจากที่ครูยอมรับเห็นว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมแล้ว ก่อนอื่นนั้นต้องมีการยกครูก่อนเพราะเชื่อว่าจะสามารถเป่าปี่ได้ดี โดยเตรียมของบูชาได้แก่ ดอกไม้ 1 คู่ เทียน 2 คู่ ด้าย 1 ไน ปลาแห้งบ่าว-สาว 1 คู่ ไช้ต้ม 1 ฟอง เหล้า 1 ขวด และค่าคาย 6 บาท ซึ่งเมื่อ 50 ปีก่อนถือว่าเป็นเงินจำนวนมากพอสมควร

สำหรับวิธีการฝึกนั้นหมอบอกเล่าให้ฟังว่าเป็นลักษณะการท่องจำ เมื่อครูเป่าก็เป่าตามที่ได้ยินโดยท่องเป็นเสียงที่ 1 2 3 4 5 6 ตามแต่ละบทเพลงที่แตกต่างกันไป นิ่งท่องและฝึกฝนกันอยู่ข้ามวันข้ามคืนที่บ้านครูเป็นเวลา 1-2 ปีจนเริ่มเกิดความชำนาญ ครูจึงพาออกงานไปตามหมู่บ้านในบริเวณนั้น แต่ก่อนที่หมอบีจะออกงานนั้นได้ทำปี่ขึ้นด้วยตัวเองโดยดูแบบอย่างของครูและยังสามารถใช้ได้มาจนถึงปัจจุบัน ต่อมาความคิดเปลี่ยนไปตามวัยเริ่มมองถึงอนาคตว่าครูเองนั้นต้องมีอายุมากขึ้นสุขภาพร่างกายเริ่มทรุดโทรมไปตามกาลเวลาแต่พิธีนี้ยังคงจัดขึ้นในทุกๆปี จึงเห็นว่า ควรมีการถ่ายทอดดนตรีไว้มิฉะนั้นอาจสูญหายไปได้ ครูผู้ถ่ายทอดก็มีความคิดเห็นตรงกัน ดังนั้นจึงเริ่มมีการวางแผนโดยมองหาตัวแทนประกอบกับครูปลื้มและครูทุเรียนมองเห็นแววของหมอบี (ลุงบัวตัน เสือเมือง) ดังนั้นครูจึงจะถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับดนตรีทั้งหมดให้แก่ลูก กศิษย์(รวมทั้งวง) และในเวลาต่อมาไม่นานครูของหมอบีก็ได้มาเสียชีวิตลง ทำให้หมอบีได้ขึ้นเป็นตัวแทนอย่างเต็มตัว ตั้งอายุประมาณ 35ปีมาจนถึงปัจจุบัน มือกลอง (ลุงและ ช่วยเมือง) ก็เช่นกันได้ร่วมวงกับหมอบีมาตั้งแต่เด็ก ดังนั้นหมอบีและคนกลองจะต้องเป็นคนที่รู้ใจกันจึงจะเข้าใจทางเพลงซึ่งกันและกันได้ดี จึงมักจะไม่มีมีการเปลี่ยนนักดนตรีโดยไม่จำเป็น

การถ่ายทอดทางดนตรีในปัจจุบันยังคงเป็นการถ่ายทอดในลักษณะของการท่องจำ เนื่องจากนักดนตรีถูกถ่ายทอดในลักษณะของการท่องจำมาเช่นกัน โดยไม่ได้ศึกษาเรื่องของโน้ตดนตรีซึ่งไม่มีการบันทึกไว้ เป็นที่น่าเสียดายและน่าเป็นห่วงหากหมดนักดนตรีรุ่นนี้ไปแล้ว เนื่องจากปัจจุบันอนุชนรุ่นหลังผู้ที่จะมาสืบทอดดนตรีต่อจากนักดนตรีในรุ่นปัจจุบันนี้ยังคงไม่มีความแน่นอน เพราะยังไม่มีใครเข้ามาเรียนรู้ในเรื่องของดนตรีอย่างจริงจัง

2.6 ขั้นตอนและการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงในพิธีพื้นทรุษสงกรานต์

สำหรับการบรรเลงดนตรีประกอบการพิธีกรรมนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะคือ นักดนตรีบรรเลงอยู่กับที่ และนักดนตรีบรรเลงเคลื่อนที่ไปตามลักษณะรูปแบบของแต่ละขั้นตอน ส่วนการบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงนั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

2.6.1 พิธีรำถวายดอกไม้ จะจัดการแสดงที่ลานวัดบ้านน้ำเลา โดยนักดนตรีจะบรรเลงอยู่กับที่บริเวณข้างๆของการแสดงเพื่อให้สามารถได้ยินเสียงของดนตรีได้ชัดเจน และจะแสดงในตอนกลางคืนซึ่งต่อจากพิธีถวายดอกไม้ ส่วนการ แต่งของนักดนตรีเป็นการแต่งกายแบบเรียบง่ายตามแบบชาวบ้านไม่มีแบบฟอร์มที่แน่นอน นักแสดงจะเป็นเด็กผู้หญิงทั้งหมดประมาณ 7-9 คน การแต่งกายของนักแสดงเป็นลักษณะชุดไทย สวมเกาะอกและใส่ผ้าถุง มีผ้าคาดที่เอว สวมกำไลข้อมือ ทุกคนจะเกล้าผมขึ้นทั้งหมดและบริเวณศีรษะจะประดับ ประดาไปด้วยดอกไม้ต่างๆเพื่อความสวยงาม สีของเสื้อผ้าเป็นสีที่ให้ความสดใสเช่น สีชมพู สีฟ้า เป็นต้น ขณะแสดงจะไม่สวมรองเท้า สำหรับการรำของนักแสดงนั้นจะรำไปตามจังหวะของดนตรีอย่างอ่อนช้อยและสวยงามตามที่ฝึกซ้อมกันมา

2.6.2 พิธีรำพันตรุษ จะจัดการแสดงที่ลานวัดบ้านน้ำเลา โดยนักดนตรีจะบรรเลงอยู่กับที่บริเวณข้าง ๆ ของการแสดงเพื่อให้สามารถได้ยินเสียงของดนตรีได้ชัดเจน และจะแสดงในตอนกลางคืนซึ่งต่อจากพิธีรำถวายดอกไม้ การแต่งของนักดนตรีเป็นการแต่งกายแบบเรียบง่ายตามแบบชาวบ้านไม่มีแบบฟอร์มที่แน่นอน หมอพ่นตรุษนั้นจะตั้งเป็นผู้ชายเท่านั้นเพื่อความเหมาะสมของการแสดง ส่วนการแต่งกายของหมอพ่นตรุษจะแต่งกายชุดสีแดงคล้ายเพชรฆาต นุ่งโจงกระเบน และเสื้อแขนกุด มีผ้าสีแดงผูกไว้ที่ศีรษะและแขนท่อนบนทั้งสองข้าง ไม่สวมรองเท้า รำพร้อมกับการมีตบไปด้วยตามจังหวะของดนตรี ส่วนท่าทางการรำนั้น เป็นไปตามจินตนาการของผู้แสดงซึ่งมีหลักการหรือรูปแบบที่ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จะรำวนไปรอบต้นตรุษจนครบ 3 รอบ จึงจะใช้มีตบนั้นพ่นต้นตรุษลงไป

2.6.3 พิธีรำถวายพญาแล จะจัดการแสดงที่ลานวัดบ้านน้ำเลาจะแสดง โดยนักดนตรีจะบรรเลงอยู่กับที่บริเวณข้าง ๆ ของการแสดงเพื่อให้สามารถได้ยินเสียงของดนตรีได้ชัดเจน และจะแสดงในตอนกลางคืนซึ่งต่อจากพิธีรำถวายดอกไม้ การแต่งของนักดนตรีเป็นการแต่งกายแบบเรียบง่ายตามแบบชาวบ้านไม่มีแบบฟอร์มที่แน่นอน นักแสดงนั้นเป็นผู้หญิงที่มีอายุประมาณตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป การแต่งกายนั้นมีความเรียบง่ายตามแบบชาวบ้านโดยจะสวมผ้าถุงเป็นหลัก จำนวนของนักแสดงนั้นไม่มีการกำหนดตามความสมัครใจ ส่วนท่ารำประกอบดนตรีนั้นเป็นไปตามจินตนาการของผู้แสดงแต่ละคนไม่จำเป็นต้องมีความพร้อมเพรียงกันเนื่องจากรำตามจินตนาการโดยไม่มี การฝึกซ้อมมาก่อนเหมือนพิธีรำถวายดอกไม้ ลักษณะคล้ายกับรำผีฟ้า ทุกคนจะรำเท่าเปล่าโดยไม่สวมรองเท้า จะรำวนไปรอบต้นตรุษที่จัดไว้อยู่กลางลานวัดจนกว่าเพลงจะจบลง

2.7 ระบบเสียง

การศึกษาคุณลักษณะทางดนตรีของดนตรีประกอบพิธีพ่นตรุษสงกรานต์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทำนองของปีซึ่งเป็นเครื่องดนตรีชิ้นเดียวที่มีทำนองอีกทั้งยังเป็นเครื่องดนตรีหลักของวงอีกด้วย เพื่อจะอธิบายระบบเสียงของปีให้เข้าใจได้ง่ายและให้ชัดเจน การศึกษาคุณลักษณะทางดนตรีของดนตรีประกอบพิธีพ่นตรุษสงกรานต์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธี ญัตถลักษณะการบันทึกโน้ตในระบบสากลเป็นหลัก แต่ในความเป็นจริงแล้ว โน้ตที่มีชื่อเดียวกันระหว่างระบบเสียงของปีฆาและระบบเสียงของดนตรีสากลที่นำมาใช้ในการอ้างอิงศึกษานั้นอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของความถี่ (Hertz) หมายถึงโน้ตเดียวกันระหว่างระบบเสียงของปีฆาและระบบเสียงสากลอาจมีระดับเสียงจริงแตกต่างกันได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาในเรื่องของระบบเสียงของปีฆา เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการใช้ระบบโน้ตสากล จากการศึกษา ระบบเสียง ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องวัดระดับเสียง (Chromatic tuner) ทำการวัดระดับเสียงของปีฆาเพื่อหาค่าความถี่ของเสียง แต่เนื่องจากระดับเสียงในการบรรเลงปีฆาในแต่ละครั้งนั้นจะมีค่าของความถี่ไม่คงที่ เพื่อให้ได้ผลใกล้เคียงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้วัดระดับเสียงหลายครั้งแล้วนำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นทำการเปรียบเทียบกับค่าความถี่มาตรฐาน (Fundamental Hertz) ของดนตรีระบบสากลเพื่อหาระดับเสียงที่ตรงกันซึ่งได้ผลดังนี้

จากการเปรียบเทียบค่าความถี่ของเสียงปีซวาในแต่ละเสียงกับความถี่มาตรฐานของดนตรีสากล ซึ่งพบว่าเสียงของปีซวาจะมีระดับเสียงใกล้เคียงกับระดับเสียงดนตรีสากลดังต่อไปนี้

- ปีเสียงที่ 1 ใกล้เคียงกับเสียง A ของดนตรีสากล
- ปีเสียงที่ 2 ใกล้เคียงกับเสียง c ของดนตรีสากล
- ปีเสียงที่ 3 ใกล้เคียงกับเสียง c# ของดนตรีสากล
- ปีเสียงที่ 4 ใกล้เคียงกับเสียง d# ของดนตรีสากล
- ปีเสียงที่ 5 ใกล้เคียงกับเสียง F ของดนตรีสากล
- ปีเสียงที่ 6 ใกล้เคียงกับเสียง F# ของดนตรีสากล

สำหรับระบบเสียงของกลองทัดนั้นให้เสียงที่หลากหลายถึงแม้ในวงดนตรีจะมีกลองเพียงหนึ่งใบกับไม้ตีหนึ่งด้ามเท่านั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะหรือวิธีการตีที่แตกต่างกันจึงทำให้เสียงที่ออกมานั้นย่อมแตกต่างกันไปด้วย การศึกษาดนตรีจาก การลงภาคสนามนั้นผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามวิธีการบรรเลง คือ แบบใช้ไม้ตี และแบบใช้มือตี

แบบใช้ไม้ตี

บรรเลงโดยใช้ไม้หนึ่งด้ามและตีเพียงหน้าเดียว วิธีการตีแบบใช้ไม้ตีนั้นมี 2 ลักษณะ คือ

1. จะใช้ไม้ตีในหน้าใหญ่ จุดที่ไม้ตีสัมผัสกับหน้ากลองนั้นจะอยู่บริเวณขอบๆไม่ถึงตรงกลาง เพื่อให้เกิดเสียงที่บางหรือเล็ก โดยจะให้เสียง ตึง
2. จะใช้ไม้ตีในหน้าใหญ่เช่นกัน แต่จะตีลงไปตรงกลางของหน้ากลองเพื่อให้เกิดเสียงที่หนักและแน่นกว่า โดยจะให้เสียง ครึ้ม

แบบใช้มือตี

บรรเลงโดยใช้มือตี จะใช้ทั้งหน้าเล็กและหน้าใหญ่ซึ่งจะให้เสียงที่หลากหลายมากขึ้น

1. มือขวา เป็นตัวที่ดำเนินหน้าทับ ลักษณะการตีนั้น ตีเปิดมือที่หน้าใหญ่โดยจะให้เสียง ตึง คล้ายกับตีเสียง เท่ง ในตะโพนไทย
2. มือซ้าย เป็นตัวที่ดำเนินหน้าทับ ลักษณะการตีนั้น ตีเปิดมือที่หน้าเล็กโดยจะให้เสียง ตึง คล้ายกับตีเสียง ตึง ในตะโพนไทย
3. มือซ้าย เป็นเสียงใช้มือกด ลักษณะการตีนั้น ปิดหน้ามือด้านซ้ายโดยจะให้เสียง ตุ่ม คล้ายกับการตีเสียง ตะ ในตะโพนไทย

การบันทึกบทเพลงประกอบพิธีพืชน์ตรุษสงกรานต์ทั้ง 5 บทเพลงเป็น โน้ตไทยและ โน้ตสากล ดังนี้

1. เพลงโหมโรง
2. เพลงแห่ดอกไม้
3. เพลงรำถวายดอกไม้
4. เพลงรำพืชน์ตรุษ
5. เพลงพญาแล

ตัวอย่างการเขียนสกอรีโน้ตดนตรีไทย เพลงประกอบพิธีพืชน์ตรุษสงกรานต์ เป็นดังนี้

ปี่ชวา

---มี	---พี	---มี	----	--คท	--คทช	--คทช	---ท
-------	-------	-------	------	------	-------	-------	------

กลองทัด

-ตึง-ตึง	-ตึง-กรุ่ม	-ตึง-กรุ่ม	-ตึง-กรุ่ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-กรุ่ม	-ตึง-กรุ่ม	-ตึง-กรุ่ม
----------	------------	------------	------------	----------	------------	------------	------------

โหม่ง

----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
------	----------	------	----------	------	----------	------	----------

ฉาบ

----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง
------	---------	------	---------	------	---------	------	---------

การแทนสัญลักษณ์ของโน้ตดนตรีสากล บทเพลงประกอบพิธีพืชน์ตรุษสงกรานต์ เป็นดังนี้

เครื่องดนตรี	สัญลักษณ์	กุญแจ
ปี่ชวา		
กลองทัด	 ตึง ตึง กรุ่ม ตู๊บ	
โหม่ง		
ฉาบ		

เพลงโหมโรง

----	----	----	----	----	----	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ

----	ซ้-ฟรี	--ทลฟ#	----	----	----	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ่ง

----	---ดท	----	----	----	----	----	---ด
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ่ง	----	---ແ่ง	----	---ແ่ง

-ม้-พี	-ล-ท	-ม้--	-ดทล-ท	----	--ม้ท	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ่ง	----	---ແ่ง	----	---ແ่ง	----	---ແ่ง

----	ด-ทช	----	-ฟ-ช	-ท-ด	ทช-ท	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม	-ตึง-ครุ่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ่ง	----	---ແ่ง	----	---ແ่ง	----	---ແ่ง

----	ด-ทช	----	-ฟ-ช	-ท-ด	ทช-ท	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ

---มี	---พี	---มี	----	--คท	--คทช	--คทช	---ท
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ

---ด	-มี-ด	-ฟ#-ม	-ด--	คทล#-ท	--มีท	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ

----	ด-ทช	----	-ฟ-ช	-ท-ด	ทช-ท	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ

---ด	-มี-ด	-มี-ด	-ด--	คทล#-ท	--มีท	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม	-ตึง-ครี้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ	----	---ແ່ງ

เพลงโหมโรง

ขลุ่ย

กลอง

โหม่ง

ฉาบ

9

17

25

Musical score for measures 25-32. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble clef and a bass line in the bass clef. The bass line consists of a series of eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. The melody includes a sequence of eighth notes, followed by a quarter note, and then a series of eighth notes with a slur over them.

33

Musical score for measures 33-40. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble clef and a bass line in the bass clef. The bass line consists of a series of eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. The melody includes a sequence of eighth notes, followed by a quarter note, and then a series of eighth notes with a slur over them.

41

Musical score for measures 41-48. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble clef and a bass line in the bass clef. The bass line consists of a series of eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. The melody includes a sequence of eighth notes, followed by a quarter note, and then a series of eighth notes with a slur over them.

49

Musical score for measures 49-56. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and quarter notes, ending with a half note. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing down.

57

Musical score for measures 57-64. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and quarter notes, ending with a half note. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing down.

65

Musical score for measures 65-72. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and quarter notes, ending with a half note. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing down.

73

Musical score for measures 73-80. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains the melody, featuring a sharp sign on the second measure. The second staff is in bass clef and contains a bass line. The third staff is in bass clef and contains a bass line with upward-pointing stems. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with 'x' marks above the notes.

81

Musical score for measures 81-88. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains the melody. The second staff is in bass clef and contains a bass line. The third staff is in bass clef and contains a bass line with upward-pointing stems. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with 'x' marks above the notes.

89

Musical score for measures 89-96. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains the melody. The second staff is in bass clef and contains a bass line. The third staff is in bass clef and contains a bass line with upward-pointing stems. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with 'x' marks above the notes.

97

Musical score for measures 97-104. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music consists of a melody in the top staff, a bass line in the second staff, and two staves of accompaniment (likely guitar) in the third and fourth staves. The melody features a sequence of eighth notes, a quarter note, and a half note, with a sharp sign above the second measure. The bass line consists of a steady eighth-note pattern. The accompaniment staves show a series of chords marked with 'x' and a quarter note.

105

Musical score for measures 105-112. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music consists of a melody in the top staff, a bass line in the second staff, and two staves of accompaniment (likely guitar) in the third and fourth staves. The melody features a sequence of eighth notes, a quarter note, and a half note, with a sharp sign above the second measure. The bass line consists of a steady eighth-note pattern. The accompaniment staves show a series of chords marked with 'x' and a quarter note.

113

Musical score for measures 113-120. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music consists of a melody in the top staff, a bass line in the second staff, and two staves of accompaniment (likely guitar) in the third and fourth staves. The melody features a sequence of eighth notes, a quarter note, and a half note, with a sharp sign above the second measure. The bass line consists of a steady eighth-note pattern. The accompaniment staves show a series of chords marked with 'x' and a quarter note.

121

Musical score for measures 121-128. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music consists of a melody in the top staff, a bass line in the second staff, and two staves of accompaniment (likely guitar) in the third and fourth staves. The melody features a sequence of eighth notes, followed by a quarter note with a sharp sign, and then a half note with a sharp sign. The bass line consists of a steady eighth-note pattern. The accompaniment staves show a series of chords marked with 'x' and a quarter note.

129

Musical score for measures 129-136. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music consists of a melody in the top staff, a bass line in the second staff, and two staves of accompaniment (likely guitar) in the third and fourth staves. The melody features a sequence of eighth notes, followed by a quarter note, and then a half note. The bass line consists of a steady eighth-note pattern. The accompaniment staves show a series of chords marked with 'x' and a quarter note.

137

Musical score for measures 137-144. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music consists of a melody in the top staff, a bass line in the second staff, and two staves of accompaniment (likely guitar) in the third and fourth staves. The melody features a sequence of eighth notes, followed by a quarter note with a sharp sign, and then a half note with a sharp sign. The bass line consists of a steady eighth-note pattern. The accompaniment staves show a series of chords marked with 'x' and a quarter note.

145

Musical score for measures 145-152. The score is written for four staves: Treble Clef (top), Bass Clef (second), Bass Clef (third), and Bass Clef (bottom). The top staff contains a melodic line with a long slur over measures 145-148. The second staff contains a bass line with eighth notes. The third staff contains a bass line with eighth notes and rests. The bottom staff contains a bass line with 'x' marks and rests.

153

Musical score for measures 153-160. The score is written for four staves: Treble Clef (top), Bass Clef (second), Bass Clef (third), and Bass Clef (bottom). The top staff contains a melodic line with a long slur over measures 153-160. The second staff contains a bass line with eighth notes. The third staff contains a bass line with eighth notes and rests. The bottom staff contains a bass line with 'x' marks and rests.

เพลงโหมโรงนั้น ใช้ทางปีในการดำเนินทำนองและประพันธ์โดยใช้ทางเดี่ยว

ประเภทของเพลง

เพลงเดี่ยว

อัตราจังหวะ

อยู่ในอัตราจังหวะ 2 ชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time signature)

2/4

ท่วงทำนอง

มีการใช้หน้าทับพิเศษที่ใช้กับวงดนตรีนี้เท่านั้น มีท่วงทำนองที่สม่ำเสมอ มักใช้เสียงซ้ำแล้วลากยาว มีการใช้เทคนิคการซ้ำ ประโยคที่เล่นแล้วมักนำมาเล่นใหม่อีกโดยเฉพาะการนิยมทำนองหลักในตอนจบจะมีการรวบลงและค่อยๆ เบาลงอย่างช้าๆ

พื้นผิวของเสียง (Texture)

เป็นเสียงที่มีทำนองเดี่ยว ไม่มีการประสานเสียง เนื่องจากมีเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองเพียงชิ้นเดียวคือ ปี่ชวา นอกนั้นเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ

คุณภาพของเสียง (Timbre)

สัมผัสเสียงของดนตรีประกอบพิธีพื้นทรุขสงกรานต์โดยรวมนั้น ซึ่งมีลักษณะไม่ค่อยนุ่มนวลนัก เนื่องจากปีทำหน้าที่หลักในวงดนตรีและโทนเสียงของปีนั้นเจิดจ้า กังวาน อีกทั้งไม่มีการประสานเสียงของเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ ประกอบ

อารมณ์เพลง

คล้ายเพลงขับกล่อม ให้ความรู้สึกเพลิดเพลิน

จำนวนห้อง

160 ห้อง

ความยาว

2.02 นาที

----	---ด	---ด	ทล#ท-ด	-ม่-ม่	ดทล#ท--	-ม่-ช	-ท-ด
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-พ้-ม่	-ด-ท	--ช-	----	----	----	----	---ม่
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ช--	---ม่	-ช--	---ม่	----	-ช-ท	----	-ช-ด
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ม่--	ดทล#-ท	---ด	-ม่-ด	-ท--	---ช	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	----	ท---	----	----	----	----	-ม่-ด#
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

--ทด#	-ม่-ช	---ท	---ม่	--ทด	-ม่-ม่	----	-ด-ด
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม	-ตึง-ครี๊ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ฟ้-ม่	-ดทดม่	-ด-ท	-ม่--	-ฟ้--	---ฟ้#	----	-ท-ท
-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ม่-ด	ทล#ท-	-ฟ้#--	---ฟ้	----	---ฟ้	-ซ--	----
-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

ดท--	---ซ	----	---ท	----	---ด	-ม่--	-ดทด
-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ม่-ซ	-ท-ด	-ม่--	-ดทด	---ซ	----	----	---ม่
-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ซ--	---ม่	-ซ--	---ม่	-ซ--	---ล#	----	-ซ-ท
-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ด-ม่	-ซ-ล#	--ทด	-ม่-ด	--ทท	---ท	----	---ท
-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-ต้ง	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม	-ต้ง-คร้่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

เพลงเห่ดอกไม้

ขลุ่ย

กลอง

โหม่ง

ฉาบ

9

17

25

Musical score for measures 25-32. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The key signature has one sharp (F#). The melody in the top staff consists of quarter notes: C4, C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The bass line in the second staff consists of quarter notes: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The third staff contains eighth notes with stems pointing up: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The fourth staff contains eighth notes with stems pointing down: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

33

Musical score for measures 33-40. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The key signature has one sharp (F#). The melody in the top staff consists of quarter notes: C4, C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The bass line in the second staff consists of quarter notes: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The third staff contains eighth notes with stems pointing up: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The fourth staff contains eighth notes with stems pointing down: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

41

Musical score for measures 41-48. The score is written for four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The key signature has one sharp (F#). The melody in the top staff consists of quarter notes: C4, C4, D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The bass line in the second staff consists of quarter notes: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The third staff contains eighth notes with stems pointing up: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4. The fourth staff contains eighth notes with stems pointing down: C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4.

49

Musical score for measures 49-56. The score is written for four staves: Treble Clef (top), Bass Clef (second), Bass Clef (third), and Bass Clef (bottom). The top staff contains a melody with two triplet markings. The second staff contains a bass line with eighth notes. The third staff contains a bass line with eighth notes and rests. The bottom staff contains a bass line with eighth notes and rests, marked with 'x' above the notes.

57

Musical score for measures 57-64. The score is written for four staves: Treble Clef (top), Bass Clef (second), Bass Clef (third), and Bass Clef (bottom). The top staff contains a melody with a half note and a quarter note. The second staff contains a bass line with eighth notes. The third staff contains a bass line with eighth notes and rests. The bottom staff contains a bass line with eighth notes and rests, marked with 'x' above the notes.

65

Musical score for measures 65-72. The score is written for four staves: Treble Clef (top), Bass Clef (second), Bass Clef (third), and Bass Clef (bottom). The top staff contains a melody with a half note and a quarter note. The second staff contains a bass line with eighth notes. The third staff contains a bass line with eighth notes and rests. The bottom staff contains a bass line with eighth notes and rests, marked with 'x' above the notes.

73

81

89

97

Musical score for measures 97-104. The score consists of four staves: a treble clef staff with a triplet of eighth notes in the first measure, a bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, a second bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, and a third bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

105

Musical score for measures 105-112. The score consists of four staves: a treble clef staff with a melodic line featuring a sharp sign and a fermata, a bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, a second bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, and a third bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

113

Musical score for measures 113-120. The score consists of four staves: a treble clef staff with a melodic line, a bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, a second bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, and a third bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

121

Musical score for measures 121-128. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staves. The accompaniment includes a steady bass line and a line of chords marked with 'x'.

129

Musical score for measures 129-136. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staves. The accompaniment includes a steady bass line and a line of chords marked with 'x'.

137

Musical score for measures 137-144. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staves. The accompaniment includes a steady bass line and a line of chords marked with 'x'.

145

Musical score for measures 145-152. The score is written for four staves: Treble, Bass, Bass, and Bass. The first staff (Treble) contains a melodic line with a 7-measure rest at the beginning, followed by a half note G4, a quarter note F4, and a half note E4. The second staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line. The third staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line with an accent mark over each note. The fourth staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line with an 'x' mark over each note.

153

Musical score for measures 153-160. The score is written for four staves: Treble, Bass, Bass, and Bass. The first staff (Treble) contains a melodic line with a triplet of eighth notes (G4, A4, B4) in measure 158. The second staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line. The third staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line with an accent mark over each note. The fourth staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line with an 'x' mark over each note.

161

Musical score for measures 161-168. The score is written for four staves: Treble, Bass, Bass, and Bass. The first staff (Treble) contains a melodic line with a 7-measure rest at the beginning, followed by a half note G4, a quarter note F4, and a half note E4. The second staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line. The third staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line with an accent mark over each note. The fourth staff (Bass) contains a steady eighth-note bass line with an 'x' mark over each note.

169

This system contains measures 169 through 176. The top staff is a treble clef with a single note in measure 169, followed by rests in measures 170-175, and another note in measure 176. The second staff is a bass clef with a continuous eighth-note line. The third staff is a bass clef with a series of eighth notes, each marked with an upward-pointing triangle. The fourth staff is a bass clef with a series of eighth notes, each marked with an 'x'.

177

This system contains measures 177 through 184. The top staff is a treble clef with a sequence of notes including sharps in measures 177-184. The second staff is a bass clef with a continuous eighth-note line. The third staff is a bass clef with a series of eighth notes, each marked with an upward-pointing triangle. The fourth staff is a bass clef with a series of eighth notes, each marked with an 'x'.

185

This system contains measures 185 through 192. The top staff is a treble clef with notes in measures 185-186, followed by rests in measures 187-192. The second staff is a bass clef with a continuous eighth-note line. The third staff is a bass clef with a series of eighth notes, each marked with an upward-pointing triangle. The fourth staff is a bass clef with a series of eighth notes, each marked with an 'x'.

193

Musical score for measures 193-200. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with a whole rest in each of the first four measures, followed by a half note G4 in measure 5, and whole rests in measures 6-8. The second staff is a bass clef with a steady eighth-note bass line: G2, F2, E2, D2, C2, B1, A1, G1. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note bass line: G2, F2, E2, D2, C2, B1, A1, G1. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note bass line: G2, F2, E2, D2, C2, B1, A1, G1.

201

Musical score for measures 201-208. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with whole rests in measures 1-4, followed by a half note G4 in measure 5, a quarter note F4 in measure 6, a quarter note E4 in measure 7, and a quarter note D4 in measure 8. The second staff is a bass clef with a steady eighth-note bass line: G2, F2, E2, D2, C2, B1, A1, G1. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note bass line: G2, F2, E2, D2, C2, B1, A1, G1. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note bass line: G2, F2, E2, D2, C2, B1, A1, G1.

เพลงแห่ดอกไม้ฉันนั้น ใช้ทางปีในการดำเนินทำนองและประพันธ์โดยใช้ทางเดียว

ประเภทของเพลง

เพลงเดี่ยว

อัตราจังหวะ

อยู่ในอัตราจังหวะ 2 ชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time signature)

2/4

ท่วงทำนอง

มีการใช้หน้าทับพิเศษที่ใช้กับวงดนตรีนี้เท่านั้นมีทำนองที่สม่ำเสมอใช้เสียงกระโดด มีการใช้โน้ต 3 พยางค์ ในตอนจบจะมีการรัวกลอง โหม่ง ฉาบและค่อยๆเบาลงอย่างช้าๆ

พื้นผิวของเสียง (Texture)

เป็นเสียงที่มีทำนองเดี่ยว ไม่มีการประสานเสียง เนื่องจากมีเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองเพียงชิ้นเดียวคือ ปี่ชวา นอกนั้นเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ

คุณภาพของเสียง (Timbre)

สัมผัสเสียงของดนตรีประกอบพริ้วพันตรุษสงกรานต์โดยรวมนั้น ซึ่งมีลักษณะไม่ค่อยนุ่มนวลนัก เนื่องจากปี่ ทำหน้าที่หลักในวงดนตรีและโทนเสียงของปี่นั้นเจิดจ้า กังวาน อีกทั้งไม่มีการประสานเสียงของเครื่องดนตรีอื่นๆประกอบ

อารมณ์เพลง

มีจังหวะช้าปานกลาง ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย

จำนวนห้อง

208 ห้อง

ความยาว

2.43 นาที

----	----	---ด	-ม่-ด	-ม่-ด	-ด--	ดทล#-ท	--ม่ท
-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	----	----	ด-ทช	----	-ฟ-ช	-ท-ด	ทช-ท
-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	----	----	-ม่-ช	----	----	----	----
-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	-ท-ด	-ม่-ท	-ม-ด	-ด#--	----	----	----
-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ตึ่ง	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม	-ตึ่ง-ครี่ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

เพลงรำถวายดอกไม้

Sheet music for the first system of the song "เพลงรำถวายดอกไม้". The system consists of four staves:

- ขลุ่ย** (Flute): Treble clef, 2/4 time signature. The melody begins with a whole rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a half note B4.
- กลอง** (Drum): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment consists of a steady eighth-note pattern: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4.
- โหม่ง** (Gong): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment consists of a steady eighth-note pattern: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4.
- ฉาบ** (Cymbal): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment consists of a steady eighth-note pattern: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4.

Sheet music for the second system, starting at measure 9. The system consists of four staves:

- ขลุ่ย** (Flute): Treble clef, 2/4 time signature. The melody continues with a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, a quarter note F4, a quarter note E4, a quarter note D4, a quarter note C4, a quarter note B3, a quarter note A3, a quarter note G3, a quarter note F3, a quarter note E3, a quarter note D3, a quarter note C3, a quarter note B2, a quarter note A2, a quarter note G2.
- กลอง** (Drum): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment continues with the same eighth-note pattern as in the first system.
- โหม่ง** (Gong): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment continues with the same eighth-note pattern as in the first system.
- ฉาบ** (Cymbal): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment continues with the same eighth-note pattern as in the first system.

Sheet music for the third system, starting at measure 17. The system consists of four staves:

- ขลุ่ย** (Flute): Treble clef, 2/4 time signature. The melody continues with a quarter note G2, a quarter note A2, a quarter note B2, a quarter note C3, a quarter note D3, a quarter note E3, a quarter note F3, a quarter note G3, a quarter note A3, a quarter note B3, a quarter note C4, a quarter note D4, a quarter note E4, a quarter note F4, a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5.
- กลอง** (Drum): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment continues with the same eighth-note pattern as in the first system.
- โหม่ง** (Gong): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment continues with the same eighth-note pattern as in the first system.
- ฉาบ** (Cymbal): Bass clef, 2/4 time signature. The accompaniment continues with the same eighth-note pattern as in the first system.

25

Musical score for measures 25-32. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 29. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

33

Musical score for measures 33-40. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a half note in measure 33 and a quarter note in measure 34. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

41

Musical score for measures 41-48. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 45. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

49

Musical score for measures 49-56. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 55. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note bass line. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up, each marked with an 'x' above it.

57

Musical score for measures 57-64. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a quarter rest in measure 57 and a quarter note in measure 58. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note bass line. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up, each marked with an 'x' above it.

65

Musical score for measures 65-72. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 71. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note bass line. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up, each marked with an 'x' above it.

73

Musical score for measures 73-80. The score consists of four staves: a treble clef staff with a melodic line featuring a triplet in measure 77, a bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, a second bass clef staff with a simple harmonic accompaniment, and a fourth bass clef staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes marked with 'x'.

81

Musical score for measures 81-88. The score consists of four staves: a treble clef staff with a melodic line, a bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, a second bass clef staff with a simple harmonic accompaniment, and a fourth bass clef staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes marked with 'x'.

89

Musical score for measures 89-96. The score consists of four staves: a treble clef staff with a melodic line featuring a triplet in measure 93, a bass clef staff with a steady eighth-note accompaniment, a second bass clef staff with a simple harmonic accompaniment, and a fourth bass clef staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes marked with 'x'.

97

Musical score for measures 97-104. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a triplet of eighth notes in measure 101. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note bass line. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

105

Musical score for measures 105-112. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a half note in measure 105. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note bass line. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

113

Musical score for measures 113-120. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with a half note in measure 113. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note bass line. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

121

The musical score for measures 121-128 is arranged in four staves. The first staff, in treble clef, contains a melody of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4, with a double bar line at the end. The second staff, in bass clef, features a walking bass line of eighth notes: G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, with a double bar line at the end. The third staff, in bass clef, shows a drum set pattern with eighth notes and rests, marked with a triangle symbol (hi-hat) above each note. The fourth staff, in bass clef, displays a guitar strumming pattern with eighth notes and rests, marked with an 'x' above each note. The piece concludes with a double bar line at the end of the eighth measure.

เพลงรำถวายดอกไม้ฉัน ใช้ทางปีในการดำเนินทำนองและประพันธ์โดยใช้ทางเดียว

ประเภทของเพลง

เพลงเดี่ยว

อัตราจังหวะ

อยู่ในอัตราจังหวะ 2 ชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time signature)

2/4

ท่วงทำนอง

มีการใช้หน้าทับพิเศษที่ใช้กับวงดนตรีนี้เท่านั้นมีทำนองที่สม่ำเสมอ ใช้เทคนิคการซ้ำของทำนองหลัก มักใช้เสียงกระโดด มีการใช้โน้ต 3 พยางค์ ในตอนจบจะมีการค่อยๆ เบาลงอย่างช้าๆ ของเครื่อง

ประกอบจังหวะ

พื้นผิวของเสียง (Texture)

เป็นเสียงที่มีทำนองเดียว ไม่มีการประสานเสียง เนื่องจากมีเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองเพียงชิ้นเดียวคือ ปี่ชวา นอกนั้นเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ

คุณภาพของเสียง (Timbre)

สัมผัสเสียงของดนตรีประกอบพิธีพื้นทรุขสงกรานต์โดยรวมนั้น ซึ่งมีลักษณะไม่ค่อยนุ่มนวลนัก เนื่องจากปี่ทำหน้าที่หลักในวงดนตรีและโทนเสียงของปี่ขี้เจ็ดจำ กังวาน อีกทั้งไม่มีการประสานเสียงของเครื่องดนตรีอื่นๆ ประกอบ

อารมณ์เพลง

มีจังหวะค่อนข้างเร็ว ให้ความบันเทิง รื่นเริง

จำนวนห้อง

128 ห้อง

ความยาว

1.36 นาที

เพลงรำพันตรุษ

----	--พื้ดทช	----	-พื้--	---ช	-ด-ท	----	----
-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	---ม	----	-ช-ท	----	---ช	-ท-ด	-ทตท-ช
-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

ท---	----	-ม--	---ช	-ด#--	---ด	-ม-ฟ	-ช-ด#
-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-ด-มื้	-ด-ท	----	----	----	----	----	----
-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	-ช-ด	----	--มื้ท	-ด-มื้	-ดทต	---ด	ทช-ท
-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

-มื้-มื้	-ดทต	-มื้-ช	-ท-ด	-มื้-มื้	-ดทต	-ดทช	-ช-ช
-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ตืง	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม	-ตืง-ครื้ม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	---ช	----	---ด	----	---ช	----	---ด
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	---ช	----	---ด	----	---ฟ	----	-ช-ด
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	-ฟ-ช	---ฟ	-ช-ด	----	---ช#	----	----
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	---ฟ	-ช-ช	-ช-ช	----	---ร	--มร	---ร#ม
-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ตึง	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม	-ตึง-ครีม
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

เพลงรำฟิ่งตรุษ

ขลุ่ย

กลอง

โหม่ง

ฉาบ

9

17

25

Musical score for measures 25-32. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody of quarter notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7. The second staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The third staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

33

Musical score for measures 33-40. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody of quarter notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7. The second staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The third staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

41

Musical score for measures 41-48. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody of quarter notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6, D6, E6, F6, G6, A6, B6, C7. The second staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The third staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes: G2, A2, B2, C3, D3, E3, F3, G3, A3, B3, C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

49

Musical score for measures 49-56. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with rests and notes. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and stems. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and stems marked with 'x'.

57

Musical score for measures 57-64. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and stems. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and stems marked with 'x'.

65

Musical score for measures 65-72. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and stems. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and stems marked with 'x'.

73

Musical score for measures 73-80. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble clef and a bass line in the bass clef. The bass line consists of a series of eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. The melody starts with a quarter rest, followed by a series of eighth and quarter notes, ending with a quarter rest.

81

Musical score for measures 81-88. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble clef and a bass line in the bass clef. The bass line consists of a series of eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. The melody starts with a quarter rest, followed by a series of eighth and quarter notes, ending with a quarter rest.

89

Musical score for measures 89-96. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble clef and a bass line in the bass clef. The bass line consists of a series of eighth notes, with some notes marked with an 'x' above them. The melody starts with a quarter rest, followed by a series of eighth and quarter notes, ending with a quarter rest.

97

Musical score for measures 97-104. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing down.

105

Musical score for measures 105-112. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with rests and quarter notes. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing down.

113

Musical score for measures 113-120. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with quarter notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a line of eighth notes with stems pointing down.

121

Musical score for measures 121-128. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody of eighth and quarter notes. The second staff is in bass clef and contains a bass line of eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes with stems pointing up and an 'x' above each note.

129

Musical score for measures 129-136. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody with a slur over measures 130-131. The second staff is in bass clef and contains a bass line of eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes with stems pointing up and an 'x' above each note.

137

Musical score for measures 137-144. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody with rests in measures 137 and 138. The second staff is in bass clef and contains a bass line of eighth notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line of quarter notes with stems pointing up and an 'x' above each note.

145

Musical score for measures 145-152. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

153

Musical score for measures 153-160. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

161

Musical score for measures 161-168. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The third staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of eighth notes with stems pointing down.

169

Musical score for measures 169-176. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and quarter notes, including some beamed eighth notes and a half note. The second staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes, each with a small upward-pointing triangle above it. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes, each with a small 'x' above it.

177

Musical score for measures 177-184. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with quarter notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes, each with a small upward-pointing triangle above it. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes, each with a small 'x' above it.

185

Musical score for measures 185-192. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with quarter notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes, each with a small upward-pointing triangle above it. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes, each with a small 'x' above it.

193

Musical score for measures 193-200. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a steady bass line and a melodic line in the treble.

201

Musical score for measures 201-208. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a steady bass line and a melodic line in the treble.

209

Musical score for measures 209-216. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a steady bass line and a melodic line in the treble.

เพลงรำพันตรุษนั้น ใช้ทางปีในการดำเนินทำนองและประพันธ์โดยใช้ทางเดียว

ประเภทของเพลง

เพลงเดี่ยว

อัตราจังหวะ

อยู่ในอัตราจังหวะ 2 ชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time signature)

2/4

ท่วงทำนอง

ไม่มีทำนองหลักซึ่งให้อิสระกับการเคลื่อนที่ขึ้นลงของทำนอง มีการใช้เสียงกระโดด มีโน้ต 3 พยางค์ ในช่วงต้นเพลง มีการค่อยๆ เบาลงอย่างช้าๆ ในตอนจบเพลง

พื้นผิวของเสียง (Texture)

เป็นเสียงที่มีทำนองเดี่ยว ไม่มีการประสานเสียง เนื่องจากมีเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองเพียงชิ้นเดียวคือ ปี่ชวา นอกนั้นเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ

คุณภาพของเสียง (Timbre)

สัมผัสเสียงของดนตรีประกอบพิธีพื้ันตรุษสงกรานต์โดยรวมนั้น ซึ่งมีลักษณะไม่ค่อยนุ่มนวลนัก เนื่องจากปี่ทำหน้าที่หลักในวงดนตรีและโทนเสียงของปี่นั้นเจิดจ้า กังวาน ทั้งไม่มีการประสานเสียงของเครื่องดนตรีอื่นๆ ประกอบ

อารมณ์เพลง

เหมือนเพลงขับกล่อมและให้ความรู้สึกเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย

จำนวนห้อง

116 ห้อง

ความยาว

2.50 นาที

เพลงพญาแล

					ขึ้น	ลุ่มพุ่ม	รดทล
ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง	ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	----	---ลี้	----	----	----	----	----
ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง	ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	พุ่มรม	รดทล	----	----	----	----	----
ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง	ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	----	----	----	-ดรม	รดทล	-ด-	----
ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง	ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

---ท	---ล	----	----	----	----	----	----
ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง	ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	-ดรม	-มรด	--รท	----	--ลด	---ท	---ท
ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง	ตุ๋ป---	--ตึงตึง	---ตุ๋ป	---ตึง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

---ล	ทลซล--	---	---	---	---	---	---
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	---	---	---	---	---	---	ลัซัฟั่ม
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

ฟั่มรรม	รัดทล	---	---	---	---	---	---
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	-ดรม	รรมัด	--ทร	---	---ท	---	---ล
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	---	---	---	---	-ดรม	--รัด	--รท
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

ด---	--รัด	--รท	-ด--	---	---ท	---ท	ลช-ล
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

----	----	----	----	---ล	-ม่-ล	-ม่-ด	ทล-ด
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	-ท-ล	----	----ท	----	---ล	----	---ม่
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	---ท	----	---ด	----	----ท	----	---ล
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	----	----	----	----	----	----	----
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	-ท-ด	---ท	---ล	--ทด	-รท-	-ดท-	---ล
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

----	---	----	----	----	---ท	----	---ร
ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง	ตุ๋ป---	--ตึ่งตึ่ง	---ตุ๋ป	---ตึ่ง
----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง	----	---โหม่ง
----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง	----	---แฉ่ง

---	---	---	---	---	---ท	-ล--	---
ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง	ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	---	---	---	---ม่	-ล-ร	---ท	---ล
ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง	ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	---ท	---ร	ดท--	---ด	---	---	---ท
ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง	ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---ล	---	---	---	---	---	---	---
ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง	ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	--ทร	-ด-ท	ล---	---	---ท	---	---ล
ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง	ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

---	---	---	---	-ล้-พี	ม้รทล	---	---
ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง	ตุ๋ป---	--ตั้งตั้ง	---ตุ๋ป	---ตั้ง
---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง	---	---โหม่ง
---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง	---	---แฉ่ง

เพลง พญาแล

Sheet music for the first system of the song "พญาแล" (Phya Lae). The score is in 2/4 time and consists of four staves:

- ซ้ใน (Sue Nai):** Treble clef, mostly rests with a single note in the third measure.
- กลอง (Glong):** Bass clef, rhythmic accompaniment with eighth and quarter notes.
- โหม่ง (Mong):** Bass clef, rhythmic accompaniment with quarter notes.
- ฉาบ (Chab):** Bass clef, rhythmic accompaniment with quarter notes marked with an 'x'.

Sheet music for the second system, starting at measure 9. The score continues with four staves:

- ซ้ใน (Sue Nai):** Treble clef, melodic line with eighth and quarter notes.
- กลอง (Glong):** Bass clef, rhythmic accompaniment.
- โหม่ง (Mong):** Bass clef, rhythmic accompaniment.
- ฉาบ (Chab):** Bass clef, rhythmic accompaniment.

Sheet music for the third system, starting at measure 17. The score continues with four staves:

- ซ้ใน (Sue Nai):** Treble clef, melodic line with quarter and eighth notes.
- กลอง (Glong):** Bass clef, rhythmic accompaniment.
- โหม่ง (Mong):** Bass clef, rhythmic accompaniment.
- ฉาบ (Chab):** Bass clef, rhythmic accompaniment.

25

Musical score for measures 25-32. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with a whole note G4 in measure 25, followed by rests. The second staff is a bass clef with a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

33

Musical score for measures 33-40. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with rests. The second staff is a bass clef with a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

41

Musical score for measures 41-48. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with a melodic line of eighth and quarter notes. The second staff is a bass clef with a rhythmic pattern of eighth notes and quarter notes. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

49

Musical score for measures 49-56. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4, and then rests for the remainder of the system. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes and rests. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes marked with an 'x' above them, indicating a specific articulation or technique.

57

Musical score for measures 57-64. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line that is mostly rests, with a short melodic phrase starting in measure 63. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes and rests. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes marked with an 'x' above them.

65

Musical score for measures 65-72. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line starting with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4, and then rests for the remainder of the system. The second staff is in bass clef and contains a bass line with eighth notes and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes and rests. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes marked with an 'x' above them.

73

Musical score for measures 73-80. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staves. The accompaniment includes a steady bass line and a rhythmic pattern of eighth notes.

81

Musical score for measures 81-88. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staves. The accompaniment includes a steady bass line and a rhythmic pattern of eighth notes.

89

Musical score for measures 89-96. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staves. The accompaniment includes a steady bass line and a rhythmic pattern of eighth notes.

97

Musical score for measures 97-104. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with rests in measures 97-100, followed by notes in measures 101-104. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic accompaniment with eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with 'x' marks, likely representing a guitar or percussion part.

105

Musical score for measures 105-112. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with notes in measures 105-108 and rests in measures 109-112. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic accompaniment with eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with 'x' marks, likely representing a guitar or percussion part.

113

Musical score for measures 113-120. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melodic line with rests in measures 113-116, followed by notes in measures 117-120. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic accompaniment with eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a bass line with quarter notes. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with 'x' marks, likely representing a guitar or percussion part.

121

Musical score for measures 121-128. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with a whole rest in every measure. The second staff is a bass clef with a rhythmic pattern of quarter notes and eighth notes. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

129

Musical score for measures 129-136. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with a melodic line of quarter and eighth notes. The second staff is a bass clef with a rhythmic pattern of quarter notes and eighth notes. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

137

Musical score for measures 137-144. The score consists of four staves. The top staff is a treble clef with a whole rest in measures 137-140, followed by a half note in measure 141 and a quarter note in measure 142. The second staff is a bass clef with a rhythmic pattern of quarter notes and eighth notes. The third staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is a bass clef with a steady eighth-note accompaniment marked with 'x'.

145

Musical score for measures 145-152. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests. The third staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests.

153

Musical score for measures 153-160. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests. The third staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests.

161

Musical score for measures 161-168. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a melody with notes and rests. The second staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests. The third staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with notes and rests.

169

Musical score for measures 169-176. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three are in bass clef. The music features a melody in the top staff, a bass line in the second staff, a piano accompaniment in the third staff, and a guitar accompaniment in the fourth staff. The guitar part consists of a series of chords marked with 'x'.

177

Musical score for measures 177-184. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three are in bass clef. The music features a melody in the top staff, a bass line in the second staff, a piano accompaniment in the third staff, and a guitar accompaniment in the fourth staff. The guitar part consists of a series of chords marked with 'x'.

185

Musical score for measures 185-192. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three are in bass clef. The music features a melody in the top staff, a bass line in the second staff, a piano accompaniment in the third staff, and a guitar accompaniment in the fourth staff. The guitar part consists of a series of chords marked with 'x'.

193

Musical score for measures 193-200. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains mostly rests, with a few notes in measures 196 and 197. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic pattern of eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment with an 'x' above each note.

201

Musical score for measures 201-208. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains mostly rests, with a few notes in measures 204 and 205. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic pattern of eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment with an 'x' above each note.

209

Musical score for measures 209-216. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains mostly rests, with a few notes in measures 210 and 211. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic pattern of eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment. The fourth staff is in bass clef and contains a steady eighth-note accompaniment with an 'x' above each note.

241

Musical score for measures 241-248. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the top staff, a bass line in the second staff, a piano accompaniment in the third staff, and a drum set in the fourth staff. The melody starts with a whole rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The bass line starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F. The piano accompaniment starts with a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The drum set starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F.

249

Musical score for measures 249-256. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the top staff, a bass line in the second staff, a piano accompaniment in the third staff, and a drum set in the fourth staff. The melody starts with a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The bass line starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F. The piano accompaniment starts with a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The drum set starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F.

257

Musical score for measures 257-264. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef, and the bottom three staves are in bass clef. The music features a melody in the top staff, a bass line in the second staff, a piano accompaniment in the third staff, and a drum set in the fourth staff. The melody starts with a whole rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The bass line starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F. The piano accompaniment starts with a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The drum set starts with a quarter rest, followed by a quarter note G, a quarter note A, a quarter note B, a quarter note C, a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F.

265

Musical score for measures 265-272. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains mostly rests, with a few notes in measures 265 and 266. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic pattern of eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a series of quarter notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of quarter notes with stems pointing up and an 'x' above each note.

273

Musical score for measures 273-280. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains a sequence of notes including quarter, eighth, and half notes. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic pattern of eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a series of quarter notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of quarter notes with stems pointing up and an 'x' above each note.

281

Musical score for measures 281-288. The score consists of four staves. The top staff is in treble clef and contains mostly rests, with a few notes in measures 281 and 282. The second staff is in bass clef and contains a rhythmic pattern of eighth and quarter notes. The third staff is in bass clef and contains a series of quarter notes with stems pointing up. The fourth staff is in bass clef and contains a series of quarter notes with stems pointing up and an 'x' above each note.

289

The musical score consists of four staves. The first staff is in treble clef and contains the melody. The second staff is in bass clef and contains a bass line. The third staff is in bass clef and contains a bass line with stems and flags. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with stems and flags. The score is in 4/4 time and ends with a double bar line.

Musical notation for measures 289-296, including treble and bass clefs, notes, rests, and stems.

เพลงพญาแลนั้น ใช้ทางปีในการดำเนินทำนองและประพันธ์โดยใช้ทางเดี่ยว

ประเภทของเพลง

เพลงเดี่ยว

อัตราจังหวะ

อยู่ในอัตราจังหวะ 3 ชั้น

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time signature)

2/4

ท่วงทำนอง

มีการใช้หน้าทับพิเศษที่ใช้กับวงดนตรีนี้เท่านั้นไม่มีทำนองหลักซึ่งให้อิสระกับการเคลื่อนที่ขึ้นลงของทำนอง มีการเล่นโน้ตแบบประปรายในบทเพลงคือเล่นแล้วหยุดจึงไม่ค่อยมีความต่อเนื่องมากนัก ส่วนการดำเนินทำนองของกลองนั้นมีความแตกต่างจาก 4 เพลงที่ผ่านมา ในลีลาของจังหวะและท่วงทำนอง

พื้นผิวของเสียง (Texture)

เป็นเสียงที่มีทำนองเดี่ยว ไม่มีการประสานเสียง เนื่องจากมีเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองเพียงชิ้นเดียวคือปี่ชวา นอกนั้นเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ

คุณภาพของเสียง (Timbre)

สัมผัสเสียงของดนตรีประกอบพิธีพื้นตรุษสงกรานต์โดยรวมนั้น ซึ่งมีลักษณะไม่ค่อยนุ่มนวลนัก เนื่องจากปีทำหน้าที่หลักในวงดนตรีและโทนเสียงของปีนั้นเจิดจ้า กังวาน อีกทั้งไม่มีการประสานเสียงของเครื่องดนตรีอื่นๆประกอบ

อารมณ์เพลง

มีจังหวะที่ช้ากว่าเพลงอื่นๆ ให้ความรู้สึกโศกเศร้า หดหู่

จำนวนห้อง

296 ห้อง

ความยาว

3.14 นาที เป็นบทเพลงที่มีความยาวมากที่สุดในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ ของบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงลักษณะสภาพโดยทั่วไปของชุมชนพร้อมทั้งประวัติความเป็นมาของชาวน และวัฒนธรรมด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ เช่น วิธีการดำเนินชีวิต ภาษา ประวัติความเป็นมาของพิธีกรรม ขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรม ดนตรีที่ใช้ประกอบพิธี ความสำคัญของบทเพลง และการถ่ายทอด นอกจากนี้ยังได้ศึกษาบทเพลงชั้นพื้นฐานที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม พร้อมทั้งบันทึกบทเพลงทั้งหมดเป็นโน้ตไทยและโน้ตสากล ซึ่งในการดำเนินการวิจัยได้จำแนกข้อมูลออกเป็นส่วนต่างๆ สรุปผลได้ดังนี้

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับดนตรีและข้องกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์
2. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของวัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาดนตรีและบันทึกบทเพลงในพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมดนตรีพิธีพื้นตรุษสงกรานต์จากเอกสาร ตำราทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักฐานความรู้และใช้สำหรับการศึกษาข้อมูลต่างๆที่ได้กำหนดหัวข้อไว้ และที่สำคัญจากการที่ได้ ออกเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้อุปกรณ์ต่างๆที่ช่วยในการบันทึก เช่น กล้องวิดีโอ กล้องถ่ายภาพนิ่ง แล้วนำข้อมูลต่างๆทั้งหมดที่ได้นำมารวบรวม แกะไข เรียบเรียง และสรุปผลการวิจัยในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์เป็นความเรียง แล้วนำเสนอข้อมูล จะสรุปผลอภิปรายโดยใช้ทฤษฎีของ นายแพทย์ประเวศ วะสี นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีพื้นตรุษสงกรานต์

ประวัติความเป็นมาของพิธีพื้นตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ จากการสันนิษฐานกำเนิดมาประมาณร้อยกว่าปีแล้วซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เก่าแก่ของหมู่บ้านน้ำเลาที่มีการยึดถือปฏิบัติต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน พิธีกรรมได้กำเนิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ใครเป็นผู้ให้กำเนิด ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด มีเพียงแต่การบอกเล่าต่อกันมา โดยมีได้มีการบันทึก

เป็นลายลักษณ์อักษรไว้อย่างชัดเจน และชาวบ้านเชื่อกันว่าเมื่อจัดพิธีกรรมนี้ขึ้นแล้วจะทำให้ชาวบ้านน้ำเลาแห่งนี้เกิดความสงบสุขร่มเย็น อุดมสมบูรณ์ โดยปราศจากภัยพิบัติต่างๆ จึงมีการจัดพิธีพันธุระสงกรานต์ขึ้นในทุก ๆ ปีในช่วงวันสงกรานต์หรือวันปีใหม่ของไทย

บทเพลงมีบทบาทสำคัญต่อพิธีพันธุระสงกรานต์เพราะบทเพลงคือเสียงดนตรีที่มนุษย์รับรู้ได้ด้วยหู และบทเพลงยังสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆของมนุษย์ออกมาได้ ซึ่งทำให้เกิดจินตนาการในระหว่างประกอบพิธีกรรม อีกทั้งเสียงดนตรียังสร้างให้เกิดความขลังและความศรัทธาเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันที่ดนตรียังคงไม่สูญหายไปจากพิธีกรรมก็เนื่องจากชาวชุมชนแห่งนี้เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้จึงสามารถอนุรักษ์ไว้ซึ่งเป็นมรดกสืบไป

สภาพทั่วไปของชุมชนชาวบนบ้านน้ำเลานั้นสันนิษฐานว่าอพยพมาจากจังหวัดต่างๆที่มีอาณาเขตคาบเกี่ยวกับจังหวัด เพชรบูรณ์คือ ชัยภูมิ ลพบุรี และ นครราชสีมา เป็นชนกลุ่มน้อยที่ชอบตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่บนที่สูง มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายสอดคล้องกับธรรมชาติ มักประกอบอาชีพทำไร่ปลูกข้าวตามไหล่เขา มีความเชื่อเรื่องภูตผีวิญญาณจึงนับถือผี สำหรับภาษานั้นไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเองมีเพียงภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันเองในกลุ่ม ซึ่งคนไทยภาคต่างๆฟังไม่เข้าใจ จัดอยู่ในตระกูลภาษาตระกูลมอญ-เขมร สาขามอญ เพราะมีความใกล้เคียงกับ ภาษามอญโบราณ มีขนบธรรมเนียมประเพณีเฉพาะกลุ่ม ที่ยึดถือปฏิบัติและถ่ายทอดต่อกันมา จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งเป็นระยะเวลายาวนาน ดังนั้นชุมชนบ้านน้ำเลาจึงมีความผูกพันทางวัฒนธรรมกันอย่างเหนียวแน่น

2. ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับพิธีพันธุระสงกรานต์

ดนตรีจากการสันนิษฐานน่าจะเกิดขึ้นพร้อมกับพิธีกรรมและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อพิธีพันธุระสงกรานต์ซึ่งจะขาดมิได้ เพราะดนตรีเป็นสื่อที่ช่วยสร้าง อารมณ์ต่างๆของมนุษย์ออกมาได้ ไม่ว่าจะให้ความบันเทิง บ้างก็ทำให้จิตใจสงบหรือช่วยสร้างให้พิธีกรรมนั้นเกิดความขลังและความศรัทธามากขึ้น ดังนั้นดนตรีจึงเข้าไปอยู่ในแต่ละขั้นตอนต่างๆของพิธีกรรม ซึ่งบทเพลงในแต่ละขั้นตอนย่อมสื่ออารมณ์ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับ พิธีกรรมนั้นๆ ว่ามีการปฏิบัติอย่างไร ส่วนเครื่องดนตรีหลักของพิธีกรรมก็คือปี่ชวาซึ่งมีการทำขึ้นมาเอง ลักษณะของปี่ชวานั้นสันนิษฐานว่าส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจากภายนอกแล้วนำมาผสมผสานกับของตนเอง ดังนั้นปี่จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับปี่ชวาและยังมีเครื่องดนตรีอีกชิ้น หนึ่งคือกลองทัดที่ชาวบ้านได้ทำขึ้นเองเช่นกัน นับได้ว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีกรรมนั้นปัจจุบันมีทั้งหมด 4 ชิ้น ประกอบไปด้วย ปี่ชวา กลองทัด โหม่ง และฉาบเล็ก ซึ่งทั้งวงดนตรีใช้เครื่องดนตรีเพียงอย่างละชิ้น ดังนั้นจึงมีนักดนตรี 4 คน ได้แก่

1. นายบัวตัน เสือเมือง (ปี่)
2. นายและ ช่วยเมือง (กลองทัด)

3. นายสมนึก เกิดนาน (โหม่ง)

4. นายเดชณรงค์ เดชจันทร์ (ฉาบ)

สำหรับบทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีพืชน์ตรุษสงกรานต์นั้นมีทั้งหมด 5 บทเพลง ตามลำดับดังนี้

1. เพลงโหมโรง

2. เพลงแห่ดอกไม้

3. เพลงรำถวายดอกไม้

4. เพลงรำพืชน์ตรุษ

5. เพลงพญาแล

การถ่ายทอดทางดนตรี จะเป็นการถ่ายทอดในลักษณะที่ครูสอนแบบตัวต่อตัวกับลูกศิษย์ โดยไม่มีการบันทึกโน้ตในการจดจำทำนองมีแต่เพียงการท่องจำต่อ ๆ กันมาและจากที่ได้ ยิน สำหรับสถานที่เรียนนั้นไม่มีโรงเรียนหรือสถาบันดนตรีต่างๆเหมือนอย่างปัจจุบันซึ่งจะใช้บ้านของครูเป็นสถานที่เรียนแทนในสมัยนั้น ส่วนผู้รับการถ่ายทอดก็ต้องมีความตั้งใจ อดทนและมีการฝึกฝนบ่อยๆเพื่อให้มีทักษะจนเกิดความชำนาญและแม่นยำ และในอนาคตก็จะต้องเป็นผู้ ถ่ายทอดต่อไปสู่อุชนรุ่นหลังเพื่ออนุรักษ์ไว้ไม่ให้ดนตรีนั้นสูญหายไปจากชุมชนบ้านน้ำเลา

อภิปรายผล

การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีพืชน์ตรุษสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแบบเชิงคุณภาพโดยมีการกำหนดเรื่องในการวิจัย มีการเตรียมการ รวบรวมข้อมูล นำมาบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้บรรลุไปตามความมุ่งหมายและขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการสรุป และอภิปรายผล ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ชาวบ้านน้ำเลานั้นได้อพยพมาจากลพบุรี ชัยภูมิ และนครราชสีมา เป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามไหล่เขาหรือเนินเตี้ยๆ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนการดำเนินชีวิตนั้นเป็นไปอย่างเรียบง่ายและสอดคล้องกับธรรมชาติ สำหรับภาษานั้นไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเองมีเพียงภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันกันเองในกลุ่ม ซึ่งคนไทยภาคต่างๆฟังไม่เข้าใจ จัดอยู่ในตระกูลภาษาตระกูลมอญ-เขมร สาขามอญ เพราะมีความใกล้เคียงกับภาษามอญโบราณ

2. ความเป็นมาของพืชน์ตรุษนั้น เนื่องจากในอดีตชุมชนบ้านน้ำเลาได้เกิดปัญหาใหญ่ต่อการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเกิดสงคราม เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ ภัย โรคภัยระบาด ทำให้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมากซึ่งปัญหาเหล่านี้เกินขีดความสามารถที่มนุษย์ธรรมดาจะแก้ไข ชาวบ้านจึงสร้างความเชื่อว่าน่าจะมีอำนาจลึกลับที่เหนือธรรมชาติบันดาลให้เป็นไปเช่นนั้น จึงมีการจัดพิธีกรรมนี้ขึ้นเพื่อวิงวอนขอความช่วยเหลือจากอำนาจลึกลับแลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้ช่วยปกป้องรักษาหมู่บ้านน้ำเลาได้อยู่อย่างสงบร่มเย็น

3. พิธีพันธุระสงกรานต์นั้นเป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวชุมชนบ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงต้องมีการจัดขึ้นในทุกๆปี หากไม่ได้จัดขึ้นชาวบ้านมีความเชื่อว่าจะเกิดภัยพิบัติครั้งใหญ่ โรคระบาด และขาดความอุดมสมบูรณ์เหมือนครั้งในอดีต

4. การสืบทอดของพิธีพันธุระสงกรานต์มีมาหลายชั่วอายุคนแล้ว และปัจจุบันชาวบ้านยังคงปฏิบัติต่อพิธีกรรมได้ค่อนข้างสมบูรณ์เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต โดยใช้วิธีการสืบทอดแบบบอกเล่าต่อกันมาหรือมุขปาฐะจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เพราะพิธีกรรมนี้ไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

5. การจัดพิธีพันธุระสงกรานต์ขึ้นนั้นจะจัดขึ้นในทุกๆปี ปีละหนึ่งครั้ง ในช่วงวันสงกรานต์หรือวันปีใหม่ของไทยเป็นระยะเวลาทั้งหมด 4 วัน 3 คืน แต่วันเริ่มพิธีแต่ละปีนั้นอาจไม่ตรงกันซึ่งขึ้นอยู่กับการประชุมของหมู่บ้านร่วมกันโดยหมอปราหมณ์ประจำหมู่บ้านจะเป็นผู้กำหนดวันตามความเหมาะสม

6. ขั้นตอนที่สำคัญของพิธีพันธุระสงกรานต์นั้นมีอยู่ 8 ขั้นตอนคือ พิธีตีกลองมโหรี การรวมเทียนบัญชี พิธีแห่ดอกไม้ พิธีถวายดอกไม้ พิธีรำถวายดอกไม้ พิธีรำพันธุระ พิธีรำถวายพญาแล และพิธีรำพันธุระ ซึ่งพิธีกรรมที่กล่าวมานี้จะปราศจากพิธีใดพิธีหนึ่งใน 8 ขั้นตอนนี้ไม่ได้เพราะจะทำให้ไม่เกิดความสมบูรณ์ทันที

7. บทเพลงก็มีบทบาทและมีความสำคัญต่อพิธีกรรมเช่นกัน เพราะบทเพลงหรือเสียงดนตรีนั้นสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ไปสู่ผู้ฟังได้ และยังทำให้ผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรมนั้นเกิดจินตนาการไปตามลักษณะของแต่ละพิธี อีกทั้งดนตรีช่วยสร้างให้เกิดความขลังและความศักดิ์สิทธิ์เพิ่มขึ้น

8. ลักษณะของบทเพลง ทั้ง 5 บทเพลงนั้นมีท่วงทำนองที่มีความสม่ำเสมอ โดยส่วนใหญ่อยู่ในอัตราจังหวะ 2 ชั้น และไม่มีหน้าทับ ปีชวาเป็นเครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่หลักของวงและมีการใช้เทคนิคต่างๆมากกว่าเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ สำหรับอารมณ์เพลงนั้นมีทั้งให้ความบันเทิง โศกเศร้า และขบขัน

9. โน้ตของบทเพลงไม่ได้มีการบันทึกเอาไว้จึงไม่มีตำรา องค์ความรู้ต่างๆจึงอยู่กับตัวผู้ถ่ายทอด ดังนั้นการถ่ายทอดของดนตรีจึงไม่เป็นระเบียบแบบแผนแต่เป็นลักษณะการท่องจำต่อกันมาหรือตามที่ได้ยินเสียง และนำมาฝึกฝนซ้ำๆ บ่อยๆเพื่อให้เกิดทักษะจนเกิดความชำนาญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาดนตรีพิธีพันธุระสงกรานต์ บ้านน้ำเลา ตำบลบ้านโคก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเท่านั้น สามารถทำการเปรียบเทียบขั้นตอนของพิธีพันธุระสงกรานต์กับพิธีกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในจังหวัดอื่นๆได้อีก

2. บทเพลงทั้ง 5 เพลง ที่ใช้ในพิธีพันธุระสงกรานต์สามารถทำการวิเคราะห์บทเพลงในแต่ละเพลงได้อีก



บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2550). *อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กระทรวงมหาดไทย. (2535). *ประวัตินครไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดเพชรบูรณ์*. กรุงเทพฯ: พิวเจอร์เพรส.
- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2543). *อิหร่าน : ภูมิลักษณะ ประชาชน และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. (2518). *ชาวเขา*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา อินเตอร์เนชันแนล.
- ขนิษฐา หอมแถม. (2549). *การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทนา คชประเสริฐ. (2542). *การสร้างชุดการสอนฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงพื้นเมืองภาคกลาง เรื่องเพลงเทพทอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- จุมพล หนิมพานิช. (2526). *สังคมและวัฒนธรรม*. เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์กับสังคม หน่วยที่ 1-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม. (2545). *ดนตรีชาวเขาเผ่ามูเซอ : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยหลวง อำเภอแม่สายจังหวัดเชียงใหม่*. ปรินญาณิพนธ์. ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนายุทธ มณีช่วง. (2537). *ศึกษาการเล่น "โต๊ะครีม" ในจังหวัดสงขลา*. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา บัวทอง. (2548). *การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีแก้มอ ในจังหวัดสุรินทร์*. ปรินญาณิพนธ์ ศป.ม.(มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประมวล คิตคินสัน. (2521). *คติชาวบ้าน : ศึกษาในด้านมานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา อินเตอร์เนชันแนล.
- ประเวส วะสี. (2537). *วัฒนธรรมกับการพัฒนา*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2533). *ดนตรีไทยประกอบเสียง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี วงษ์เทศ. (2529). *พื้นบ้านพื้นเมือง*. กรุงเทพฯ: มหามงกุฎราชวิทยาลัย.

- ปราโมท ด่านประดิษฐ์. (2552). เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “ดนตรีพิธีกรรม”
กรุงเทพฯ: เท็คโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิ่ง.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2543). วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และ
ภูมิปัญญา จังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ: cursภาลาดพร้าว.
- พูนพล อาสนจินดา; และมานี ธรรมครองอาตม์. (2500). แผนที่ชุดภูมิศาสตร์ประเทศไทย.
พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- มนัส ชันธทัตบำรุง. ร้อยตำรวจเอก. (2508). การสงเคราะห์ชาวเขาในภาคเหนือของตำรวจตระเวน
ชายแดน. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2532). โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2531). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ศรัณย์ นักรบ. (2541). ดนตรีชาวเขาเผ่าเย้า : กรณีศึกษาหมู่บ้านฝาคือ อำเภอมแม่ฟ้าหลวง
จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2537). โครงสร้างทางกายภาพของเครื่องลมไทยและการจัดหมู่. วิทยานิพนธ์
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัทธา สุภาพ. (2535). สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2534). มนุษย์กับวัฒนธรรมในสังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมรินทร์ แรงเพชร. (2552). เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “ดนตรีพิธีกรรม”.
กรุงเทพฯ: เท็คโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิ่ง.
- อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ. (2553). รายงานการสำรวจเบื้องต้นแหล่งโบราณคดีบ้านห้วย
ใหญ่ใต้. อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ. เอกสารถ่ายสำเนา. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- Dr. Nai Pan Hla. (2552). ประวัติศาสตร์มอญ – มอญทวารวดี ชาวบน หรือ ชาวญ้อกูร.
สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.openbase.in.th/node/9786>.





ภาพที่ 1 วัดน้ำเลา เป็นสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรม



ภาพที่ 2 โรงเรียนบ้านน้ำเลา



ภาพที่ 3 เก็บต้นตอและไม้ไผ่เพื่อนำไปทำแคะ



ภาพที่ 4 แคะ สำหรับใส่ดอกไม้ทำมาจากไม้ไผ่



ภาพที่ 5 มีดดาบที่ใช้ฟันตระกูลซึ่งมีอายุกว่า 100 ปี



ภาพที่ 4 ลุงบัวตัน เสือเมือง ขณะทำการไหว้ครูก่อนบรรเลงดนตรี

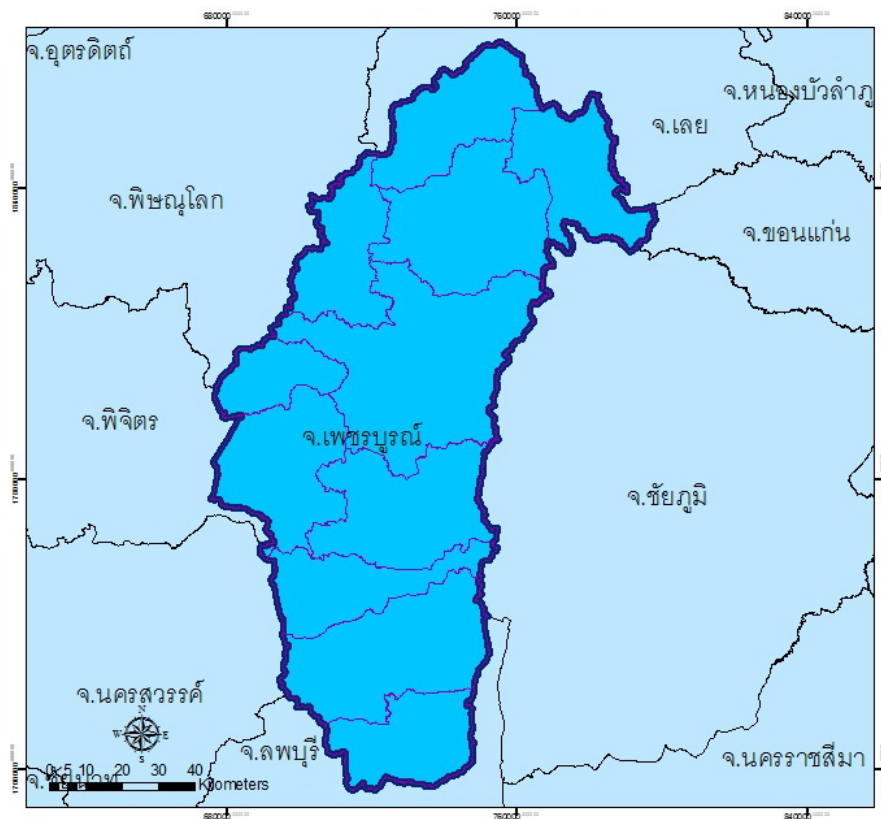


ภาพที่ 7 ภาพวงดนตรีขิมะบรรเลงประกอบพิธีกรรม



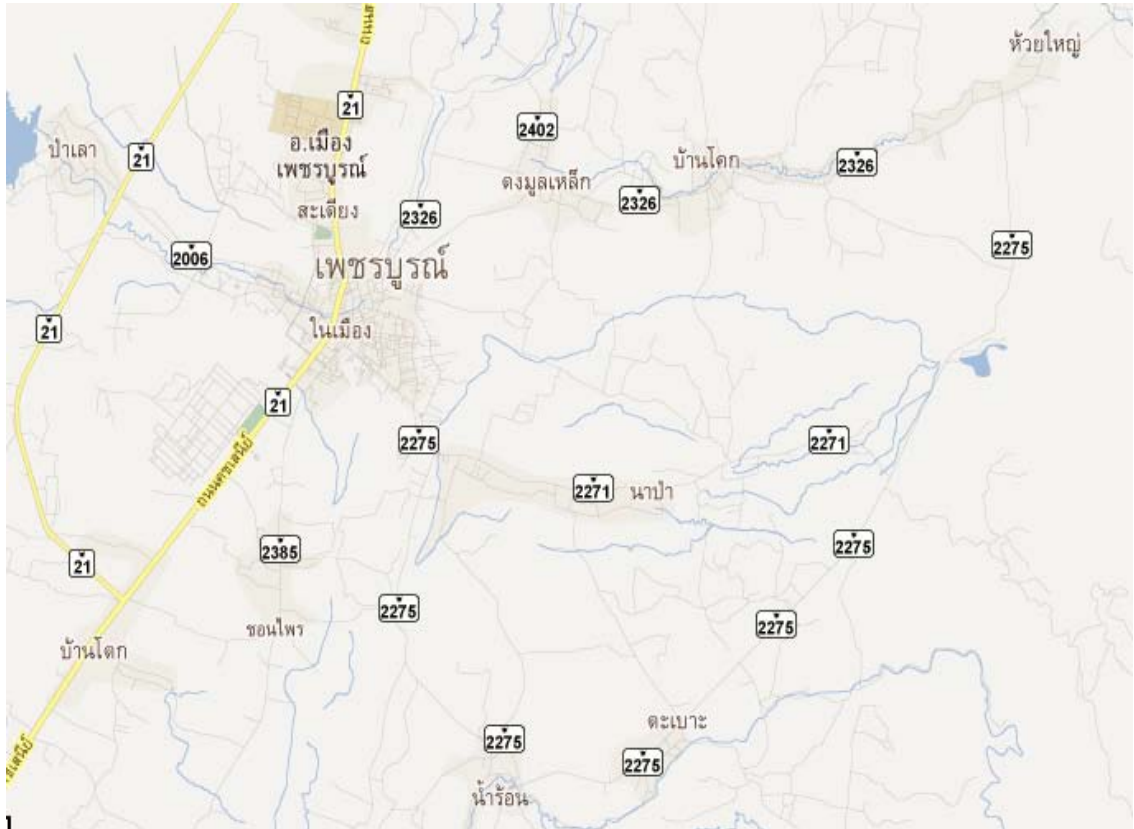
ภาพที่ 8 การเลี้ยงส่งผี

แผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์



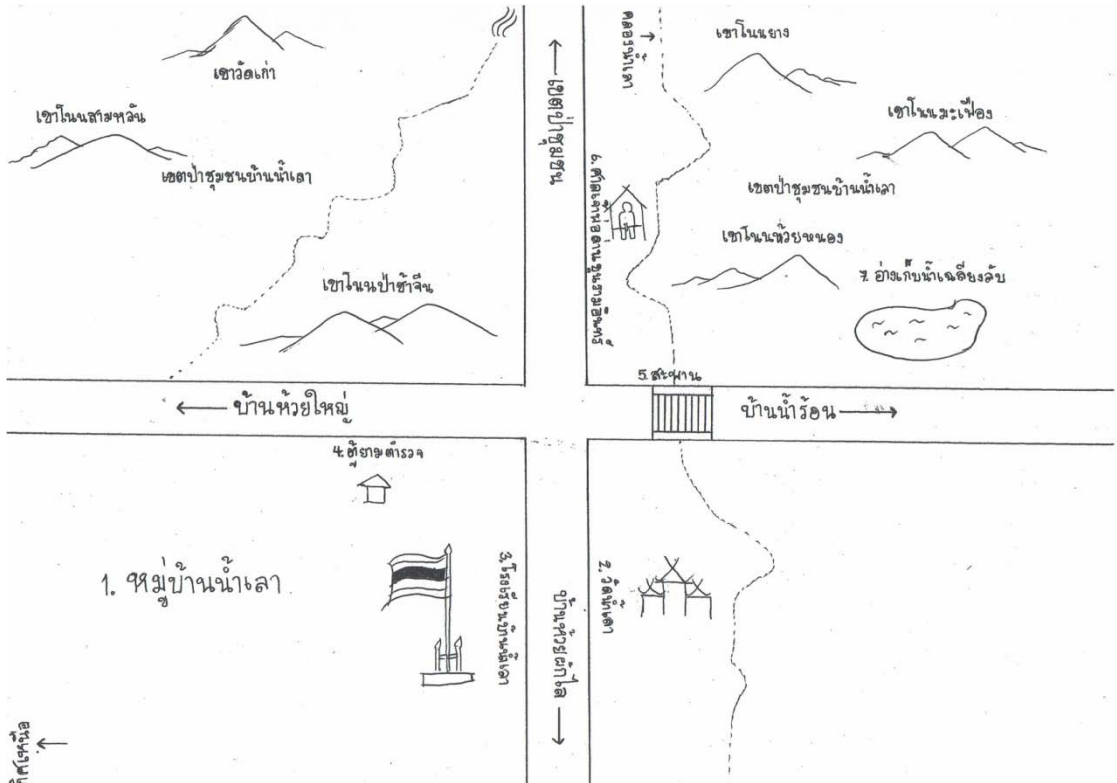
ภาพที่ 9 แผนที่จังหวัดเพชรบูรณ์

แผนที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์



ภาพที่ 10 แผนที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

แผนผังหมู่บ้านน้ำเลา



1. หมู่บ้านน้ำเลา
2. วัดน้ำเลา
3. โรงเรียนบ้านน้ำเลา
4. ตู๋ยามตำรวจ
5. สะพาน
6. ศาลเจ้าพ่อขุนอินทร์
7. อ่างเก็บน้ำเจดีย์งลับ

ภาพที่ 11 แผนผังหมู่บ้านน้ำเลา



ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	กิจติยา ปุหลวงพรม
วันเดือนปีเกิด	5 ตุลาคม 2528
สถานที่เกิด	อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	113/2 หมู่ 11 ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูสอน Piano
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนดนตรี KPN ลาดพร้าว 101/3 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนกาญจนาภิเษก
พ.ศ. 2546	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวิทยานุกูลนารี
พ.ศ. 2550	หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) โปรแกรมวิชา ดนตรีสากล จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
พ.ศ. 2555	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ